

KİSTA GELEN ADAM

Bediüzzaman
Said Nursi

EREN
HAN

KIŞTA GELEN ADAM

Bediüzzaman

Said Nursi

İÇİNDEKİLER

BEDİÜZZAMAN'IN HAYATI.....	11
ALMIŞ OLDUĞU EĞİTİM.....	29
Küçük Yaşta İlim Aşkı.....	29
Bediüzzaman Ünvanı Alması.....	34
RİSALE-İ NURLARA BAKIŞI.....	37
Kur'ân'ın Nurunu Dünyaya Yayacağı.....	37
Risale-i Nurların Özelliği.....	42
Risale-i Nur Okumaya Verdiği Önem.....	45
BEDİÜZZAMAN'IN EĞİTİMCİLİĞİ.....	47
Risale-i Nur Okulu.....	47
Sabır ve Davranış Eğitimi.....	53
Etkileyici Bir Öğretmen.....	56
İLMÎ DERİNLİĞİ.....	59
Her Soruya Cevap Verilir.....	59
Cinnet Değil Deha Vardır.....	64

HER ZAMAN MÜSPET HAREKET.....	67
Dâhilde Kılıç Çekilmez	67
31 Mart İsyanındaki Tavrı.....	71
Rusların Oyununu Bozması.....	78
Doğudaki Fitneyi Önlemesi	80
CESARETİ.....	85
Çocukluk Yılları.....	86
İdama Giderken.....	93
VEFASI	105
Dostlarına Karşı Vefası	105
Rabbi'ne Karşı Vefası.....	107
Varlıklara Vefası	108
ŞEFKAT VE MERHAMETİ.....	111
Milletine Şefkati.....	111
Hayvanlara Şefkati.....	113
Hayvanın Gıybetini Yapmayın	116
Ev Yıkıp, Ev Yapmak Olmaz	118
Bitkilere Merhameti	121
İlahî Sanatı Tahrip Ettin.....	123
MÜTEVAZILIĞI.....	127
Tevazu ve Mahviyeti Emsalsizdi	127

FEDAKÂRLIĞI.....	133
Cehennemin Alevlerinde Yanmaya Razıyım.....	133
HOŞGÖRÜSÜ.....	137
Ben Tövbe Ettim.....	138
Varsın Sarhoş Olsun.....	141
HÜSNÜZAN VE İYİ NİYETİ.....	147
İnsanlar Hakkında Hüsnüzan.....	147
Allah Hakkında Hüsnüzan.....	151
Güzel Gören Güzel Düşünür.....	153
ÜMİTVAR OLUŞU.....	157
En Yüksek Seda.....	157
Medresemin Planları.....	161
Size Hitap Ediyorum.....	165
TEFEKKÜRÜ.....	169
Ruhun Gıdası.....	169
İKTİSATLI OLUŞU.....	175
İktisat Kaidesi.....	175
Kanaat Bereketdir.....	177
HEDİYE KABUL ETMEYİŞİ.....	183
Parçalanan Ayakkabı.....	185

Bir Liraya Bir Lira	188
Bu Âdetimi Nasıl Bozarsın	190
AFFEDİCİLİĞİ	195
Beddua Etmez	195
Hepsine Hakkımı Helal Ettim	199
DUA VE İBADET YÖNÜ	201
Dua İklimi	201
Duanın Kabulü	205
Namaz Hayatı	208
Namaza Verdiği Önem	209
Namaz Vaktine Hassasiyeti	211
Namazın Kerameti	213
Namaz Hâli	215
EFENDİMİZ (s.a.s.) VE ASHABINA MUHABBETİ	219
Sünnete Bağlılığı	219
Efendimiz Aleyhisselam'a Muhabbeti	223
Hazreti Muhammed'de (s.a.s.) Güzel Örnek Vardır ..	226
Sahabeye Muhabbeti	228
GENÇLERE VE GENÇLİĞE BAKIŞI	231
Günahlara Ağlamak	231
Ahiretimizi Nasıl Kurtarırsınız	233
Helal Dairesi Keyfe Kâfidir	236

SABIR KONUSUNA YAKLAŞIMI	239
Musibetlere Sabrı.....	239
Sabır Tavsiyesi	242
KADER AÇISINDAN MESELELERE YAKLAŞIMI	247
Zulümler Rahmete Döndü	247
Allah Şerri Hayır İçin Yaratmıştır	251
Zalim Zulmeder Kader Adalet Eder	255
Hakikate Bakılırsa	258
Kadere İmanda Ferahlık Vardır.....	260
HASTALIKLARA BAKIŞI.....	265
Gerçek Hastalıklar.....	265
Kendi Hastalığına Bakışı.....	269
Hastalıklar İlahî Rahmettir	271
ÖLÜME BAKIŞI.....	277
Evladını Kaybedenlere Nasihati	277
Ölüm Nimettir.....	280
Ölüm Terhis Tezkeresidir	283

BEDİÜZZAMAN'IN HAYATI

Bediüzzaman'ın hayatı, iki dünya savaşının çalkantılı yıllarına tanıklık etmiştir. Her dava adamının bir zindan (mağara) ve sürgün dönemi vardır. Bediüzzaman'ın hayatı da her dava adamınıninki gibi esaret, zindan ve sürgünlerle geçmiş, mücadele ve çileyle doludur.

Büyük hadiseler, büyük adamların doğumuna vesile olur. Osmanlı Devleti'nin yıkılışıyla büyük bir çöküş yaşayan toplumumuz, Bediüzzaman gibi dâhi bir âlimin manevî soluklarında yeniden dirilişi yakalar. Bediüzzaman'ın hayatının özetini önce kendi ağzından dinleyelim:

“Ben, cemiyetin imanını kurtarmak yolunda dünyamı da feda ettim, âhiretimi de. Seksen küsur senelik bütün hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum. Bütün ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında yahut memleket hapisanelerinde, memleket mahkemelerinde geçti. Çekmediğim cefa görmediğim eza kalmadı. Divan-ı

harplerde bir cânî gibi muamele gördüm; bir serseri gibi memleket memleket sürgüne yollandım. Memleket zindanlarında aylarca ihtilâttan... men edildim. Defalarca zehirlendim. Türlü türlü hakaretlere maruz kaldım. Zaman oldu ki, hayattan bin defa ziyade ölümü tercih ettim. Eğer dinim intihardan beni men etmeseydi, belki bugün Said topraklar altında çürümüş gitmişti.

İşte benim bütün hayatım böyle zahmet ve meşakkatle, felâket ve musibetle geçti. Cemiyetin imanı, saadet ve selâmeti yolunda nefsimi, dünyamı feda ettim. Helal olsun. Onlara beddua bile etmiyorum. Çünkü bu sayede Risale-i Nur, hiç olmazsa birkaç yüz bin yahut birkaç milyon kişinin -adedini de bilmiyorum ya, öyle diyorlar, belki daha ziyade- imanını kurtarmaya vesile oldu. Ölmekle yalnız kendimi kurtaracaktım; fakat hayatta kalıp da zahmet ve meşakkatlere tahammül ile bu kadar imanının kurtulmasına hizmet ettim. Allah'a bin kere hamd olsun.

Sonra, ben cemiyetin iman selâmeti yolunda ahiretimi de feda ettim. Gözümde ne Cennet sevdası var, ne Cehennem korkusu. Cemiyetin, yirmi beş milyon Türk cemiyetinin, imanı namına bir Said değil, bin Said feda olsun. Kur'ân'ımız yeryüzünde cemaatsiz kalırsa, Cenneti de istemem; orası da bana zindan olur. Milletimizin imanını selâmette görürsem, Cehennemin alevleri içinde

yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül-gülistan olur.”

Bediüzzaman 1877 yılında Bitlis’in Hizan ilçesinin Nurs Köyü’nde dünyaya gelir. Manevî değerleri eksiksiz yaşamaya çalışan bir aile çevresinde büyür. Öğrencilerinden Hulusi Yahyagil’e, “Kardeşim sen de ben de seyyitlerdeniz.” demiştir. Prof. Ahmet Akgündüz’ün Osmanlı arşivlerindeki yıllar süren araştırmalarına göre soyu, anne tarafından Peygamber Efendimiz’in (sallallahu aleyhi ve sellem) torunu Hazreti Hüseyin’e, baba tarafından ise Hazreti Hasan’a dayanmaktadır.

Said, daha dokuz yaşında ilim öğrenmek aşkıyla ailesinin yanından ayrılarak Tağ Köyü Medresesi’ne gider. Burada çok az bir süre kalıp tekrar köyüne döner.

Birçok farklı medreseye gider, kısa süreli eğitimler alır. On dört yaşındayken Peygamber Aleyhisselam’ı rüyasında görür. Bu rüyadan sonra vazifeli olduğunu anlar. Sonra, üç ay öğrenim göreceği Doğubeyazıt’a gider. Hayatı boyunca aldığı ciddi eğitim bu üç aylık zaman diliminden ibarettir. Burada, normalde üç yılda görülen öğrenimi üç ayda tamamlar. Bu sıralarda kendisinin lakabı, Molla Said-i Meşhur’dur.

Daha on dört - on beş yaşlarındayken zekâ ve tavırlarında görülen harika hâller karşısında kendisine zamanın

harikası, acayibi, anlamına gelen “Bediüzzaman” unvanı verilir ve bundan sonra bu unvanla anılır. Zira okuduğu kitapları hemen hafızasına alıp ezberler, bir daha da unutmaz. Daha o yaşta sorulan bütün sorulara cevap verecek duruma gelir.

Bitlis ve Siirt civarında çeşitli yerlerde bulunduktan sonra, Siirt’in Tillo kasabasında Kubbe-i Hâsiye türbesinde inzivaya çekilir.

Bediüzzaman Hazretleri rüyasında, Abdülkadir Geylanî Hazretleri’nden aldığı emir üzerine, Cizreli aşiret reislerinden Mustafa Paşa’yı namaz kılmadığı için ikaz göreviyle Cizre ve Mardin taraflarında bulunur. Burada Doğu’nun önde gelen âlimleri tarafından imtihan edilir. Sorulan bütün sorulara eksiksiz cevap verir.

Mardin’den Bitlis’e gelir. Onun harikulade ilmini ve zekâsının keskinliğini öğrenen Bitlis valisi, ilme hürmetinden dolayı, onu konağında misafir eder. İki yıl Bitlis’te kalır.

1897 yılında Van Valisi Hasan Paşa’nın daveti üzerine Van’a gider ve valinin konağında kalır. Burada müspet ilimlerle meşgul olarak harikulade bilgi sahibi olur.

Bu zamana kadar hıfzına aldığı 80 - 90 cilt kitabı, üç ayda bir ezberden devreder.

1898 yılında gazetede okuduğu bir yazı, hayatında bir dönüm noktası olur. Habere göre İngiliz Sömürgeler Bakanı Gladstone, İngiliz meclisinde elindeki Kur'ân'ı havaya kaldırarak, Kur'ân'ı Müslümanların elinden almaktan bahseder. Said-i Nursi bu söz üzerine, milletin imanına ilişileceğini düşünerek kendisini Kur'ân hizmetine adar.

İlk icraatını yapmak için harekete geçer. Van'da din ilimleriyle, fen ilimlerinin beraber okutulacağı ve Arapça, Türkçe, Kürtçe öğrenim yapılabilecek bir İslam üniversitesinin açılması için harekete geçer. Üniversite hazırlıkları için İstanbul'a gelir.

İstanbul'da Sirkeci'deki bir hana yerleşir. Kaldığı odanın kapısına, "Her suale cevap verilir ancak sual sorulmaz." levhasını asıp âlimleri soru sormaya davet eder. Kısa sürede İstanbul âlimlerinin saygısını kazanır.

Dönemin padişahı Sultan Abdülhamid'e Van'da üniversite açılması için müracaat eder. Fakat iç karışıklıklar, bu düşüncesinin gerçekleşmesini engeller.

1908 yılında, cumhuriyetçi bir yönetim anlayışını İslamiyet'e daha uygun gördüğü için Meşrutiyet'e, destek verir.

1909'da gerçekleşen 31 Mart ayaklanmasında, bunun bir fitne hareketi olduğunu anladığı için, yatıştırıcı rol oynar. İsyan etmiş olan sekiz taburu isyandan vazgeçirir.

Fakat buna rağmen 31 Mart hadiselerine katıldığı gerekçesiyle tutuklanır, Divan-ı Harp'te idamla yargılanır. Savunması sonunda suçsuz bulunur ve serbest bırakılır.

Beraat ettikten sonra İstanbul'daki fitne ortamından uzaklaşıp inzivaya çekilmek üzere Van'a gider. Van'da medresesini kurarak öğrenci yetiştirmeye başlar.

İstanbul'da tutuşan fitne ateşinin buralara da ulaştığını fark edince burada da boş durmaz. Aşiretleri dolaşarak hürriyeti, meşrutiyeti anlatır.

Osmanlı Devleti'nin yıkılışa doğru gittiğini görür ve 1911'de Şam'a gelir. Burada Emeviye Camii'nde muhteşem bir hutbe ile İslam Âlemi'nin dertlerini ortaya koyar ve çözüm önerilerinde bulunur.

Buradan, yeniden İstanbul'a geçer ve Sultan Reşad'la beraber Rumeli seyahatine çıkar. Girişimleri sonucunda bu kez, Van'da kurulacak üniversite için ödenek çıkartır.

1913 yılında tekrar Van'a gelir, Şark Üniversitesi'nin temelini attırır. Fakat bu yıllarda Dünya savaşının ayak sesleri yankılanmaktadır.

1915 yılına gelindiğinde Osmanlı I. Dünya Savaşı'na girer. Savaş, üniversite planının rafa kalkmasına sebep olur.

1915 yılının hemen başında, Osmanlı Ordusu Sarıkamış'ta hüznü bir mağlubiyet yaşar ve Ruslar Doğu

Anadolu'yu işgal eder. Bediüzzaman medresesindeki eğitime son verir. Çoğunluğu öğrencilerinden oluşan gönüllü bir alay kurar. Dönemin Genelkurmay Başkanı Enver Paşa tarafından albay rütbesiyle Milis Kumandanı olarak görevlendirilir. Pasinler cephesinde Ruslar ve Ermeni çetelerine karşı savaşır.

Gönüllü birliği, "Keçe Külahlılar" namıyla ünlenerek Rusların korkulu rüyası hâline gelir. Ermeni çetelerinin Müslüman köylerini basıp katliamlar yapmasına engel olur.

1916 yılında Bitlis'te Ruslarla çarpışırken ayağı kırılır ve bir dehlizde sıkışır. Burada Ruslara esir düşer ve Sibiry'a'daki Kosturma esir kampına gönderilir.

Burada Rus Orduları Başkumandanı Nikola'nın önünde ayağa kalkmadığı için idama mahkûm edilir. İdam cezası öncesi namaz kılmasından etkilenen Nikola, "Bu adam tavrında samimidir." diyerek, özür diler ve affeder.

Bediüzzaman 1918 yılında Rusya'daki iç karışıklıktan faydalanarak esir kampından firar eder. Varşova, Viyana ve Sofya üzerinden 17 Haziran 1918 de İstanbul'a ulaşır.

Doğu cephesindeki kahramanlıklarından dolayı dönemin genelkurmay başkanı Enver Paşa'nın iltifatına mazhar olur. Enver Paşa'nın vazife teklifini kabul etmez. Bunun üzerine Enver Paşa, Bediüzzaman'a, harp madalyası verir.

13 Ağustos 1918'de Osmanlı din işleri yüksek kurulu olan, Dâr-ül Hikmet (Diyanet İşleri) üyesi olur.

1920 yılında İngilizlerin İstanbul'u işgali üzerine mücadeleye başlar. "Hutuvat-ı Sitte" isimli eserini yayımlayarak halkı işgale karşı mücadele etmeye davet eder. Bu yönüyle Bediüzzaman'a ilk Milli Mücadeleci de denilebilir. Bunun üzerine İngiliz işgal kuvvetlerinin kumandanı, gıyabında idamına hükmeder.

İşgalci İngilizlerin İslam'a saldırıları üzerine İngiliz Anglikan Kilisesi'nin İslam ile ilgili iddialarına cevap verir. Hakkında verilen idam kararını önemsemeyen mücadelesine devam eder.

Bu arada Anadolu'da başlayan Kuvâ-yı Milliye hareketine destek verir.

1922 yılında Mustafa Kemal'in başında bulunduğu yüksek heyetin daveti üzerine Ankara'ya gelir. Meclis üyeleri tarafından coşkuyla karşılanır.

19 Ocak 1923'te, Meclis'te milletvekillerine hitaben bir beyanname yayınlar. Beyannamede memleketin geleceğine ve yönetenlerin maneviyatına dair öneriler vardır. Kurtuluş Savaşı kazanılıp, memlekette kısmen barış sağlanınca kendisine makam teklifleri yapılır. 17 Nisan 1923'te, Ankara'da umduğunu bulamaz. Yapılan bütün makam tekliflerini reddeder. Buradan Van'a gitmek üzere yola çıkar.

1925 yılına kadar Van'da Horhor medresesinde tefekkür ve ilimle meşgul olur. Bu arada doğuda siyasi çalkantılar baş gösterir. Birçok Kürt aşiret reisinin ayaklanacağı haberini alınca, aşiret reisleriyle görüşür. "Dâhilde kılıç çekilmez." diyerek neredeyse tamamını isyandan vazgeçirir. Ülkenin bütünlüğü için gayret gösterir.

Bu gayretlerine rağmen Şeyh Said isyanı bahane edilerek 1925 yılında Van'dan çıkarılarak sürgüne gönderilir.

Bediüzzaman Van'dan İstanbul'a, oradan da Burdur'a sürülür. Ardından buradan Isparta'ya oradan da bir dağ köyü olan Barla'ya götürülür.

Bu dağ köyünde tecrit edilen Bediüzzaman, burada birçok eser telif eder. Mahiyetinde birçok öğrenci yetiştirir. Burada Sözler, Mektubat, Lem'alar isimli eserleri öğrencileri tarafından yazılarak çoğaltılır ve ülkenin çeşitli yerlerine dağıtılır.

1934 yılında, yazdığı eserlerden dolayı, Barla'dan alınarak Isparta'ya getirilir. Bediüzzaman, Isparta'da ciddi takip ve baskı altında tutulur. Her hareketi düzenli olarak rapor edilir.

Her şeye rağmen Bediüzzaman Isparta'da huzur içindedir. Çünkü Kur'ân ve iman hizmetlerine Isparta halkı sahip çıkar. Fakat bu durum gizli komitecileri rahatsız

eder. Bir bahane bulup Bediüzzaman'ı tutuklatmak isterler. Plan dâhilinde, Bediüzzaman'la irtibatlı olan kim varsa bir bir tespit edilir. Valinin baskıları artınca bazı öğrencileri, 10. Söz namındaki, ölümden bahseden Haşır Risalesi'ni valiye hediye etmek isterler. Valiyi makamında bulamayınca da eseri valinin makamına bırakırlar. Maksudları, dünyanın fâni olduğunu hatırlatarak valinin baskılarına son vermesini sağlamaktır. Ancak vali, bu olayı tehdit ve isyan sayar ve 27 Nisan 1935 tarihinde Isparta'da yüz yirmi öğrencisiyle beraber tutuklanır.

Bediüzzaman'ın hayatında yeni bir dönem başlar. Sürgün dönemi bitmiş zindan dönemi başlamıştır. Bediüzzaman ve öğrencileri kamyonlarla Eskişehir hapishanesine gönderilir.

Yazdığı eserlerden dolayı, Eskişehir hapishanesinde bir yıl tutuklu kalır. Suç kabul edilen eserleri incelenir. Eserlerinde suç unsuru bulunamaz.

Bir yıl sonra serbest kalmasına rağmen bu kez de 1936 yılı mart ayında Kastamonu'ya zorunlu ikamete gönderilir. Mahkemeden beraat etmesine rağmen, Kastamonu'da üç ay karakolda hapsedilir. Karakolda zehirlenir, birkaç gün sonra kendine gelir. Sonra karakolun hemen karşısında bir evde göz hapsine alınır. Kastamonu'da sürgünde olduğu yıllarda birkaç defa zehirlenir, ıstırap çeker ancak hayatta kalır.

Bediüzzaman Kastamonu'da Nur hizmetine yeni öğrenciler bulur. Âyetü'l Kübra gibi önemli bir risale burada telif edilir. Ayrıca öğrencileriyle, hizmetin inceliklerini ihtiva eden mektuplaşmaları, daha sonraları Kastamonu Lahikası'nı vücuda getirir. Risale-i Nur hizmetlerinin güçlenip kuvvetlenmesi ve Anadolu'ya kök salması da yine Kastamonu yıllarında olur. Bediüzzaman burada gördüğü zulüm ve baskıları, bir nevi nimete çevirir.

1936 yılının Mart ayında başlayan Bediüzzaman'ın Kastamonu sürgün yılları, 1943 yılında tutuklanarak Denizli hapsine gönderilmesine kadar sürer. Suçu yine kitap yazmaktır!

20 Eylül 1943'te Kastamonu'dan alınarak Ankara, Isparta ve oradan Denizli hapisanesine getirilir. Eserleri toplatılır. Yazdığı eserler Ankara'da kurulan bir heyet tarafından incelenir. İnceleme sonucunda eserlerin sakıncalı olmadığı, ilmi eserler olduğu kanaatine varılır. 15 Haziran 1944'te Denizli Ağır Ceza Mahkemesi, Bediüzzaman'ın beraatını ilan eder.

Ağustos 1944 sonlarında beraat etmesine rağmen yine Ankara'dan gelen emirle bu kez de Emirdağ'da zorunlu ikamete mecbur edilir. Burada kimseyle görüşmek istemez. Kendisiyle görüşen öğrencilerine bir zarar gelmesinden çekinir. Bundan dolayı yalnızlığı tercih eder ve

inzivaya çekilir. Zaman zaman da dağlara çıkarak tefekkür eder. Dışarı çıktığında yanına jandarma verilir, başkalarıyla konuşmasına müsaade edilmez. Çoğu zaman kılık kıyafetine müdahale edilir.

Her ne kadar inzivaya çekilmişse de yine rahat bırakılmaz. Eserleri defalarca incelenmiş, suç unsuruna rastlanmamış olmasına rağmen, 23 Ocak 1948 Emirdağ'da kış ortasında yine yazdığı kitaplardan dolayı öğrencileriyle beraber tutuklanır. Bediüzzaman ve öğrencileri bu kez de Afyon mahkemesine sevk edilir. Mahkeme tutuklanmalarına karar verir ve Afyon Hapishanesi'ne konulurlar. Bediüzzaman, burada kış ortasında, camları kırık bir hücrede tutulur. Üstad Bediüzzaman, beton zeminde donma tehlikesi yaşar. Birkaç gün sonra öğrencileri kendisinden haber alamayınca kargaşa çıkarırlar. Ardından öğrencileri Üstad'ın hücrelerine vardıklarında, onu donmak üzereyken bulurlar.

Afyon Hapishanesi'nde yirmi ay tutuklu kalan Bediüzzaman, yine suçsuz bulunur ve 20 Eylül 1949'da serbest bırakılır. Afyon Hapishanesi'nden çıkarılırken, halkın sevgi gösterilerine engel olmak için, öğrencileriyle beraber şafak vakti tahliye edilir.

Bu kez yine, gözetim altında tutmak için Emirdağ'a getirilir. 1950 yılında Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle üzerindeki baskılar kısmen azalır. Buna rağmen,

eserlerinden dolayı Ankara ve İstanbul'da gıyaben yargılanır. 5 Mart 1952'de gıyabındaki davalardan beraat eder. Kaldığı şehrin dışına çıkması, bu dönemde daha serbest hâle gelir.

On sekiz yıl aradan sonra, daha önce sürgün yaşadığı Barla'yı ziyarete gider, hasret giderir. Kaldığı ahşap evin önündeki çınar ağacına sarılır, gözyaşı döker. Bir daha dönmemek üzere her şey ve herkesle vedalaşır.

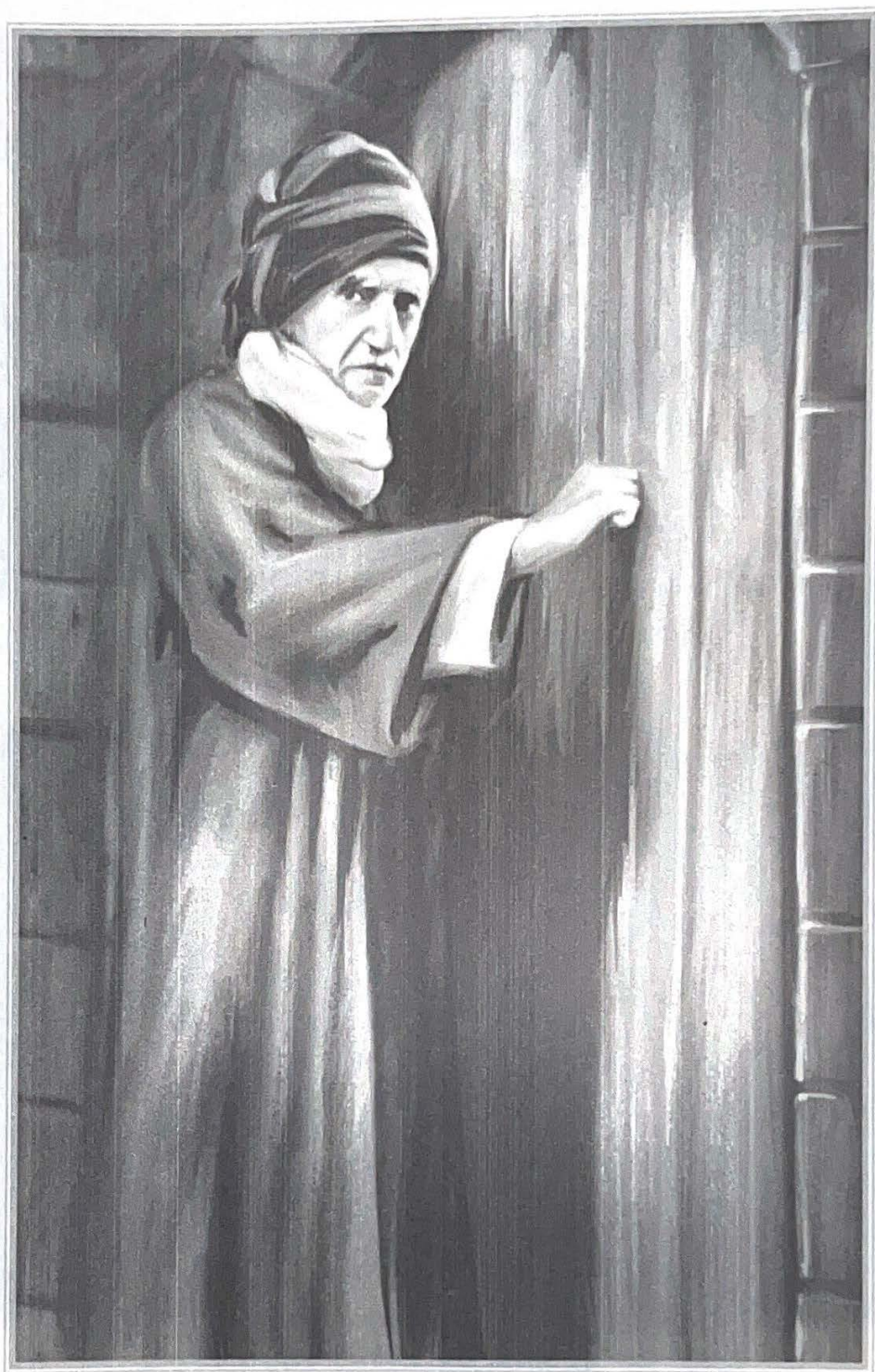
1960 yılının mart ayında Barla ve Isparta'yı ziyaret ettikten sonra Konya, Adana, Gaziantep üzerinden Urfa'ya gider. İzinsiz olarak Urfa'ya gidip bir otele yerleşmesi ülkenin gündemine oturur. Baskılar her ne kadar azalmışsa da gizli güçler hükümetin de üzerinde bir güce sahiptir. Dönemin işçileri bakanı, Bediüzzaman'ın Urfa'dan çıkarılması için talimat verir. Durumun duyulması üzerine halk, Bediüzzaman'ın kaldığı otelin çevresini kuşatarak Üstad'a sahip çıkar.

Bu hengâme içinde, 23 Mart 1960'ta Ramazan'ın 25. günü gece saat 03.00 civarında sürgünlerde ve zindanlarda geçen çileli bereketli hayatı son bulur. On binlerce insanın katıldığı cenaze töreniyle Halilürrahman Camii'nin yanına defnedilir. Oysaki vefatından önce öğrencilerine, "Kardeşim! Vasiyetimi bildirdim. Kabrim meçhul olacak." demiştir.

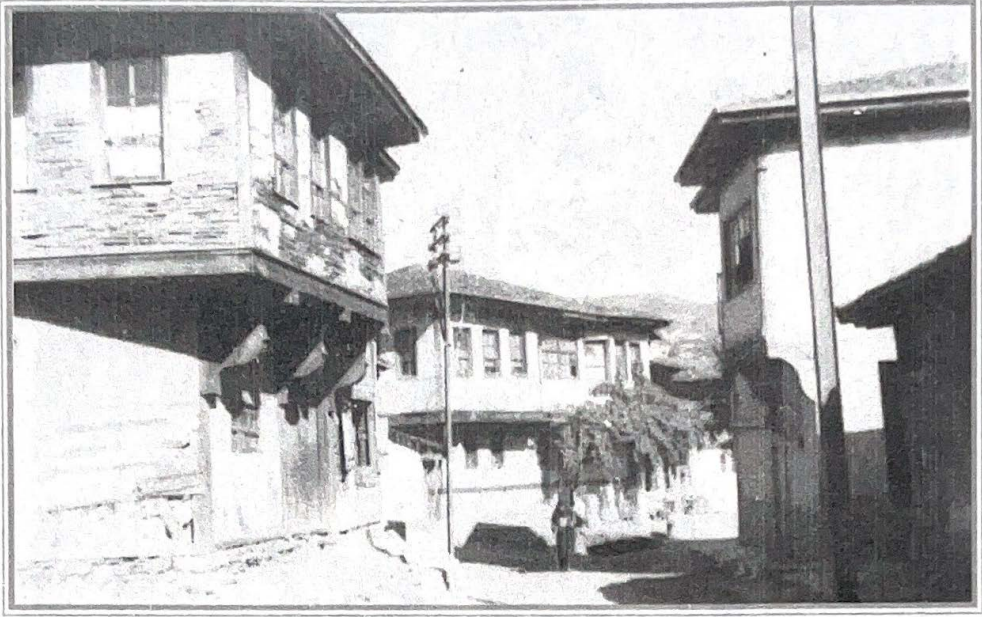
Ne var ki Bediüzzaman, mezarında da rahat bırakılmaz. 1960 darbesinin üzerinden üç ay geçmiştir ki kardeşi Abdülmecid'i mezarın başına getirirler. Tarihler, 12 Temmuz 1960'ı gösterirken mezarı açılır. Kefen açıldığında Abdülmecid Efendi'nin yüzünde hoş bir ifade oluşurken, etraftaki subayların ve çalışanların yüzünde şaşkınlık ve hayret ifadesi vardır. Bediüzzaman, mezara konalı 111 gün almasına rağmen cesedi hâlâ taptazedir. Oysa onunla beraber gömülen sanduka çürümüştür.

Bediüzzaman'ın naaşı, mezarından çıkarılarak askerî bir helikopterle bilinmeyen bir yere götürülerek gömülür. Bugün mezarının nerede olduğu birkaç öğrencisi haricinde kimse tarafından bilinmemektedir.

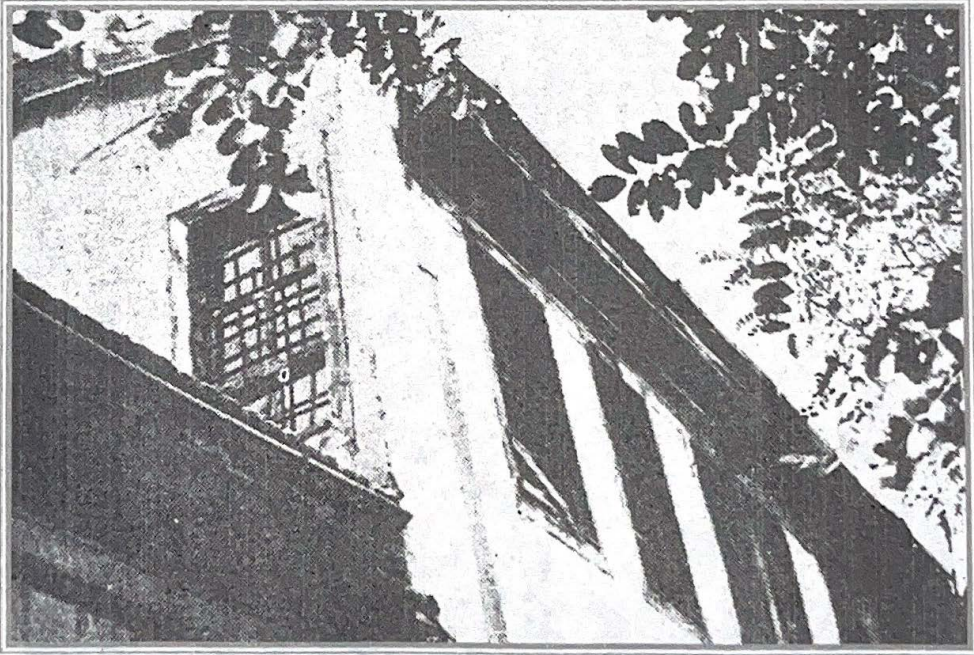
Kista Gelen Adam

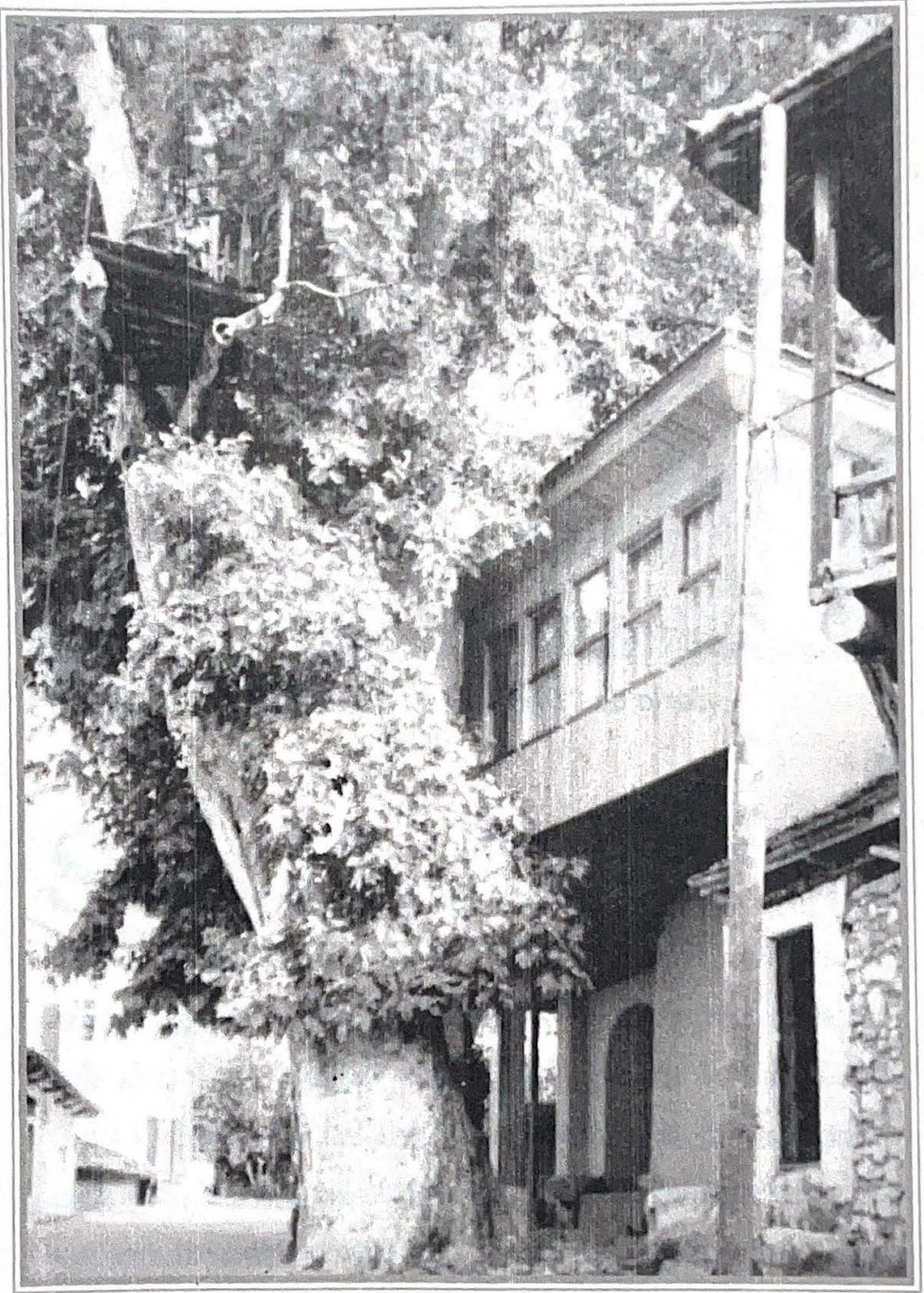
Kışta Gelen Adam

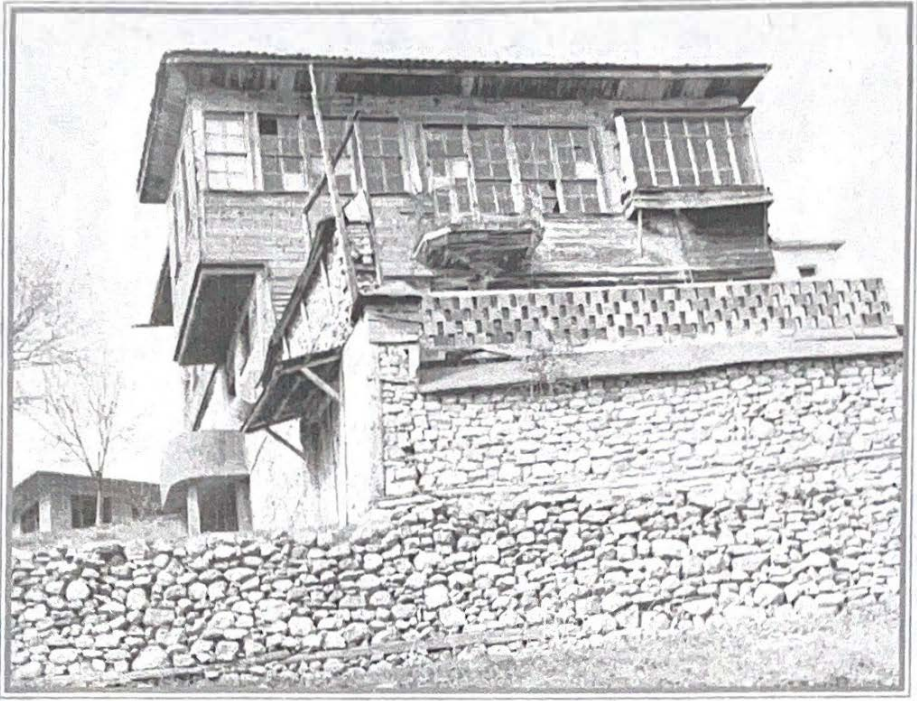
*Kastamonu'da karakolun karşısında,
sekiz sene ikamet ettiği ev*

Emirdağ'da kaldığı ev

*Üstad Bediüzzaman'ın Barla'da ikamet ettiği ev ve
üzerinde ders ve evrad okuduğu çınar ağacı*

Barla'da 1950'den sonra kaldığı ev

ALMIŞ OLDUĞU EĞİTİM

“Bir defa okuduğu kitabı, ezberler”

Küçük Yaşta İlim Aşkı

Said Nursi, İslamiyet'i bütünüyle yaşamaya çalışıp Kur'an nuruyla nurlanan insanların yaşadığı bir yerde doğar. Burası Bitlis'in Hizan ilçesinin İsparit nahiyesinin Nurs Köyü'dür. O yıllarda, Bitlis ve çevresinde âlimlere çok derin bir hürmet vardır. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) ve özellikle sahabe efendilerimizin soyundan gelen insanların fazlaca görüldüğü bu belde, mümin sıfatı insanların üzerinde temiz, sade, yıpranmamış bir elbise gibidir. Bundan dolayı bu yörede ilim öğrenmek, âlim olmak geçer akçedir.

Babası Mirza Efendi, görgülü ve ilme değer veren birisidir. Olağanüstü bir edep insanıdır. Hayvanlarıyla bir yerden bir yere giderken, ekmeğimize haram lokma karışmasın diye hayvanların ağzını bağlar. Annesi Nuriye Hanım, ona hamileyken abdestsiz yere basmaz. O, böylesine duyarlı ve asil bir anne ve babanın evladı olarak dünyaya gelir. Nuriye Hanım, onu dünyaya getirdikten sonra da ona hiç abdestsiz süt vermez.

Said Nursi'nin yetiştiği aile çevresi, içinde önü alınmaz bir ilim aşkı doğurur. İçindeki ilim aşkının gelişmesinde ağabeyi Molla Abdullah'ın etkisi de olmuştur. Zira medrese eğitimi aldıktan sonra, ağabeyi çok ciddi mesafe almıştır. Babası Mirza Efendi çocuklarının ilim öğrenmesi için elinden gelen fedakârlığı gösterir.

Said, henüz dokuz yaşındayken babasından izin alarak İsparit nahiyesinin Tağ köyünde bulunan Molla Mehmet Emin Efendi'nin medresesine gider. Tağ köyüne ulaşıp öğrenim göreceği medreseyi görünce içi ferahlar. Bu taş medresede ilmin ve olgunluğun zirvesine çıkacağını düşünür. Said'in akranlarından farklı, harkulade hâllerini gözlemleyen babası Mirza Efendi, yaşı küçük olmasına rağmen uzaklara gidip ders almasına müsaade etmiştir.

Medresenin Şeyhi Abdurrahman Taği, kısa bir yoklamadan sonra onu öğrenciliğe kabul eder. Şeyh Efendi onun ateş saçan gözlerine baktığında ondaki farklılığı sezer. Said, zekâsıyla hemen diğer öğrencilerin önüne geçer.

Şeyh Efendi, bir gün öğrencileriyle sohbet ederken içlerinden birisinin ileride İslam'a çok büyük hizmetlerde bulunacağını söyler. O arada Said'e bakar. Şeyh Efendi'nin buna benzer sözleri ve ona olan ilgisi diğer öğrencilerin onu kıskanmasına sebep olur. Burada, başkalarının gıpta damarlarını harekete geçirdiğini düşünür ve kısa bir zaman sonra ayrılır.

Bir zaman sonra Hizan Şeyhi Muhammed Efendi'nin yaylasına gider. Burada da zekâsıyla hemen diğer öğrencilerin önüne geçer. Bir okuduğunu bir daha okumaz. Okuduğu kitapları anında ezberler. Şeyh Efendi'nin gözde öğrencisi olur. Yine diğer öğrenciler tarafından kıskanılır. Hatta diğer öğrenciler dövmeye kalkışır. Zekâsının yanında cesur tavrı da Şeyh Efendi'nin hoşuna gider ve Şeyh ona sahip çıkar. Onu diğer öğrencilerden ayırarak bir üst öğretime tabi tutar. Bir zaman sonra diğer öğrenciler kendisini kabul eder ve "Şeyh öğrencisi" diye anmaya başlarlar.

Buradaki öğrenimini tamamladıktan sonra daha üst bir öğrenim görmek üzere Erzurum iline bağlı Bayazid'e (Doğu Beyazıt) gider. Gerçek öğrenimine burada başlar. Hocası Muhammed Celali tarafından üç ay boyunca yoğun bir öğrenime tâbi tutulur. Başkalarının on yılda okuyup öğrendiği metinleri, üç ay zafında okur ve öğrenir. Bu üç aylık zaman diliminde öyle ki dünyadan adeta kopar. Üç günde bir parça ekmekle idare eder. Hatta bir zaman sonra ekmeği de terk ederek yabani bitkilerle idare etmeye başlar.

Burada neredeyse bütün ilim dallarının öğrenimini görür. Öyle ki öğrendiği bir ilim dalında sorulacak bütün sorulara cevap verecek hâle gelir. Çünkü bir defa okuduğu kitabı ezberlemektedir. Erzurum'da aldığı bu dersler onun için üniversite öğrenimi yerine geçer.

Aldığı öğrenimden sonra, ilmini göstermek ve kendini sınamak için seçkin âlimlerle mülakat yapmaya karar verir. Derviş kıyafetiyle yola koyulup Bağdat'a hareket eder. Yolu memleketi Bitlis'e düşer ve kardeşi Abdullah'ın yanına gider. Kardeşi Abdullah sekiz aydır ayrı olduğu kardeşi Said'in ilmini tartmak için onu konuşturmaya karar verir:

— Senden sonra ben Şerh-i Şemsî kitabını bitirdim, sen ne okuyorsun?

— Ben seksen kitap okudum.

— Öyleyse şimdi seni imtihan edeyim mi?

— Hazırım, ne istiyorsanız sorabilirsiniz!

Ağabeyi Molla Abdullah'ın bütün sorularına eksiksiz cevap verir. Ondaki ilme hayran kalan ağabeyi Abdullah, sekiz ay önce öğrencisi olan küçük kardeşine öğrenci olur ve diğer öğrencilerinden gizli olarak ondan ders almaya başlar.

Bediüzzaman Ünvanı Alması

Genç Said, ilmi olgunluğa eriştiğinde gezgin bir âlim olur. Bir zaman sonra Siirt'e gider. Buradaki âlimlerin dikkatini çeker. Bunun üzerine bütün âlimler bir yerde toplanarak onu imtihan etmeye karar verirler. İlim divanı kurulduğunda sorular ardı ardına gelmeye başlar. En zor sorulara dahi su içme kolaylığıyla cevap verir. Sorular karşısında en ufak bir takılma sergilemez. Bu imtihanda cevaplamadığı soru kalmaz. Bütün âlimler onun harikulade bir zekâ ve bilgiye sahip olduğu konusunda hemfikir olarak onun büyüklüğünü takdir ederler.

Bu olay, kısa zamanda her tarafta duyulur. Halk da onun üstün zekâsını ve ilmini kabul ederek Said'e hürmet göstermeye başlar. Böylece daha on dört yaşlarında olmasına rağmen hatırı sayılır bir âlim olur ve zamanının din âlimlerinin üstadı hâline gelir. İşte böylesine harikulade

özelliklere sahip olduğu için ona zamanın harikası anlamına gelen, "Bediüzzaman" ünvanı verilir.

Bir zaman sonra öğrenim gördüğü medreselerin yerini ilim meclisleri alır. Bu ilim meclislerinde ilmiyle etrafındakileri aydınlatırken aynı zamanda ilmini de artırır.

Bitlis'e geldiğinde vali konağında kalır ve orada ilim meclisleri oluşturur. Ancak, esas ilim meclislerini Van'a gelince Vali Tahir Paşa'nın himayesinde kurar. Van'a geldiğinde henüz on altı yaşındadır. İlme çok değer veren Vali Tahir Paşa; fizik, kimya, coğrafya, biyoloji, astronomi, felsefe, jeoloji gibi bilim dallarında sohbet meclisleri kurar. Bu meclislerin vazgeçilmez ismi ise Bediüzzaman'dır. Bu ilim meclislerinde, olağanüstü zekâsı ve ilmiyle etrafındakileri aydınlatır. Daha önce medreselerde dinî ilimler konusunda olgunlaşan Bediüzzaman, bu meclislerde de fennî ve beşerî ilimler konusunda zirve bir insan olduğunu ispatlar.

RİSALE-İ NUURLARA BAKIŞI

“Hem Risale-i Nur, görünürde benim eserim olduğundan dolayı övmüyorum. Belki yalnız Kur’ân’ın bir tefsiri olduğundan dolayı meziyetlerini beyan ediyorum.” (Bediüzzaman)

Kur’ân’ın Nurunu Dünyaya Yayacağım

Van’da Tahir Paşa’nın konağında misafir kaldığı günlerde sürekli ilim meclisleri kurar. Her gün konakta fennî ve beşerî ilimlere dair sohbetler düzenler. Tahir Paşa onu, bu üstün ilminden istifade etmek için yanında tutmak ister.

Bir gün Tahir Paşa, elinde gazete, telaşla Bediüzzaman’ın yanına gelir. Gazetedeki haberi işaret eder. Paşa,

öfkeli. Bu haberin onu fazlasıyla ilgilendireceğini düşünmüştür. Haberde, İngiltere sömürgeler bakanının İngiliz meclisindeki konuşmasından bahsedilmektedir. İngiliz Sömürgeler Bakanı, elindeki Kur'ân-ı Kerim'i meclis kürsüsünden göstererek, "Bu Kur'ân Müslümanların elinde bulundukça biz onlara hâkim olamayız. Ne yapıp edip bu Kur'ân'ı onların elinden almalı ve Müslümanları Kur'ân'dan soğutmalıyız." diye, haddini aşan sözler etmiştir.

Vali Tahir Paşa, tepkisini merak ettiği Bediüzzaman'ın yüzüne dikkatle bakar. Gazeteyi Vali'nin elinden alır. Haberi tekrar tekrar okur. Gazeteyi sert bir tavırla yere bırakır. Ayağa kalkar, olduğu yerde birkaç adım atar. Kaşları çatılır. Hiddetinden yüzünün rengi bir anda kırmızıya döner. Onun, bu kadar öfkeleniğini hiç gören olmamıştır. Ruhunda kaynayan volkan, yüzüne yansımıştır.

Birden Vali'ye döner. Bu durumdan önemli bir vazife çıkarılmış gibidir. Vali Tahir Paşa, şaşkınlık içinde ona bakar. Bediüzzaman işaret parmağını tavana doğrultmuş, mekânı ve zamanı delen bir sesle gürler:

— Ben de Kur'ân'ın sönmez ve söndürülmez manevî bir güneş hükmünde olduğunu bütün dünyaya ispat edeceğim ve göstereceğim!

Bu kararlı ses, huzur ve güven veren bir çağlayan gibi akar gönüllere:

— Bir nur görüyorum, geleceğe büyük ümitle bakıyorum.

O, İngiliz sömürgeler bakanının nezdinde bütün İslam düşmanlarına, kalbiyle ve ilmiyle meydan okumaktadır. Bu olay, onun hayatında bir dönüm noktası olacaktır.

Bediüzzaman bu olaydan sonra, milletin selameti için daha çok gayret göstermeye, projeler hazırlamaya başlar. Sürekli okur, tefekkür eder ve milletin geleceğini düşünür. Bu mesele, rüyalarına bile girmeye başlar.

Bir gece, rüyasında Ağrı Dağı'nın eteklerindedir. Birden dehşetli bir sarsıntı olur, koca dağ infilak eder. Dağ'dan kopan koca koca parçalar, dünyanın değişik yerlerine dağılır. Said, endişe ve dehşet içindedir. Olanlar karşısında hayretinden, "Fesübhanallah!" der, sürekli tek-bir getirir. Birden yanında muhtereme annesi beliriverir.

— Oğulcuğum, der titreyerek, korkuyorum oğulcuğum!

Annesinin ellerine sarılır.

— Korkma anacığım! Bu hâl Cenab-ı Hakk'ın emridir. O, Rahman ve Rahîm'dir.

Birden annesi kaybolur ve annesinin yerinde nuranî bir zat beliriverir. Bu zatın heybetli ve vakarlı bir duruşu vardır. Said'e dönerek emreder bir sesle:

— Kur'ân'ı beyan et!

Kur'ân'ın muhteşem mesajlarını açıkla, der. Said birden ürperir. Ardından toparlanır. Patlamanın etkisiyle, güneş kaybolmuş, etrafı koyu bir kızılık bürümüştür. Uyanır.

Gördüğü rüya onu fazlasıyla etkilemiştir. Olduğu yerde hareketsiz bir müddet derin düşüncelere dalar. Belli ki gördüğü rüyayı yorumlamaktadır.

Bu rüyadan, memlekette büyük bir infilakın olacağını, Kur'ân'ın etrafındaki koruyucu surların kalkacağını ve Kur'ân'ın doğrudan doğruya kendisini müdafa edeceği ve kendisi gibi bir adamın da Kur'ân'ın müdafaasında görevli olacağı neticesini çıkarır.

Said, zamanının bütün ilimlerini öğrenir, Kur'ân'ın hikmetlerine vakıf olur. Kur'ân'ı ve İslamî ilimlere dair ciltlerce kitabı ezberine alır. Cenab-ı Hak sanki genç Said'i, Kur'ân hizmetinde istihdam etmek için onu olağanüstü özelliklerle donatmış, olağanüstü bir hayat sürmesine de zemin hazırlamıştır. Kur'ân'ın mucizeleri konusunda herkesi ikna edebilecek bir kabiliyete sahiptir.

İngiliz sömürgeler bakanının Kur'ân hakkındaki sözlerinden sonra, içinde nihayetsiz bir gayret uyanır. O artık, kendini dinine ve milletine karşı vazifeli hisseder. İşte Nur Risaleleri bu sancılardan sonra şekillenmeye başlar.

Dünyada ve ülkemizde dinsizlik faaliyetlerinin arttığı bir dönemde Risale-i Nurlar, özellikle gençliğin imanını kurtarılmasında büyük hizmet görür. Zamanın dinsizlikte meşhur en büyük filozoflarının kafa karıştıran düşüncelerini çürütür. İnsanımızdaki taklidi imanın hakiki imana çevrilmesinde etkisi olur. Bu eserlerle insanımızın aklını karıştıran sorulara cevap vererek, nice kalplerin kapısının imana açılmasını sağlar.

Risale-i Nurların Özelliği

Risale-i Nurlar doğrudan doğruya Kur'ân'ın bir delili, kuvvetli bir tefsiridir. Onu övmek ve güzelliklerini ortaya çıkarmak, iman hakikatlerini gönüllere sunmak, insanların imanını selamete ulaştırmak için yazılmıştır.

“Malum olsun ki, ben Risale-i Nur'un kıymetini ve ehemmiyetini beyan etmekle Kur'ân'ın hakikatlerini ve imanın rükünlerini ilan etmek ve iman zaafına düşenleri onlara davet etmek ve onların kuvvetlerini ve hakkaniyetlerini göstermek istiyorum. Yoksa hâşâ, kendimi beğendirmek ve övmek için değildir.

Hem Risale-i Nur, görünürde benim eserim olduğundan dolayı övmüyorum. Belki yalnız Kur'ân'ın bir tefsiri olduğundan dolayı meziyetlerini beyan ediyorum.”

Bundan dolayı Risale-i Nur'un, muhteşem bir edebi üstünlüğü vardır. Başka eserlerle kıyaslanmayacak kadar

cazip bir üslup ve dile sahiptir. Felsefeden gelen şüphelere, kasıtlı itirazlara akla mantığa uygun cevaplar verilerek şüphelerin kökü bu eserlerle kazınmıştır. Bu eserlerde söz güzelliğinden çok mânâ derinliğine önem verilmiş, mânânın derinlemesine analiz edilip açıklanması sözün de güzelliğini beraberinde getirmiştir.

Bediüzzaman'ın bu eseri yazmaktaki tek gayesi, eserin Kur'an'ın parlak bir tefsiri olmasından dolayı sadece ve sadece Allah'ın rızasını kazanmaktır.

Risale-i Nurlar ruha şifa hükmünde olduğu gibi vücuda da şifadır. Öğrencileri Risale-i Nurları, manevî yaralarına bir ilaç hükmünde görürler. Hatta Üstad Bediüzzaman'ın bazı öğrencileri, Risale-i Nurlar'ın, manevî sıkıntıları için ilaç olduğu gibi, maddî yaraları için de ilaç hükmünde olduğunun farkına varmışlardır.

Risale-i Nur şakirtlerinden (talebelerinden) Kuleönlü Hacı Osman'ın şu mektubu bunun delili gibidir:

“Muhterem Üstadım!

Risale-i Nur'u birkaç seneden beri dinleyip, binde bir almış olduğum manevî yaralarım bir ilaç vazifesi görüyordu. Fakat hastalara ait Yirmi Beşinci Lem'a ve ihtiyarlara ait Yirmi Altıncı Lem'a'yı Mustafa ve arkadaşlarımla

beraber okuyup şevk ile dinledim. Bakıyorum ki vücudumdaki yaralara güzel tesir ediyor, arkadaşlarıma dedim: 'Madem Risale-i Nur'un tesiri bu kadar kuvvetlidir, ben yazmaya karar verdim fakat hiç okuyup yazmam yok ki, böyle kıymettar Risale-i Nur'a yardım edeyim. Madem kalemim yok, beni hizmetçi ve postacı olarak tayin ediniz, diye müteessirane (üzüntülü bir şekilde) söyledim.

Risale-i Nurları yazmak, okumak ve dinlemek için herkesin ihtiyacı var. Onun için ey Müslümanlar! Manevî yaralarınıza ilâç ararsanız, Risale-i Nur'da vardır. Yazın, okuyun, imanınız o kadar teâli edecektir (gelişecektir). Hiç şüphe etmeyiniz."

Risale-i Nur Okumaya Verdiği Önem

Bediüzzaman, “Bir sene Risale-i Nur derslerini anlayarak ve kabul ederek okuyan kimse, bu zamanın mühim ve hakikatli bir âlimi olabilir.” der.

Risale-i Nurların önemini vurgulamak için, “Ben de Risale-i Nur’un öğrencisiyim. Bir risaleyi şimdiye kadar yüz defa okuduğum hâlde yine okumaya muhtaç oluyorum.” der. Yazdığı İhlâs Risalesi’nin başına, “On beş günde bir okunmalıdır.” uyarısını ekleyerek Risale-i Nurların devamlı okunmasının önemini belirtir. “Risale-i Nurlar duvaklı gelin gibidir, ısrar edilmezse yüzünü göstermez.” derken de eserlerin hakikatini anlamak için ısrarla okunmasına işaret eder.

BEDİÜZZAMAN'IN EĞİTİMCİLİĞİ

“Cenab-ı Hak bize nurani vazifeler vermiş.”

(Bediüzzaman)

Risale-i Nur Okulu

Bediüzzaman öğrenimini tamamladıktan sonra, öğrenci yetiştirmeye başlar. Çeşitli meclislerde eğitici sohbetler yapar. Medreseler kurarak öğrencilerini eğitir. Öğrencileriyle önce gönül bağı kurar. Öğrencinin gönlüne giremeyen bir öğreticinin onların zihnine giremeyeceğini düşünür.

Yeri gelir medresesinde ders veren bir öğretmen, yeri gelir kışlasında talim veren bir kumandan olur. O, tehlikenin çeşidine göre öğreticilik vasfını değiştirir. Milletinin

imanını tehlikede görünce imana ait hikmetleri öğretir, vatani tehlikeye düşünce de silahlı talim verir.

1915 yılında, Doğu Anadolu, Ruslar tarafından işgal edilince, Van'daki medresesini kışlaya çevirir, öğrencilerine askeri talim verir.

Milletinin imanının tehlikede gördüğü yıllarda da hapishanelerde, sürgünlerde iman hakikatleri üzerinde durur. Eserler yazarak iman hakikatlerini anlatır. İman hizmetlerinde bulunurken kendisi ve öğrencileri üzerinde baskı kurulur. Takibe alınır, öğrencileriyle bağı koparılır. Bu kez, öğrencileriyle mektuplar vasıtasıyla irtibat kurar. Böylece öğretmenlik vasfını her durumda devam ettirir.

Yazdığı eserlerden dolayı öğrencilerinden koparılaraq Kastamonu'ya sürgüne gönderilir. Kastamonu'daki sürgün yıllarında dahi öğrencileriyle bağını koparmaz. Öğrencilerinin eğitimine mektup vasıtasıyla gizlice devam eder. Isparta'daki öğrencilerini harekete geçirerek yazdığı eserlerin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlar. Öyle ki Kastamonu'da sürgünde kaldığı yıllarda Isparta'daki öğrencilerine iki yüz yetmiş beş mektup yazar. Gönderdiği mektuplarda öğrencilerine yeni bilgiler verirken onların hizmet etme aşk ve şevklerini artırmaya çalışır. Bu mektuplar sayesinde Isparta adeta Türkiye'nin iman hizmetleri merkezi olur. Mahkemeler suç unsuru bulamamasına

rağmen eserleri yasaklı sayılır, yazılması ve çoğaltılması yasaklanır. Bu sebepten dolayı, iman hizmetinde bulunanlar ciddi bir baskı altındadır. Ancak tüm baskılara rağmen Isparta'nın Sav köylüleri, yazarak çoğalttıkları eserleri, ülkenin dört bir yanına sevk ederler.

Yazdığı mektuplarla öğrencilerine sürekli bir şeyler öğretir, onların sorularına cevaplar verir, onları motive eder. Baskılar karşısında yılgınlık göstermemelerini öğütler, manevî kuvvetlerini artırır.

Kastamonu'da sürgünde iken baskıların arttığı bir dönemde öğrencilerine yazdığı şu mektup, o yılların gerçeğini ifade eder:

“Ahiret kardeşlerime mühim bir ihtar (uyarı):

Risale-i Nur'a intisap eden (bağlanan) kimsenin en ehemmiyetli vazifesi onu yazmak ve yazdırmaktır ve intişarına (yayılmasına) yardımcı olmaktır.

Risale-i Nur'un imansız ve emansız (vicdansız) cinni ve insi düşmanları onun çelik gibi metin kalelerine, elmas kılıcı gibi kuvvetli hüccetlerine (delillerine) mukabele edemediklerinden (karşı koyamadıklarından) çok gizli desiseler (hileler) ve hâfi (gizli) vasıtalarla, haberleri olmadan, yazarların şevklerini kırmak ve fütur (bıkkınlık) vermek ve yazıdan vazgeçirmek cihetinde şeytancasına hücum edip darbe vuruyorlar.”

Öğrencilerinin, kendisine çok ihtiyaçları olduğu dönemlerde, onları eserlerine yönlendirerek eserlerini bir öğretici hükmüne getirir. Bu yönüyle de kendi kişiliğini ve nefsinı öne çıkarmaz. Eğer kendini öne çıkarılmış olsaydı ölümünden sonra öğrencileri dağılıp giderdi. Ancak öğrencilerini her zaman eserlerinin mesajına davet ederek eserlerini öğretmen hükmüne getirir. Isparta'da çok bunalan ve kendisine ihtiyaç duyduklarını belirten öğrencilerine şöyle teselli verir:

“Benim ile hakikat meşrebinde sohbet etmek ve görüşmek isteyen adam, hangi risaleyi açsa, benim ile değil, Hâdim-i Kur’ân (Kur’ân’ın hizmetkârı) olan üstadıyla görüşür ve hakaik-i imaniyeden zevkle bir ders alır.”

Öğrencilerine yazdığı mektuplarının tamamında bir dava adamının, yol göstericinin, işinin ehli bir öğretmenin tavrı vardır. Öğrencilerinden uzaklarda da olsa onların hangi tehlikelerle karşılaşacaklarını hisseder ve onları uyarır. Örneğin İkinci Dünya Savaşı yıllarında siyasetin gündemi toplumu kuşatır. Bunu bir tehlike olarak gördüğünden dolayı öğrencilerini hemen uyarır:

“Evet, bu zamanda merak ile radyo vasıtasıyla, ciddi alaka duyarak yeryüzündeki boğuşmalara merak edip bakanlar, dikkat edenlerin maddî ve manevî pek

çok zararları vardır. Ya kalbini dağıtır manevî bir dinsiz olur, ya fikrini dağıtır manevî bir ecnebi (yabancı) olur.”

İman hizmetinde bulunan öğrencilerinin zihinlerinin saf kalmasına çok fazla önem verir. Zira olur olmaz bilgilerle dolan zihnin kuvvetinin dağılacağını ve zihin kuvveti dağılan insanın da verimli olamayacağını düşünür. Çünkü onun için kendi öğrencilerinin en önemli işi, iman hizmetini iyi öğrenmek ve öğretmektir. Zalimlerin satranç oyunlarına bakmakla öğrencilerinin, elmas hükmündeki kutsi iman hizmetlerinin yavaşlayacağını düşündüğü için de bu konuda mektuplarıyla öğrencilerini, “Cenab-ı Hak bize nurani vazifeler vermiş.” diye sürekli uyarır.

Hapse atıldığında orayı bir okula çevirir. Kendi ifadesiyle hapisaneler, “Medrese-i Yusufiye”dir (zindanın Hz. Yusuf’a okul olması). Hapishanedeki birçok katil, onun öğrencisi olur. Onun eğitiminden geçen mahpuslar sineklere dahi kıyamaz birer merhamet abidesi hâline gelirler.

Denizli Hapishanesi’ndeyken, koğuşlarının tavanını tahtakurusu ve sivrisinek kaplar. Bediüzzaman yere düşen tahtakurusu ve sivrisineklerin öldürülmesine müsaade etmez. Süpürülüp dışarı atılmasını tavsiye eder. Hapishane öğrencilerinden Selahaddin Çelebi bu durumu şöyle dile getirir:

“Denizli Hapishanesi’nde, tavan beton olduğu hâlde, incecik yağmur gibi tahtakurusu ve sivrisinek dökülüyordu. Sık sık süpürür ve dökerdik. Koğuştaki mahkûm ağır cezalılar, şikâyet ederlerdi: ‘Adam öldürdük, ama şimdi, sivrisineği dahi öldüremiyoruz!’ derlerdi.”

Sabır ve Davranış Eğitimi

Bediüzzaman öğrencilerine önce sabrı, tevekkülü ve müspet hareket etmeyi öğretir. Onun öğretiminde marifetin yanında hikmetin de çok büyük yeri vardır.

Kastamonu yıllarında şöyle bir hadise yaşar.

O gün hava dağa çıkılamayacak kadar soğuktur. Üstad Hazretleri sabah namazı için Şaban-ı Veli Camii'ne gider. Namaz sonrası, havanın durumundan dağa çıkamayacağını anlayınca kaleye doğru tırmanır. Kalenin burçlarına çıkarak tefekkür etme niyetindedir. Mahzun camileri ve külliyeleeri, yıkılmış türbeleri hazin bakışlarla seyreder.

Birden burçların dibinde, sarhoş biri ilişir gözüne. Belli ki gece burada sızıp kalmıştır. Sarhoş adam burçlardan aşağıya, şehrin dış mahallesine doğru sallana sallana yürümektedir. Sarhoşun gittiği yeri tahmin etmek zor değildir. Müslüman birinin bu hâlde olmasından dolayı Üstad'ın

içi yanar. “Milletimin imanını selamette görürsem Cehennemnin alevleri arasında yanmaya razıyım.” diyen bir gönül adamının bu manzara karşısında üzülmemesi ne mümkün?

Sarhoşun yeniden meyhane tarafına doğru yöneldiğini fark edince hareketlenir. Onun kendisini görmesini sağlar. Sarhoş, onu karşısında görünce utanır başını yere eğer. Belli ki onu tanımaktadır.

— Dön kardeşim, niyetlendiğin yere gitme! Doğruca hamama git yıkan, tövbe et namazını kıl, der.

Ayyaş adam, olduğu yere çöker. Bir çocuk gibi ağlamaya, gözyaşı dökmeye başlar. Bediüzzaman, adamın yanına varır.

— Küfre giden yolları açanlar utansın! Sen tövbe et kardeşim, ben sana dua edeceğim. Kalk vicdanının sesine yönel, diye devam eder.

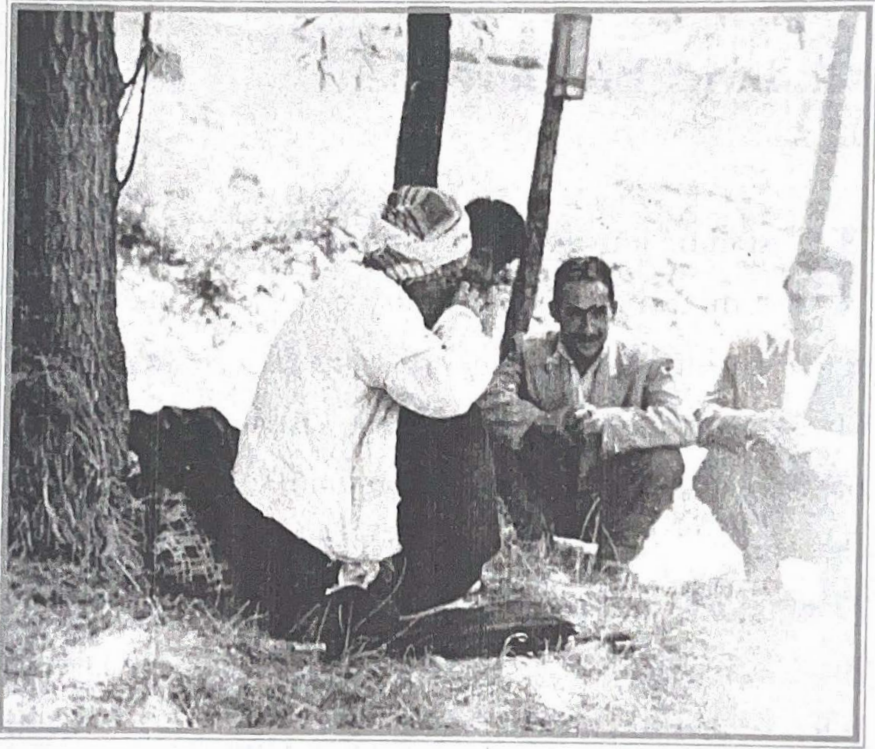
Ayyaş adam doğrulur.

— Bu dalaletten kurtulmanın yolu var mıdır, diye sorar.

— Kur’ân, der Üstad Bediüzzaman.

Ayyaş adam bu ikaza kulak vererek meyhaneye doğru değil hamama doğru gitmeye başlar.

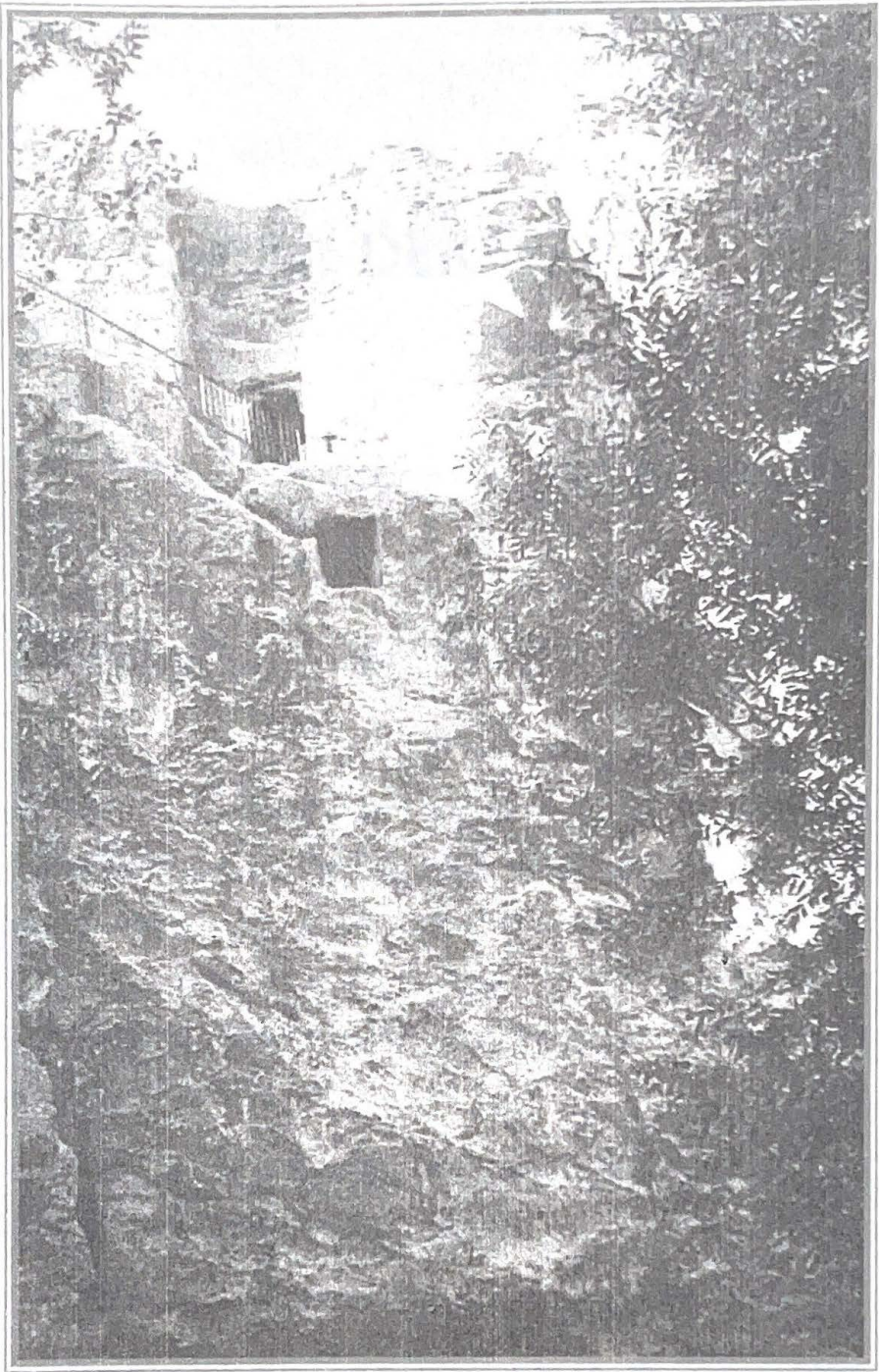
O arada, sabahın erken vakti olmasına rağmen polis müdürü adım adım Bediüzzaman'ı izlemektedir. Bu olaya şahit olunca hayretler içinde kalır. Sarhoş adamın, bu sözlerden gerçekten etkilenip etkilenmediğini görmek için bu kez adamı takip etmeye koyulur. Ayyaş adam hammama gider temizlenir. Hamamdan çıktıktan sonra Şeyh Şaban-ı Veli Camii'ne giderek secdeye kapanır. Komiser, Bediüzzaman'ın sözlerinin sarhoş adam üzerinde bu kadar tesirli olmasına oldukça şaşırır.

Talebeleriyle sohbet ederken

Etkileyici Bir Öğretmen

Üstad Bediüzzaman, kimi zaman bir cami avlusunda, kimi zaman bir mağarada, kimi zaman da dağ başında kurduğu medresesini taçlandırmak için, hep Van'da bir üniversite kurmayı hayal eder. Osmanlı Dönemi'nde padişah nezdinde girişimlerde bulunur ancak araya savaşların girmesiyle bu düşüncesi gerçekleşmez. Cumhuriyet Dönemi'nde de girişimleri devam eder. Burada açılacak bir üniversitenin Doğu ve Güneydoğu'da meydana gelebilecek huzursuzlukların önüne geçeceğini, bu yörelerin daha da aydınlanacağını düşünür. Ne yazık ki bu ideali ni gerçekleştirmeye ömrü vefa etmese de ancak Risale-i Nur'un manevî mektebinde yüzbinlerce öğrenci yetişir.

Van - Horhor Medresesi

İLMÎ DERİNLİĞİ

“Bu adamda cinnet değil, deha vardır.”

Her Soruya Cevap Verilir

Said Nursi, doğu illerinde Bediüzzaman olarak kabul gördüğünde, daha çok gençtir. Bazı âlimler, onun bu durumundan dolayı, Bediüzzaman kimliğini kabul etmekte tereddüt eder. Fakat onun ilminin derecesini anladıklarında hakkını teslim eder ve hemen Bediüzzaman kimliğini kabul ederler.

1907 yılında İstanbul'a gelir. Sirkeci'de bir hana yerleşir ve kapısına şunları yazdırır:

“Burada her soruya cevap verilir fakat soru sorulmaz.”

İstanbul âlimleri bu yazıyı duyar ancak, 'Bu bir meczubun işi olmalı!' düşüncesiyle dikkate almaz.

Bir gün namaz için Fatih Camii'ne gider. Namaz sonrası avludaki çayhaneye uğrar. Biraz sonra, çayhanede şiddetli bir tartışma başlar. Âlimler bir konuyu hararetle tartışmakta ancak birbirlerini ikna edememektedirler. Bediüzzaman, bir ara söze girer:

— Efendiler, bu mevzunun özü nedir, ben de birkaç kelam etmek isterim, der.

İstanbul âlimleri, genç Said'e küçümseyerek bakar ve şöyle derler:

— Çoban efendi senin aklın bu mevzulara ermez, sen geç işine bak.

Said, âlimlerin tavrını ilimlerinin enaniyetine verir, aldırılmaz. Biraz sonra meseleye hâkim olunca hemen bir âyetle söze girer. Okuduğu âyet âlimleri susturur. Genç Said, meseleyi âyetler çerçevesinde ele alır ve bir sonuca bağlar. Âlimlerden hiçbirisi bu sonuca itiraz edemez. Kılık kıyafetinden dolayı küçümsedikleri bu genç âlimin meseleyi böylesine detaylı ele alması karşısında hepsi hayranlık duyar, hayret içinde kalır.

— Küçük yaşta eli öpülecek büyük âlim olmuşsun, derler.

Bu hadiseden sonra namı İstanbul âlimleri arasında yayılır. Fakat onun ilmî harikuladeliğine şahit olmayan

kimi İstanbul âlimleri ispat ister. O günlerde Mısır El Ezher Üniversitesi'nin meşhur âlimlerinden Şeyh Bahid Efendi de İstanbul'dadır. Bütün İstanbul âlimleri genç âlim Said'in, Şeyh Bahid tarafından imtihan edilmesini isterler. Şeyh Bahid de kendisine bahsedilen genç âlimi merak ederek teklifi kabul eder.

Bütün İstanbullu âlimler toplanarak, Şeyh Bahid Efendi'nin genç Said'i imtihan edip küçük düşürmesini bekler. Hazırlıklı gelen Şeyh Bahid, birinci sorusunu sorar:

— Avrupa ve Osmanlı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bütün dünyanın, belirsiz bir karmaşa içinde olduğu bir dönemde bu soruyu cevaplamak oldukça zordu.

— Avrupa bir İslam devletine hamiledir, günün birinde onu doğuracak; Osmanlı da Avrupa'ya hamiledir, o da onu doğuracak.

Bütün başlar Şeyh Bahid'e çevrilir.

— Söyledikleri konusunda ben de onunla aynı kanaatteyim. Bu gençle münazara edilmez. Bu genç mağlup olunmaz bir dehadır. Bu kadar veciz ifade etmek ancak zamanın harikası olmayı gerektirir, der.

Bu hadiseden sonra İstanbullu âlimler, Bediüzzaman'ın ilmine laf etmez üstün zekâsı ve ilmini kabul ederler.

Bediüzzaman'ın ilmi ve zekâsının farkında olan sadece Müslüman âlimler değildir. Osmanlı'nın altını oymaya çalışan Emanuel Karasu gibi keskin zekâlı, kötü niyetli insanlar da bunun farkındadır.

Emanuel Karasu, Bediüzzaman'dan rahatsızlık duymaktadır. Çünkü Osmanlı'nın geleceğine dair ve Filistin'de bir Yahudi devleti kurulması üzerine planları vardır. Bediüzzaman'ın keskin zekâsı ve ilmiyle toplum üzerinde etkin biri olacağını düşünür. Onu kendi etkisine almak ister. Yanındaki kişiyle hararetli hararetli konuşarak hanın kapısına gelir. Karasu, yanındaki iri mavi gözlü adamın kulağına doğru fısıldar:

— Bu adam tehlikelidir. Birlikten beraberlikten söz ediyor. Buna engel olmazsak bütün planlarımız altüst olur.

— Hakkında söylenenler doğruysa, öyle oltaya takılacak bir adam değil bu, der diğeri.

— Benim zekâmı küçümseme, diye şeytani bir gülümsemeyle karşılık verir Karasu.

— Sen yine de küçümseme, der öteki.

— Nasıl yani, diye meraklanır Karasu.

— Ben biraz araştırdım bu adamı. Paraya pula, mala mülke önem vermezmiş. 'Din!' diyor, 'Davam!' diyor da başka bir şey demiyormuş.

Emanuel Karasu, kendinden emin adımlarla Üstad'ın yanına girer. Kibirli bir edası vardır. Diğer kapıda onu beklemeye koyulur. Bir müddet sonra, yüzü kıpkırmızı bir vaziyette çıkar dışarı Karasu. Diğer meraklanır. Olumsuz bir şeyler olduğu Karasu'nun yüzünden okunmaktadır.

— Ne oldu bre, neden bu kadar kısa sürdü görüşmeniz?

Karasu güreşten çıkmış gibi üstünü başını düzeltir.

— Sorma, der. Kendimi dışarı zor attım. Ben onun kafasını karıştırayım derken o beni zekâsıyla perişan etti. Öyle şeyler anlattı ki az daha yanında kalsaydım nerdeyse beni Müslüman edecekti!

Emanuel Karasu ve arkadaşı Sirkeci'deki hanın kapısından uzaklaşırken, başları yerededir. Bu kişinin ne yapıp ne edip gözden düşürülmesi gerektiğini aralarında hararetle konuşarak gözlerden kaybolurlar.

Cinnet Değil Deha Vardır

Bediüzzaman'ın ilminden, zekâsından ve insanları etkileme gücünden rahatsızlık duyan Emanuel Karasu gibileri onu etkisizleştirmek isterler. Çeşitli iftiralarla onu yıpratmaya çalışır, hatta akıl hastanesine attırıp, kendisine deli raporu verdirmeyi dahi planlarlar. Halk ve âlimler arasında Bediüzzaman namıyla ünlenen genç Said, bir anda kendisini akıl hastanesinde kontrolde bulur.

Üstad Bediüzzaman, iki Rum ve bir Ermeni doktor tarafından muayene edilmek üzere bir odada bekletilir. Üstad, bekleme esnasında ortada duran bir tıp kitabının ilk elli sayfasını okur. Doktorlar içeriye girdiğinde ayağa kalkar.

— Doktor Bey, ben hasta değilim. Memleketim ve milletim hastadır. Ben onları tedavi etmek için geldim. Maalesef beni tedavi altına aldılar. Maksadım memleketimin geleceği için bir üniversite açmak, payitahtın bağrında yakılan fitne ateşini söndürmeye çalışmaktır. Siz de görüyorsunuz ki halk, cehalet bataklığında boğulmaktadır. Ben cehaleti tedavi etmeye çalışırken maalesef cehalet beni cinnetle itham ederek tımarhaneye attı, der.

Doktorlar, bu sözlerle ikna olmayınca, Üstad'a peş peşe sorular sorarlar. Üstad onların bütün sorularına mantıklı cevaplar verir. Bu arada, masadaki anatomi kitabına gözleri ilişir.

— Siz gelmeden önce şu kitabın elli sayfasını okudum, oradan istediğinizi sorabilirsiniz, der.

Bediüzzaman Hazretleri, kitabın ilk elli sayfasından sorulan bütün sorulara eksiksiz cevap verir. Doktorlar bu kez kitabın rastgele bir elli sayfasını gösterirler. Üstad hemen orada bu kısmı da okur. O kısımdan sorulan bütün sorulara da eksiksiz cevap verir. Doktorların ağzı açık kalır. Bu durum birkaç defa tekrar edilir, sonuç aynıdır. Doktorlardan biri, Rum aksanıyla şaşkınlığını dışa vurur:

— Bu adamda cinnet değil deha vardır.

Bu şaşkınlık ifadesi, raporun sonuç cümlesi olur.

Parlak zekâsı ona deli raporu vermek isteyenlerin oyununu boşa çıkarır. Bediüzzaman, işte bu parlak zekâsını ve ilmi derinliğini hep İslam'ın ihyası için kullanmıştır. Osmanlı döneminde, İslam âleminin geleceği, devletin bekası gibi mevzularda ilmî, fikrî ve siyasi çareler ararken kullandığı ilmini ve zekâsını daha sonraları milletin imanını kurtarmak için sarf eder.

HER ZAMAN MÜSPET HAREKET

*“Bizim vazifemiz müspet hareket etmektir.
Menfi hareket değildir.” (Bediüzzaman)*

Dâhilde Kılıç Çekilmez

Üstad Hazretleri, hayatını haksız yere zindanlarda, sürgünlerde geçirmesine, idam sehpalarda yargılanıp defalarca zehirlenmesine rağmen hiçbir zaman intikamcı davranmaz; müspet hareketin dışında bir tavır sergilemez. Vefatından önce öğrencilerine yazdığı son mektubu, bu müspet tavrının delilidir:

“Bizim vazifemiz müspet (yapıcı/olumlu) hareket etmektir. Menfî (yıkıcı/olumsuz) hareket değildir. Rıza-yı ilahiye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır; vazife-i

ilahiyyeye karışmamaktır. Bizler asayişî muhafazayı netice veren müspet iman hizmeti içinde; her bir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz.”

Bediüzzaman, memleketi karıştırmak ve fitne çıkarmak isteyenlerin oyunlarına karşı son derece uyanıktır. Bundan dolayı, memleket içindeki baskılara karşı hep müspet hareket eder. Kendisine yapılan zulümlere karşı, başka insanların rahat ve huzuruna mal olabilecek tepkiler vermez. Öğrencilerine de bu konuda hep müspet hareket etmelerini salık verir. Bazı zamanlar kendisine yapılan zulümler, öğrencilerine de yapılır fakat o, öğrencilerini hep dizginler. Çünkü onların yapacakları bir taşkınlığın bahane edilerek birçok insanın canının yakılma ihtimali vardır. Öğrencilerine yapılan zulümleri ve onlara tavsiyesini şöyle dile getirir:

“Benimle beraber çok talebelerim de türlü türlü musibetlere, eza ve cefalara maruz kaldılar, ağır imtihanlar geçirdiler. Benim gibi onların da haksızlıklara ve haksız hareket edenlere karşı bütün haklarını helal etmelerini isterim. Çünkü onlar bilmeyerek kader-i ilahinin sırlarına, hakikat-i imaniyenin inkişafına (iman hizmetlerinin gelişmesine) hizmet ettiler. Bize eza ve cefa edenlere karşı hiçbir talebemin kalbinde zerre kadar intikam emeli beslememesini tavsiye ederim.”

Dolayısıyla Bediüzzaman'ın öğrencileri hep güneş gibi olmak zorundadır. Ona göre, kalpler hep aydınlık ve muhabbetle dolu olmalıdır. Hoş görü ve müsamahanın olmadığı, kin ve nefretin kol gezdiği toplumların ayakta kalmaları düşünülemez. Böyle toplumlarda dinî gayretler, bilimsel çalışmalar, ahlakî kurallar etkisiz kalır. Böyle olumsuzlukların yaşanmaması için cemiyetler ve fertler hep müspet hareket etmelidir.

Bediüzzaman, zulümlerin arttığı dönemlerde, öğrencilerinin sabrının tükenmekte olduğunu gördüğü her zaman bu tavrını sürdürür.

“Biz dünyaya bakmıyoruz, baktığımız vakit de onlara yardımcı olarak çalışıyoruz. Asayiş muhafazaya müspet bir şekilde yardım ediyoruz. İşte bu gibi hakikatler itibarıyla bize zulüm de etseler hoş görmeliyiz.”

Çünkü ona göre, fiili mücadele dış düşmanlara karşı verilir. Bundan dolayı içteki baskılara şiddetle karşılık verme yerine, sabır ve müspet hareketi tavsiye eder:

“Harici (dış) tecavüze (saldırıya) karşı mukabele edilir. Dâhilde (vatan içinde) ise öyle değildir. Dâhildeki hareket müspet bir şekilde manevî tahribata karşı manevî, ihlas sırrıyla hareket etmektir. Çünkü memleket içinde kargaşa olmasının fitneye kapı aralama ve meseleleri çözülemez hâle getirme ihtimali vardır.”

Bediüzzaman, kendisinden sonra da öğrencilerinin daima müspet hareket etmelerini tavsiye eder. Böylece gelecekte doğabilecek fitne ve intikam ateşinin de önüne geçer.

31 Mart İsyanındaki Tavrı

Görevi hizmet olanların metodu, müspet hareket olmalıdır. Mesleğinin muhabbetiyle yaşayan hizmet insanı, başkalarına düşmanlık etmek yerine onları ıslah etmeye çalışır. Dini, ona inanmayanlarla mücadele ve kavga aracı olarak görmez. Çünkü İslam, barış dinidir. Bu dinin rehberi, Şefkat Peygamberi Efendimiz Aleyhisselam ahlakın en güzeline, Kur'ân ahlakına sahip bir peygamberdir. Bundan dolayı Bediüzzaman, her zaman müspet hareket etmeyi, peygamberî bir ahlak düsturu olarak benimsemiştir.

Bediüzzaman fitne ve kargaşanın olduğu durumlarda hep müspet tavır gösterir. Osmanlı'nın son zamanlarında, kargaşaların arttığı günlerde herkes gergindir. 31 Mart isyanının ayak sesleri duyulmaktadır. O gün, Şehzadebaşı Ferah Tiyatrosu'nda, "Romalıların Yükselme ve Alçalma Sebepleri" isimli bir konferans vardır. Dinleyiciler çoğunlukla, gençlerdir. Hassas bir dönemdir. Osmanlı Devleti

zor durumdadır. Ülke, ucu görünmeyen bir felakete doğru sürüklenmektedir.

Konuşmacı; İttihatçıların ihtiraslarından, maceraperest olduklarından, ülkeyi faciaya sürüklemeye başladıklarından bahsederken salonu bir uğultu kaplar.

Salondakiler karşılıklı atışmaya, hatta küfürleşmeye başlar. Birisi konuşmacıya, kaba bir ses tonuyla bağırır:

— Kes sesini! Yoksa ben kesmesini bilirim!

Tepkiler üzerine konuşmacı sahneden iner ve gözlerden kaybolur.

Bu mesele, konferansı dinleyenler için sanki bir onur meselesi olur. Salondakiler arasında bir ağız dalaşı başlar. Karşılıklı ağız dalaşı ve tehditler, dozunu iyice artırmaya başlar:

— Yaşasın konuşmacı! Alkışlayalım tekrar çıkıp konuşsun!

Bir anda salondaki çoğunluk, hep bir ağızdan hatibi yeniden kürsüye davet etmeye başlar. Salondakilerden biri, silahını sahneye doğrultarak hiddetle gürler:

— Erkekse çıksın da görelim. Hele bir çıksın göbeğini delirim adamın!

Tam bu esnada sahne gerisinden kürsüye fırlayan biri, eli silahlı adama tehditkâr bir bakışla haykırır:

— O büyük ilim adamını mı öldüreceksin? İşte karşıdayım, yüreğin yetiyorsa onun yerine beni öldür!

Bu meydan okuyan adam, o dönemin en meşhur gazetelerinden İkdâm gazetesinin başyazarı, Ali Kemal Bey'dir.

Salondakiler, kürsüde kimse olmamasına rağmen salonu terk etmez. Ortalık gerilmiştir. Burada meydana gelecek bir çatışmanın bütün İstanbul'u yangın yerine çevirme ihtimali vardır. Bediüzzaman salondaki dinleyiciler arasındadır. Durumun tehlikeli bir hâl aldığını görünce birden konuşmak için kürsüye çıkar:

— Ey Müslümanlar!

Bu heybetli sesleniş karşısında, bütün başlar bir anda bu genç hatibe çevrilir.

Bediüzzaman, önce herkesi aklıselim davranmaya davet eder. İslamiyet'in fikre saygı göstermeyi emrettiğini, meşrutiyeti ve hürriyeti yeni ilan etmiş bir toplumun birbirinin sözüne sırt dönerek, saygısızlık ederek utanılacak bir tavır içine girmemesi gerektiğini, konuşma hürriyetine saygı göstermek gerektiğini söyler. Bu zor günlerden kurtulmanın çaresinin kavga değil fikirlere açık olmak ve

fikir üretmekle mümkün olduğunu, İslam tarihinden ve hadislerden örnekler vererek anlatırken, İki Cihan Serveri Muhammed Aleyhisselam'ın başkalarıyla nasıl diyalog kurduğunu, ne kadar hoş görülü olduğunu anlatarak sözlerini tahkim eder. Konuşmasında hiçbir itiraza, açık kapı bırakmaz.

O kadar etkileyici, inandırıcı konuşur ki kimse sözlerine itiraz etmez. Yaygaracılar, şirretler, kabadayılar, fitne çıkaranlar hep birden sus pus olur. Son sözünü söyler:

— Şimdi bize bu salonu, terbiye ve nezaket sınırları içinde terk etmek düşer.

Bediüzzaman'ın bu etkileyici konuşmasından sonra herkes sessizce salonu terk eder.

Üstad Hazretleri, tıpkı bu hadisede olduğu gibi, hayatının her döneminde müspet hareket etmiş bir âlimdir.

* * *

Yine, 31 Mart Hadisesi'nin (1909) yaşandığı o gün, İstanbul sokaklarında görülmedik bir kargaşa vardır. Masum insanlar korkudan evlerine çekilir, sokaklar fitnecilere ve onların piyonlarına kalır.

Sirkeci tarafından gelen hamallar, işsizler, hırsızlar ve ayyaşlar diğer muhitlerden gelen kalabalık gruplarla birleşince ortalık daha da alevlenir. Kalabalık sloganlar atarak Ayasofya'ya doğru ilerlemektedir:

— Meşrutiyet istemezük!

Tamamen kontrolden çıkan kalabalığı güya dindar görünümlü insanlar kontrol etmektedir. Bediüzzaman, bu hadisenin bir fitne olduğunun farkındadır. Kalabalığın daha da artacağından ve bu hadise yüzünden memleketin ve Müslümanların zarar göreceğinden endişe duymaktadır.

Her bağırış sonrasında, kalabalık galeyana gelir, yumruklar sıkılır, ısıklar çalınır. Kalabalığın etrafında beliriveren üç beş aydın insan, bu fitne karşısında endişeli gözlerle olanları seyreder. Söylenecek sözleri içlerine atar, endişeyle yutkunurlar.

Üstad, uğultular arasından belirerek yüksekçe bir yere çıkar. Vakar bir tavırla elini kaldırarak kalabalığı sakinleştirir. Bütün başlar ona çevrilir. Buradaki hamalların sözünü dinleyeceği yegâne kişi Bediüzzaman'dır.

— Kardeşlerim, diye başlar söze. Sizler benim değerli hemşehrilerimsiniz!

Bu iki sesleniş, kalabalığın onu pür dikkat dinlemesi için yeter.

— Şimdi benim sözlerimi kulaklarınızla değil, kalplerinizle dinleyiniz. Bizi mahveden üç düşmanımız var!

Bediüzzaman'ın kalabalığı sakinleştirmesinden endişelenen fitneciler kalabalığı galeyana getirir. Kalabalık arasında birden uğultu artmaya, tekrar sloganlar atılmaya başlanır.

— Kahrolsun meşrutiyet!

— Kahrolsun meşrutiyet!

Üstad'ın kaşları çatılır. Ellerini kaldırarak kalabalığı susturur.

— Sözlerimi taşkınlıklarla kesmeyiniz! Yanılıyorsunuz. Bizim düşmanımız meşrutiyet değildir. Bizim düşmanımızın birincisi fakirlik, ikincisi cahillik, üçüncüsü ise kargaşa ve anarşidir. Bunları bertaraf etmek için ise bize üç elmas kılıç lazımdır. Bunlardan birincisi birlik ve beraberlik, ikincisi çalışmak, üçüncüsü ise milletimizi sevmektir. İtaatimizi bozup ayrı baş çekmeyelim. Zira birlikten kuvvet doğar. Birlik olmada huzur var, dirlik var, mutluluk vardır. Düşmanlıkta ise sadece gözyaşı ve elem vardır. Kendi kardeşlerimize düşmanlık etmeye vaktimiz yoktur.

Uğultu, yerini sükûnete bırakır.

— Hoca doğru söylüyor, diye gürleri birisi.

Ardından bir alkış tufanı kopar. Kalabalık yatışır. Hamallardan bazıları Bediüzzaman'ın elini öpmeye çalışır fakat o buna müsaade etmez. Son hitabıyla sözünü bağlar:

— Kardeşlerim, şimdi sessizce işinizin başına gidin!

Kalabalık sessizce dağılır. Ne ki fitneciler boş durmaz. Etraftan olanları seyreden bazı iyi giyimli, asık suratlı kişiler, kendi aralarında hararetle konuşmalara dalar.

Bediüzzaman buradaki kalabalığı yatıştırdıktan sonra, Sultanahmet Meydanı'na yönelen diğer kalabalıklara engel olmak için Bakırköy istikametine yönelir. Yolda karşılaştığı küçük toplulukları da ikna ederek geri çevirir. Meydana gelenler arasında askeri taburlar da vardır. Üstad Bediüzzaman, askerlere de etkileyici bir konuşma yaparak onları da yoldan çevirir.

Bediüzzaman, olayları yatıştırabilmek için bunca çaba göstermesine karşın, olaylardan sorumlu tutularak sorgulanır. Lakin onun bu fitne hadisesinde, son derece müspet şekilde hareket ettiğine dair yüzlerce şahit vardır ve sonuçta beraat eder.

Rusların Oyununu Bozması

Bediüzzaman, sonucunda sürgün de olsa ölüm de olsa her daim İslam'ın emir ve yasakları doğrultusunda hareket eder.

Kafkas Cephesinde Milis Alayları Kumandanı rütbesiyle savaştığı yıllarda Ruslara esir düşer. Rus General onun oldukça nüfuz sahibi biri olduğunu öğrenmiş olmalıdır ki onun halk üzerindeki etkisinden faydalanmak ister. Bundan dolayı da Bediüzzaman'a karşı kullandığı üsluba dikkat eder, mağrur bir tavır sergilememeye özen gösterir. General, Üstad Bediüzzaman'a şöyle bir teklifte bulunur:

— Siz tanınmış ve nüfuzlu bir kumandansınız, aşiretlere birer mektup yazın, silahlarını teslim etsinler. Aramızda anlaşma yapalım. Yine buraları onlara bırakır gideriz.

Üstad Said Nursi, esir bir kumandan edasıyla değil, ülkesini savunan kudretli bir kumandanın vakarıyla bu teklifi geri çevirir.

Bunun üzerine, Bediüzzaman'ın Sibirya'ya sürgün edilmesine karar verilir. Ruslar onun nüfuzundan faydalanma niyetlerini hâlâ korumaktadır. İkna ettikleri bazı aşiret ağaları o gün Üstad'ın yanına gelir. Güya ona yardımcı olmaya çalışıyormuş gibi bir tavır içindedirler. İçlerinden kalın kara bıyıklı olanı söze girer:

— Sen bizim başımıza geçersen Ruslar seni affedecek. Gel bu teklifi kabul et!

Ruslar, kendi kontrollerinde bir Kürt devleti kurmak istemektedir. Bediüzzaman bu oyunu fark eder. Bütün hiddetiyle gürlür:

— Ben Müslüman Türk milleti aleyhine çalışmam. Esareti makama tercih ederim!

Rusların kendisine yapacağı zulmü göze alır ancak fitneye ortak olmaz. Bunun sonucunda Sibirya'daki esir kampına sürgüne gönderilir, burada olmadık sıkıntılara maruz kalır, hepsine göğüs gerer.

Doğudaki Fitneyi Önlemesi

Bediüzzaman Hazretleri, 1925 yılında Van'da, Erek Dağı eteklerine kurduğu medresede öğrencileriyle ders yaparken bir gün yanına atlılar gelir. Gelenler, iri yarı, uzun boylu, mağrur edalı meşhur aşiret reisi Hüseyin Paşa ve iki adamıdır. Bediüzzaman, onlarla hoşlaşıp, kendilerine yer gösterir.

Hüseyin Paşa bir müddet sonra, söze girer:

— Seyda! Eğer bize izin verirsiniz, isyan edeceğiz!

Bediüzzaman'ın aşiretlerin üzerinde önemli bir etkisi vardır. Herkes onun ilmine saygı duyar.

— Niçin isyan ediyorsunuz? Ali'nin, Hasan'ın kabahati varsa, Haydar, Ömer ne yapmış? Arada Müslüman kanı dökülecektir.

Bediüzzaman, daha baştan Hüseyin Paşa'nın böyle bir teklifle geldiğini bilir. Daha önce de Bitlis, Muş, Hakkâri,

Ağrı ve Van civarından birkaç Kürt aşiret reisi aynı düşünceyle yanına gelmişler, onlara, “Yaptığınız mücadele kardeşi kardeşe öldürtmektir ve neticesizdir. Çünkü Türk Milleti İslamiyet’e bayraktarlık etmiş, dini uğruna yüz binlerce, milyonlarca şehit vermiş ve milyonlarca veli yetiştirmiştir. Binaenaleyh, kahraman ve fedakâr İslam müdafilerinin torunlarına, yani Türk Milleti’ne kılıç çekilmez ve ben de çekmem.” diyerek net tavrını ortaya koymuş, onlar da isyandan vazgeçerek geri dönmüşlerdir.

Hüseyin Paşa, ısrarını sürdürür:

— Piyadelerimiz ve süvarilerimiz hazır bekliyor. Bize izin ver.

Bediüzzaman, karşısındakinin çok kararlı olduğunu görünce bir müddet suskunluğa bürünür. Daha sonra:

— Paşa, der, gel bu mesele hakkında şu önümde duran divanı tefeül edip açalım. Divanda ne derse kabul eder misin?

Paşa, bu teklife pek sevinir. Çünkü tavırlarından kendisine izin vermeyeceğini anlamıştır. Şimdi hiç olmazsa kendisi için bir umut ışığı doğmuştur, heyecanla teklifi kabul eder.

— Evet, ederim.

Önündeki divanı, besmeleyle rastgele açar. Açtığı sayfada şu mısralar vardır:

“Bazıları kiliseden dönüp gelir, Müslüman olur.

Bazıları da döner, Yahudi mabedine gider, Yahudi olur.

Ben ise, ne onlardanım, ne de bunlardanım.

Bana meyhane (ilahî aşk) kapısı kâfidir!”

Burada şairin meyhane kapısı dediği, tasavvuftaki ilahî aşk kapısıdır.

Paşa, etrafına bir göz gezdirir. Buranın eski bir kilise kalıntısı olduğunun yeni farkına varmıştır. Üstad Hazretleri, Paşa’nın gözlerinin içine mehabetle bakarak:

— İşte gördün mü Paşa, der.

— Seyda! Sen benim kolumu kanadımı kırdın. Ben şimdi aşiretime dönsem, “Paşa korktu, onun için vazgeçti.” diyecekler.

— Evet, korktu desinler ama kan döktü demesinler.

Hüseyin Paşa, istediğini alamaz. Bilir ki Bediüzzaman’ın ardında olmadığı hiçbir iş sonuç vermez. İsyanı vazgeçer.

Paşa atına binip uzaklaşmaya başlayınca, Üstad gür sesiyle arkasından seslenir:

— Paşa kan dökme, kan dökme, kan dökme!

Aynı dönemde Şeyh Said'den Bediüzzaman'a bir mektup gelir. Şeyh Said de değişik sebeplerle isyan etme düşüncesindedir. Şeyh Said mektubunda şu teklifte bulunur:

“Efendim! Sizin Şark vilayetlerinde nüfuzunuz kuvvetlidir. Bu harekâtımıza iştirak buyurur yardım ederse-
niz, galip oluruz.”

Fitne ateşinin alevleri, Erek Dağı'na kadar ulaşır. Üstad'ın yüzüne kan yürür. Sinirlenmiştir. Bir müddet dudakları mırıldanır, ardından gülümsemeye başlar. Şeyh Said'e şu satırları yazar:

“Türk Milleti asırlardan beri İslamiyet'in bayraktarlığını yapmıştır. Çok veliler yetiştirmiş ve şehitler vermiştir. Böyle bir milletin torunlarına kılıç çekilmez. Biz Müslüman'ız, onlarla kardeşiz, kardeşi kardeşle çarpıştıramayız. Bu hareket caiz değildir. Kılıç, harici (dış) düşmana karşı çekilir. Dâhilde (içerde) kılıç kullanılmaz. Bu zamanda yegâne kurtuluş çaremiz, Kur'ân ve iman hakikatleriyle, tenvir ve irşat etmektir. En büyük düşmanımız olan cehaleti yok etmektir. Teşebbüsünüzden vazgeçiniz. Zira sonuçsuz kalır.”

Bediüzzaman'dan destek bulamayan birçok aşiret re-
isi, bu düşüncesinden vazgeçer. İsyan edenler ise gerekli
desteği alamadıkları için hareketleri sonuçsuz kalır. Bu
hadiselerin en talihsiz yanı ise, isyanlar bahane edilerek
Bediüzzaman'ın sürgüne gönderilmesidir.

CESARETİ

“Kılıç kesmez el keser!”

(Bediüzzaman)

Bediüzzaman'ın cesareti her şeyden önce imanından ve ilminden gelir. Çocukluğundan itibaren zorbalık ve baskıya hiçbir zaman boyun eğmez. Bu cesaretini de çoğu zaman ilminin ya da dininin izzetini muhafaza etmek için gösterir. Cesaretini hiçbir zaman yumruğunu sıkarak, bağırarak göstermez. O, İslam'a hizmet etmenin zor olduğu bir dönemde İslam'a hizmet ederek gösterir cesaretini. İdamla yargılandığında Müslüman kimliğinden taviz vermeyerek, idama çarptırıldığı zamanda ise düşmana boyun eğmeyerek gösterir cesaretini. O, memleket işgale yeltenildiği vakit de düşmana karşı yalınkılıç savaşıarak gösterir yine cesaretini. İslam düşmanlarının tehditlerine boyun eğmeyerek gösterir.

Çocukluk Yılları

Çocukluğunda medresede eğitim görürken, diğer çocuklar kendisini kıskanarak üzerine gelirler. Ancak o, insanların bu basit hislerine boyun eğmez. Kendine meydan okuyan çocuklara karşı koyar. Kendini ezmeye çalışanlara müsaade etmez.

Tağ köyündeki Molla Mehmet'in medresesinde bir gün kendisinden iki yaş büyük bir arkadaşı ona seslenir:

— Said, şu ibriği bana getir bakalım!

Said, arkadaşının bunu kendisine üstünlüğünü ispatlamak için yaptığını anlar. Kaşlarını çatar:

— Çok lazımsa git sen al! Ben öğrenciyim senin hizmetçin değil!

— Getirmezsən canını yakarım!

İriyarı arkadaşı, kendinden hem yaşça hem de cüssece küçük olan Said'e saldırır. Said, yaşından beklenmeyen bir çeviklikle kendisine saldıran iriyarı arkadaşını ani bir

çelmeyle yüzükoyun yere serer. Arkadaşının canı yanmıştır. Said geri çekilir:

— Kimin canının yandığını şimdi gördün mü?

Arkadaşı, kendinden çok küçük birine yenilmiş olmayı gururuna yediremez. Said, kavgayı sürdürmek istemesine rağmen arkadaşını hırçınlaştırır. Hançerini çıkararak Said'e saldırır. Ancak Said, eline geçirdiği bir sopayla hançeri arkadaşının elinden düşürür. O sırada hocaları yetişir ve kavga sona erer.

* * *

Başka bir gün kendisini kıskanan arkadaşlarından dördü birden Said'in üzerine gelirler. Bu kez onu biraz hırpalarlar. Said incinir. Hocasına şikâyetle bulunur:

— Şeyh Efendi, der, bunlara söyleyiniz benimle dövüşecekleri zaman dördü birden değil, ikişer ikişer üzerime gelsinler.

Şeyh Efendi, onun yürekli ve cesaretli tavrı karşısında gülümser. Said, ne kimseyi ezmek ne de kendisini ezdirmek niyetindedir. Şeyh Efendi:

— Sen benim öğrencimsin. Seni kimse ezemez, diye ona sahip çıkar.

Şeyh'in bu tavrından sonra da hiçbir arkadaşı Said'e ilişmez.

Said, çocukluğunda yaşadığı bu hadiseden sonra hiçbir kavgasını kendi nefsi için vermez. Bundan sonraki bütün mücadelesi, dini içindir. Bundan sonra onun tek dayanağı imanı, tek silahı ise ilmidir.

* * *

Tillo'da medrese eğitimi görürken bir gece rüyasında Abdulkadir Geylani Hazretlerini görür. Abdulkadir Geylani Hazretleri, "Miran Aşireti Reisi Mustafa Paşa'ya gidiniz, kendisini hidayet yoluna davet ediniz. Zulmü terk ederek namaza başlamasını ve Kur'ân'ın emirlerine uymasını tavsiye ediniz. Aksi takdirde öldürünüz." der.

Said, henüz on dört - on beş yaşlarındadır. Geylani'nin rüyasında söylediği bu sözleri emir bilir. Oysa bu vazifeyi yapmak için ölümü göze almak gerekmektedir. Zira Mustafa Paşa, etrafında birçok silahlı adamı olan, zalimliğiyle çevre illeri sindirmiş gaddar ve merhametsiz biridir. Gözünü kırpmadan cana kıyar, kimseye de hesap vermez.

Said, böyle birine meydan okumak için yanına küçük bir kılıç alarak yola çıkar. Uzun bir yolculuktan sonra üzerinde derviş kıyafetiyle, Miran aşiretinin çadırına dalar. Kılıcını çadırın direğine asarak oturur. Şaşkınlık içinde kalan Mustafa Paşa'nın adamları sorar:

— Derviş, kimsin, dileğin nedir hele söyle!

Genç Said, Mustafa Paşa gelene kadar sorularlara cevap vermez. Biraz sonra Mustafa Paşa, deri çizmelerini gıcırdatarak çadıra girer. Çadırdaki herkes ayağa kalkarak Paşa'ya tazimde bulunur ancak Said oturduğu yerden kalkmaz. Paşa, diğerlerine oturmalarını işaret ederken kendisi de oturur. Kendisine ayağa kalkmayan Said'e dik dik bakarak yanındaki yaverinin kulağına eğilir:

— Bu ukala genç derviş de kim ki?

— Paşam bu genç, Bediüzzaman namıyla meşhur Said Nursi'dir. Aşiretten onu tanıyanlar var!

Mustafa Paşa, Said'e döner:

— Derviş buraya geliş sebebin nedir?

— Paşa, seni hidayete davet etmeye geldim. Ya zulüm etmeyi bırakıp namazını kılacaksın yahut seni öldüreceğim!

Çadırın içinde bir anda buz gibi bir hava eser. Herkes şaşkınlıkla birbirine bakar. Çocuk denecek kadar genç bir derviş, aşiret reisi koca bir Paşa'yı kendi çadırında ölümle tehdit etmektedir. Bu olacak bir iş değildir. Paşa, kızarıp bozarır ayağa kalkarak çadırın dışına çıkar, deli gibi dolanır. Bu yaştaki birinin kendisini tehdit etmesine çok hiddetlenmiştir. Onu düşmanlarının üzerine saldırdığı bir

meczip olarak görür. Yoksa hangi kul kendi mekânında onu ölümle tehdit edebilir ki! Yeniden hiddetle çadıra girer.

— Derviş, doğruyu söyle buraya niye geldin, niyetin nedir, diye sorar.

Said ayağa kalkar, asılı kılıcını alır. Cesur ve kararlı bir ses tonuyla,

— Sana söyledim ya, der.

Mustafa Paşa, alaycı bir ifadeyle güler.

— Beni bu işe yaramaz, pis kılıçla mı öldüreceksin, der. Said gürlür:

— Kılıç kesmez el keser!

Mustafa Paşa olanlara hâlâ inanamaz. Yine dışarıda bir iki tur atar ve tekrar çadıra döner.

— Derviş mertliğin, cesaretin ve sertliğin pek hoşuma gitti. İsteğini bir şartla yerine getiririm. Benim pek çok tanıdık âlimim var. Eğer hepsini yenersen istediğini kabul ederim. Yok eğer yenemezsen seni Fırat Nehri'nin azgın sularına atarım, der.

Mustafa Paşa'nın maksadı, ilmiyle nam salmış bu genci âlimlere ezdirerek halk üzerindeki tesirini kırmak ve sonrasında onu öldürtmektir. Said, bu teklif karşısında cesur bir eda ile Paşa'nın karşısına dikilir:

— Bütün âlimleri yenmek benim elimde olmadığı gibi, beni nehre atmak da senin haddin değildir. Benim kimsenin ilminden şüphem yoktur. Benim ilmimden şüphesi olan da her istediğini sorabilir. Teklifini bir şartla kabul ederim!

— Nedir şartın derviş?

— Âlimlerin bütün sorularını cevaplarsam sizden bir mavzer isterim.

— Madem âlimsin tüfeği ne yapacaksın?

— Şayet sözünde durmazsan seni o tüfekle öldüreceğim!

Paşa'nın adamları bu olanlara hâlâ inanamamaktadırlar.

Mustafa Paşa'nın planı tutmaz. Said, bütün âlimlerin sorularını cevaplar ve sorularıyla hepsini ilzam eder. Mustafa Paşa da namaza başlayıp zalimlik etmeyi bırakmak zorunda kalır. Said, cesaretinin meyvesini alır.

* * *

Bediüzzaman'a göre; bir insanın başına Allah'ın diletiğinden başkası gelmez. İnsana hayatı veren de ölümü veren de Allah'tır. Buna kayıtsız şartsız inandığı için onda

başkalarında görülmeyen bir cesaret vardır. O, bu zirve imanıyla hayatta sadece Allah'tan korkar.

Bediüzzaman hayatında, insanların birçoğunun korku duyduğu olayların hemen hemen hepsini yaşamıştır. Ömrünün neredeyse tamamı, sürgünlerde, zindanlarda, zulüm altında geçmiş; idam sehpalarında yargılanmış buna rağmen korkup davasından taviz vermemiştir.

İdama Giderken

Çocukluğunda olduğu gibi hayatının her döneminde cesaretini muhafaza eder. Ancak olgunluk yıllarındaki cesareti çocukluğundaki tarz ve tavırdan farklıdır. Olgunluk dönemlerinde kendisine muhalefet edenlerin karşısına yumruğuyla ve kılıcıyla çıkmak yerine ilmiyle çıkar.

Van'da medresesini kurarak öğrenci yetiştirmeye başladığı yıllarda 1. Dünya Savaşı patlak verir. Ruslar, ülkemizin doğusunu işgal etmeye kalkınca öğrencileriyle gönüllü bir alay kurar ve Alay Kumandanı olarak Ruslara karşı savaşır.

Savaşın ilerleyen zamanlarında kahramanlıklar gösterir. Savaşın çok şiddetlendiği anlarda öğrencileri onun etrafına sığınır onun cesaretinden güç alır.

Savaş, kış aylarına denk gelmektedir. Aylardan marttır. Bazı günler lapa lapa kar yağmaktadır. Askerler, Rus siperlerinden yağmur gibi yağan kurşunlardan dolayı

siperlerinden başlarını çıkaramaz. Siperlerin önünde patlayan bombalardan sıçrayan şarapnel parçaları birliğe kayıplar verdirir. Siperden başını çıkaran şehit düşmektedir. Kumandan Said, başında sarık sırtında beyaz peleriniyle beyaz bir atın üzerinde sağından solundan geçen mermi ve şarapnel parçalarına aldırış etmeden sağa sola koşturarak askerlerini cesaretlendirir:

— Evlatlarım, Allah için cihat ediniz! Korkmayınız Allah bizim yardımcımızdır, diyerek askerlerinin maneviyatını yükseltir.

Onun bu cesaretli tavrı karşısında moralleri çökmüş olan askerlere cesaret gelir ve düşmana karşı koymaya başlar.

Düşmanın silah ve mühimmatı kendilerinden kat kat fazlayken, Bediüzzaman'ın kumandasındaki milis kuvvetleri en ufak bir korku ve geri çekilme emaresi göstermez. Bazen top mermileri etrafta savrulur ve kimse siperlerden başını çıkaramazken o korkusuzca siperden sipere koşturur. Öğrencilerine, 'Korkmayınız, Müslüman'ın imanı her güçten daha kuvvetlidir.' diye, öğrencilerini cesaretlendirir.

Bediüzzaman, bir gün yine Bitlis cephesinde at üzerinde oradan oraya koştururken göğsünün üzerine bir mermi gelir ve sendeler. Mermi göğsündeki tütün

tabakasına isabet etmiştir. O sendeleyince öğrencileri endişelenir ancak o umursamaz. "Allahu Ekber!" gürleyişiyle düşmanın üzerine atılınca, öğrencileri rahatlarlar ve aynı cesaretle savaşmaya devam ederler. Ne var ki biraz sonra bir mermi de omzuna isabet eder. Atından iner. Namaz vakti girmiştir. Kanı durunca, üzerindeki kanı temizler ve abdestini tazeleyerek namazını eda eder.

Ne hazin ki savaş sonunda Bediüzzaman Ruslara esir düşer. Sibirya'daki esir kampına götürülür.

Sibirya'daki Kosturma esir kampına bir gün Rusların kudretli kumandanı Nikola Nikolaviç denetime gelir. Nikolaviç, Rus çarının dayısı olmasından dolayı, etkin ve korkulan bir kumandandır. İçinde Alman, Avusturyalı ve Türk subayların esir tutulduğu kampı denetlerken herkes ona tazimde bulunmak için ayağa kalkar. Nikolaviç, mağrur bir edayla askerleri ve esir subayları denetlerken herkes ayağa kalkar ancak Bediüzzaman yerinden kıımıldamaz. Bu durum, Nikolaviç'in dikkatini çeker. Bir bahane bularak esirlerin önünden yeniden geçer. Yine ayağa kalkmaz. Üçüncü kez önünden geçtiğinde yine ayağa kalkmadığını görünce sinirlenir, önünde durur. Yanındaki tercümana seslenir:

— Sor bakalım bu Osmanlı esirine, beni tanımadı mı?

Bediüzzaman, asla yalan söyleyen biri değildir.

— Evet, tanıdım, der. Nikola Nikolaviç, Çar'ın dayısıdır. Kafkas cephesi başkumandanıdır. Tercüman cevabı iletince Nikolaviç,

— O hâlde neden ayağa kalkmayarak bana hakarete bulunur, diye sordurtur. Bediüzzaman,

— Hayır. Ben kendisine hakaret etmiş değilim. Ben dinimin emrettiği şekilde hareket ettim, diye cevaplayınca Rus Komutan tercümanına,

— Bunların dini ne emrediyormuş ki, diye sordurtunca Bediüzzaman,

— Ben bir Müslüman âlimiyim. Kalbimde iman vardır. İmanı olan birisi imanı olmayandan Allah katında hayırlıdır. Ben ona hürmet etmiş olsaydım dinimin emirlerine hürmetsizlik etmiş olurum. Dinimin izzetini korumak benim görevimdir. Onun için ben kim olursa olsun bir imansızın karşısında asla ayağa kalkmam. Yalnız Allah'ın karşısında kıyam ederim. Düşman karşısında mağrur olmak kibirden değil, dinin izzetini muhafaza etmek endişesinden gelir. Benim davam gururum değil, dinimdir.

Nikolaviç'in yüzü bir pancar gibi kızarır. Karşısındaki Osmanlı subayı esir olmasına rağmen en ufak bir korku emaresi göstermez. Gururunun ezildiğini düşünen Nikolaviç kükrer:

— Derhal Divanı Harp'e sevk edilip gereği yapılsın!

Nikolaviç'in Divanı Harp'e sevk ettiği biri bu güne kadar kurtulmuş değildir. Bu sözün anlamı, "Bu adamı idam edin!" demektir. Kamptaki Alman, Avusturyalı ve diğer Türk subaylar Bediüzzaman'a gelerek Nikolaviç'ten özür dilemesini, canını kurtarmasını ister. Ancak o, ucunda ölüm olan bu kararından geri adım atmaz.

— Ben ahiret diyarına göçmek ve Resûlullah Efendimiz'in (s.a.s.) huzuruna varmak istiyorum. Ben imanıma ters düşen bir hareketi yapmam. Bana diğer diyara gitmek için bir pasaport lazımdır. Nikolaviç beni öldüremez, sadece diğer âleme gitmem için bir pasaport vermiş olur, der.

Divanı Harp kurulundan çıkan sonuç herkesin beklediği gibidir: İdam!

Bediüzzaman, idam mangasının önüne getirilir. Bu sırada, idam mangasının başındaki subaya seslenir:

— Usuldendir, müsaade ediniz son bir kez vazifemi eda edeyim!

Müsaade üzerine, Bediüzzaman hemen orada huşu içinde namaza durur. Ondaki bu ölüme gidiş hâli, herkesi hayretler içinde bırakır. En ufak bir korku emaresi göstermez. Cesareti karşısında hem esir subaylar hem de Rus subaylar hayretle Bediüzzaman'ı seyretmektedir.

Aslında o tam bir teslimiyet insanıdır. Böyle cesur davranması da teslimiyet ve tevekkül ehli olduğu içindir. Allah'ın verdiği ömür tamam olmuşsa başkalarının önünde eğilmenin, dinin izzetinin ayaklar altına alınmasının bir anlamı olmadığını düşünür. Çünkü Allah Kur'ân'ında, 'herkese verilen belirli bir ömür olduğundan' bahseder. Madem ömrün sınırı bellidir. Madem ölümün vakti de bellidir. O hâlde Allah, kendisine buraya kadar bir ömür vermişse buna teslim olmak gerek. Eğer Allah'ın verdiği ömür dolmamışsa Nikolaviç'in emrinin bir hükmü yoktur. Gerekirse, kalpleri elinde tutan Allah, Nikolaviç'in kalbini evirir çevirir, onu kararından vazgeçirir. Dolayısıyla sığınılacak, yardım dilenecek biri varsa o da sınırsız kudret sahibi Allah'tır.

Nikolaviç, uzun uzun Bediüzzaman'ın namazını seyreder. Kendisi karşısında en ufak bir eğilme emaresi göstermeyen bu zat, bilinmedik bir varlık karşısında iki büküm olmada, yerlere kadar eğilmede ve alnını adeta yere gömmektedir. Nikolaviç hareketlenir:

— Bu adamın söyledikleri doğru galiba! Bu adam inancında çok samimi. Davasının izzetini korumak için ölümü bile göze alıyor. Böylesine sağlam inancı olan bir insana ancak saygı duyulur, der.

İdam mangasının önüne gelir. İdam mangasının subayına, askerlerini geri çekmesini emreder. Kalplerin ritmi

elinde olan Allah, Nikolaviç'in kalbini yumuşatır. Çünkü verilen vade daha dolmamıştır.

Nikolaviç, namazını bitiren Bediüzzaman'ın yanına varır:

— Beni affediniz! Sizin beni aşağılamak için bu hareketi yaptığınızı düşünüyordum. Fakat şimdi anlıyorum ki siz imanı sağlam bir insansınız. Anladım ki sizin bana karşı takındığınız tavır imanınızdan geliyormuş. Bu kadar dini bütün bir insan olmanızdan dolayı sizi takdir ettim. Şu andan itibaren hakkınızda verilen hüküm kaldırılmıştır. Tekrar tekrar rica ediyorum. Size sıkıntı verdim, beni affediniz.

Nikolaviç'in bu tavrı herkesi şaşırtır ancak Bediüzzaman'ın tavrında yine en ufak bir değişiklik olmaz.

* * *

Bediüzzaman Rusya'daki esaretten kaçarak İstanbul'a gelir. İki yıl sonra İstanbul, İngiliz ve Fransızlar tarafından işgal edilir. Bediüzzaman derhal işgale karşı direniş faaliyetlerine başlar. Onun faaliyetleri, işgalci İngiliz Kumandanını rahatsız eder. Bediüzzaman hakkında araştırma yapmaları için bir ekip görevlendirir. Ekip araştırmaya koyulup, "Hutuvat-ı Sitte" isimli eserini incelemeye alır.

“Bu eserin sahibi dünyada yaşadığı müddetçe biz kendi değerlerimizi bu millete kabul ettiremeyeceğiz. Ne yapıp edip bu adamın vücudunu yeryüzünden kaldırmalıyız.” diyerek gıyabında idamına karar verilir.

Bediüzzaman gıyabında alınan bu karara, “Ecel biridir, ondan gayrısı yoktur.” diyerek önem vermez. Bir gün yanına öğrencisi Süleyman’ı da alarak Ayasofya Camii’ne namaza gider. Hava ağır, Bediüzzaman suskundur. Süleyman, idama çarptırılmış olmasına rağmen Üstad’ının gözlerindeki parıltıya, düşman askerlerini önemsemeyen tavrına bir anlam veremez. Süleyman’ın içine korku kanat kanat inmişken Bediüzzaman’daki vakar ve korkusuz tavra hayran kalmıyor da değildir.

Ayasofya Meydanı’na geldiklerinde İngiliz askerlerinin beklemekte olduklarını görürler. Bediüzzaman’ın şekli şemâili, kıyafeti, kaldığı ve uğradığı yerler, itikatsiz biri tarafından İngilizlere ihbar edilmiştir. Bu durumun o da farkındadır. İngiliz askerlerini gören Süleyman telaşlanır. Bediüzzaman, asıl telaşlanması gerekenin kendisi olması gerektiği hâlde, oldukça soğukkanlı görünür. Öğrencisi Süleyman’ın korkudan çok, telaşlandığını görünce, öne doğru hareketlenerek onu gölgeler.

— Süleyman, sen arkamdan gel, peşimi bırakma, der. Hafif bir ses tonuyla, “Hem önlerinden hem arkalarından bir set yaparak, öylesine çepeçevre sardık ki artık hiç göremezler onlar.” (*Yasin*, 9) mealindeki âyeti tekrar ederek askerlerin arasına dalar.

Umut, insanı yüreklendirir. Süleyman yüreklenir. Birden, Bediüzzaman yerden bir avuç toprak alır. İngiliz askerlerinin tam yanından geçerken üzerlerine savurur. İngiliz askerlerinin gözlerine sanki görünmeyen bir perde iner. Onlara adeta boşluğa bakar gibi bakarlar. Bediüzzaman, askerlerin yanından heybetli bir tavırla geçer. Beyazıt Meydanı’na çıkıp bir çay ocağına otururlar. Süleyman yüreğini yoklar. Bediüzzaman’ın bu cesareti karşısında oldukça şaşırmıştır. Sonra evlerine doğru yönelirler.

Hiç konuşmadan eve varırlar. Eve vardıklarında Süleyman oldukça rahatlar. Bediüzzaman ayakkabılarını çıkarırken Süleyman’a sorar:

— Süleyman ne anladın bu işten?

— Efendim benim bu işe aklım ermedi!

Sorusunun cevabını kendisi açıklar:

— İşgal kuvvetleri beni vurmak için emir almışlardı, biliyorsun. Ben seni kurtarmak için öyle yaptım. Sana acıdım. Çünkü senin silahın yoktu. Yoksa ben ölene kadar onlardan en az on tanesini öldürürdüm.

Süleyman, hocasının şahsında gördüğü keramet ve cesaret karşısında hayranlık içindedir. Kasılmış bedeni gevşer, kalbi huzur bulur.

1. Dünya Savaşı sonrasında İstanbul'da, yeğeni
Abdurrahman ile birlikte.

*Rusya esaretinden dönerken 1918'de
Almanya'da çekilmiş bir fotoğrafı*

VEFASI

"Ya Rab, üstadımın yerine beni al!"

(Öğrencisi Hafız Ali)

Dostlarına Karşı Vefası

İnsan, vefası kadar güzel, vefası kadar hayırlıdır. Bundan dolayı bir insanın en fazla vefa göstermesi gereken zat, her şeyini borçlu olduğu Hâlık-ı Rahîm'dir.

Bediüzzaman, Allah'a ve O'nun Resûl'üne (sallallahu aleyhi ve sellem) karşı çok vefalıdır. Bunun dışında, her varlığa değeri kadar vefa gösterir. Her varlık, Allah'ın bir sanatı olduğundan dolayı, Üstad Hazretlerinin gözünde değerlidir. Bediüzzaman, insanlara karşı vefalı olduğu gibi bağrında tefekkür ettiği dağlara, ağaçlara,

kullandığı eşyalara karşı da vefalıdır. Bediüzzaman'ın bu vefa iklimi, öğrencilerini de etkiler. Bundan dolayı, öğrencilerinin hepsi birer vefa kahramanlarıdır.

Denizli hapishanesinde yatarken öğrencilerinden Hafız Ali, üstadının hastalığını işitince çok üzülür. O üzüntüyle, "Ya Rab üstadımın yerine beni al!" diye dua eder.

Öğrencileri, sevdiği birinin yerine canını verebilecek kadar fedakâr ve vefalıdır. Bu duasından birkaç gün sonra Hafız Ali hapishane şartlarına dayanamaz ve vefat eder.

Bediüzzaman, öğrencileriyle birlikte beraat edince ilk işi Hafız Ali'nin kabrini ziyaret etmek olur. Mezarı başında Kur'ân okur ve hazin bir sesle dua eder. Ellerini kaldırır, "Bu şehit bir yıldızdır." der. O anda gökyüzünde bir yıldız parlar.

Bediüzzaman Hafız Ali'ye vefa gösterir. Tahliye olmasına rağmen iki ay şehri terk etmez, günlerce ardından dua edip gözyaşı döker.

Rabbî'ne Karşı Vefası

Bediüzzaman, insanın Allah'a karşı vefasının gereğinin, O'na layıkıyla kulluk yapmasıyla yerine getirileceği düşüncesindedir. Ancak İnsanın, Allah'ın nimetlerinin karşılığını veremeyeceğini de belirtir. Zaten insan, her şeyini borçlu olduğu Yaraticısı'na vefa göstermezse başka varlıklara vefa göstermesi düşünülemez. Bundandır ki en evvel vefa gösterilmesi gereken, her şeyi yoktan var eden Hâlık-ı Rahîm'dir.

Bediüzzaman, Rabbî'ne karşı kulluğunda en ufak bir ihmalkârlıkta bulunmaz. Her ne şartta olursa olsun kulluğunda ve ibadetinde kusur etmez. Bütün ömrü hayatını Allah'ın davası uğruna harcamış, dünyanın sefahatine sırtını dönmüş, bu uğurda hapis yatmış, sürgün edilmiş, hayatı hep sıkıntılar içinde geçmiş ancak kulluğunu layıkıyla eda ettiği için 'gönlü hep gül gülistan içinde' olmuştur.

Varlıklara Vefası

Üstad Hazretleri, Allah'a ve dostlarına karşı vefalı olduğu gibi, etrafındaki canlı cansız bütün varlıklara karşı da vefalıdır. Çünkü Allah'ın yarattıklarına vefa göstermenin de bir ibadet olduğu düşüncesindedir.

Bir gün öğrencilerinden Zübeyir Gündüzalp'e kırılan çay kaşığı tamir ettirmesi için verir. O da tamir işleriyle ilgilenen Abdullah Gayretlioğlu isimli tamirciye götürür. Tamirci Abdullah, Bediüzzaman'a hürmet gösteren biridir. Uğraşır, ancak kaşık alüminyum olduğundan kaynak tutmaz. Yerine yeni bir kaşık alır. Bediüzzaman yeni kaşığı görünce sitem eder.

— Kardeşim bilmiyor musun? Bu kaşık benim kırk yıllık arkadaşımdır, der.

Abdullah, çok üzülür. Dükkânına gider, kaşığa ilave yaparak tamir eder ve Üstad'a getirir. Buna çok seven Bediüzzaman ona yeni kaşığın iki buçuk katı para verir.

Yine bir gün öğrencilerinden Selahattin Çelebi, Bediüzzaman'ın yemek yediği tahta kaşığının çok eskidiğini görür. Kaşığın sapı kırılmış bir perçinle tutturulmuştur. Selahattin ağaç kaşığı çöpe atarak yeni bir kaşık alır. Akşam olunca Bediüzzaman tahta kaşığını aramaya durur.

— Efendim, kaşık çok eskimişti onu çöpe attım, çarşıdan yenisini aldım, der Selahattin.

— Selahattin, o benim otuz senelik arkadaşımı. Onun kıymetine paha biçilir mi? Derhal bul ve getir!

Selahattin telaşlanır hemen çöp sepetine koşar. Kaşığı orada görünce rahat bir nefes alır. Kaşığı suda kaynatır ve tekrar üstadının sofrasına koyar.

Bediüzzaman, yaşadığı çevreye karşı da vefalıdır. Eserlerinin büyük kısmını yazdığı Barla'dan koparıldıktan yirmi beş sene sonra, tekrar Barla'yı ziyaret eder. Sekiz sene boyunca yaşadığı evine yaklaşıncı hüzünlenir. Evinin önündeki çınar ağacına sarılır. Üzerindeki tahta kulübesine bakar, gözyaşı döker. Sonra, sekiz yıl kaldığı odasına girer. Yanına kimseyi kabul etmez. Hıçkırıkları dışarıda kalan öğrencilerini oldukça etkiler.

Hayatının son zamanlarında, öğrencisi Zübeyir Gündüzalp'e, "Zübeyir, ben ölmeden benim yerime Van'da

yaşadığım yerlerde, Horhor'da benim ile alakadar olan eşyaları, ağaçları, nesneleri yine benim yerime benim gözümle son bir defa gör de gel." der.

Kısaca Bediüzzaman, vefa kahramanı Hz. Muhammed Aleyhisselam'ın sadık bir öğrencisidir. Bundan dolayı o, tam bir vefa insanıdır. Bu sebeple de önce Rabbine, sonra çevresindeki bütün varlıklara karşı her zaman vefa gösterir.

ŞEFKAT VE MERHAMETİ

“Ben şefkat dersini çocukluğumda annemden aldım.” (Bediüzzaman)

Milletine Şefkati

Şefkat ve merhamet duygusunu en güzel yaşayan ve yaşatan annelerdir. Bediüzzaman anne şefkatini şöyle izah eder:

“Rahmet-i Rabbâniye’nin en hürmetli, en halâvetli (tatlı), en lâtif ve en şirin bir cilvesi olan şefkat-i valide, hakaik-i kâinat içinde en muhterem, en mükerrem (aziz, saygıya değer) bir hakikattir. Ve valide, en kerîm, en rahîm, öyle fedakâr bir dosttur ki, o şefkat saikasıyla (sebebiyle) bir valide, bütün dünyasını ve hayatını ve rahatını, veledi (çocuğu) için feda eder.”

Anne şefkatini böylesine yücelten Bediüzzaman, kendindeki şefkatin kaynağının da annesi olduğunu, “Ben şefkat dersini çocukluğumda annemden aldım.” diyerek özellikle belirtir. O, milletine karşı bir anne şefkat ve merhameti besler. Milletinin imanını tehlikede gördüğü için bütün hayatını milletinin selameti için feda eder. Şu sözleri, milletine olan şefkat ve merhametinin ispatıdır:

“Karşımda müthiş bir yangın var. Alevleri göklere yükseliyor. İçinde evlâdım yanıyor, imanım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeye, imanımı kurtarmaya koşuyorum. Yolda biri beni kösteklemek istemiş de ayağım ona çarpmış; ne ehemmiyeti var? Ben, cemiyetin imanını kurtarmak yolunda dünyamı da feda ettim, ahiretimi de...”

Bediüzzaman'ın bu sözleri aynen gerçekleşmiş, milletinin ahiretini kurtarmak uğuruna verdiği mücadelesinden dolayı sürgün edilmiş, zindana atılmış, öldürülmek istenmiş; hayatı mahrumiyet ve çilelerle geçmiştir.

Hayvanlara Şefkati

Üstad Bediüzzaman Hazretleri, insanlara karşı şefkatli olduğu gibi, hayvanlara karşı da oldukça şefkatlidir. Sürgün hayatı yaşadığı yerlerde evinde bazen kedi besler. Emirdağ sürgününde de evinde bir kedisi vardır. Bir gün ziyaretine Cemal ve Mustafa adında iki genç öğrenci gelir. Onları hoş karşılar ve sohbet etmeye başlarlar. Sohbet arasında Bediüzzaman'ın kedisi gelir etrafında dolaşmaya başlar. Sonra Bediüzzaman'ın yanına oturur. Bediüzzaman, kediye başından beline kadar sıvazlayarak okşamaya başlar. Onun kediye olan şefkati öğrencilerin dikkatini çeker. O, kediye sıvazladıkça kedi de, “Ya Rahîm! Ya Rahîm!” diye mırıldanır. Öğrenciler şaşkın şaşkın kediye bakarlar. Üstad, onların yüzündeki hayret ifadesini anlayınca sorar:

— Sizin kediniz de böyle, ‘Ya Rahîm!’ der mi mollarlar?

— Yok, efendim, derler.

— Der, mollalar, der. Ama kedinin boğazından haram lokma geçerse ağzı gargur eder. Ya Rahîm'i tam çıkaramaz.

Onun hayvanlara şefkatine öğrencileri defalarca şahit olurlar. Öğrencilerinden Yüzbaşı Rafet Barutçu onun hayvanlara şefkatini şöyle dile getirir:

“Üstad hayvanlara karşı da çok şefkatliydi. Sinekleri biz dışarıya kovmaya çalışırken o, soğuk diye buna razı olmuyordu. ‘Bunların zaten ömrü az kaldı, yarın bunlar ölecekler. Bunlar benim gece arkadaşlarımdır.’ diyordu. İlaçların sıkılmasını da hiç istemiyordu.”

Van'ın Erek Dağı'nda öğrencilerine ders verdiği zamanda öğrencilerine, dağlardaki yaban meyvelerini yasak eder. Dağda kıt kanaat yaşayan öğrencileri Bediüzzaman'a bunun sebebini sorarlar:

— Bizim hissemiz bağlarda bahçelerdedir. Bizim rızıkımızı Cenab-ı Hak oralarda tayin etmiştir. Bu yabani meyveler yabani hayvanların rızıkıdır. Onların rızıkına dokunmamamız lazımdır, der.

* * *

Bediüzzaman, Emirdağ'da gözetim altında bulunduğu yıllarda, öğrencilerinden Hasan Akyol, evine gelir.

Gördüğü manzara karşısında Hasan'ın ağzı açık kalır. Et-rafta bir fare gezinmekte, sağa sola girip çıkmaktadır. Be-diüzzaman fareye seslenir:

— Hey mübarek hayvan çık!

Fare sanki onu anlamış gibi usulca ortaya çıkar. Öğ-rencisi Hasan'a döner:

— Ya Kardeş! Şu yere bir ekmek koyuver, mübarek hayvan ekmek istiyor, der.

Hasan yere bir parça ekmek koyar, fare ekmeği yer ve çekip gider.

Hayvanın Gıybetini Yapmayın

Van'da Nurşin Camii'nde öğrenci yetiştirdiği zamanlardır. O gün, caminin hücre kapısı açık kalır. Küpte öğrencilerin kavurmaları vardır. İçeriye giren aç bir köpek, kavurmayı yer. Çocukların buna canları sıkılır. Sopalar hazırlayarak köpeğe tuzak kurarlar. Bediüzzaman öğrencilerini ellerinde sopalarla cami avlusunda görünce şaşırır.

— Hayırdır evlatlarım, nedir o elinizdekiler?

Çocuklar, onun hassasiyetini bildiklerinden sopalarını saklamaya çalışırken, içlerinden biri duruma açıklık getirirler.

— Seyda, küpte biraz kavurmamız vardı. Biz yemeye kıymıyorduk, köpek gelmiş yemiş. Üstelik küpünü de kırmış!

Üstad kaşlarını çatar. İçlerinden en büyük olanına seslenir:

— Molla Resul, sana soruyorum, vicdanen söyle! Sen aç kalsan, paran da olmasa, nihayet bir yerde et bulsan, onu yer misin yemez misin? Hâlbuki senin aklın var ve bu etin bir sahibi olduğunu da biliyorsun.

— Evet, yerim Seyda, der ve başını yere eğer çocuk.

— Bu köpek hayvandır, idraki yoktur. Haramı helali bilmez. Hayır ve şerri bilmez, sahibinin kendisini döveceğini bilmez. Aç kalmış, kavurmayı yemiştir bundan dolayı cezayı hak etmiş midir?

— Haklısınız Seyda, köpekte bir kabahat yoktur.

— Madem öyle bu hayvanın gıybetini yapmayın ve hakkınızı helal edin.

Bu sözler, öğrenciler için muhteşem bir ders olur. Zira yaratılan her bir varlık, kendi vazifesini yerine getirir. Ancak iman gözüyle bakanlar bunu layıkıyla anlayabilir.

Ev Yıkıp, Ev Yapmak Olmaz

Bediüzzaman Hazretleri, Van'daki Nurşin Camii'nden sonra, 1924 yılında Erek Dağı'na çekilir. Orada medresesini kurar. Zernebed suyunun şırıltısı eşliğinde öğrencilerine ders verir. Derslerden arta kalan zamanlarda öğrencileriyle dağda dolaşır, bu gezintiler sırasında dahi onlara dersler verir. Öğrencileri yaban elmalarını koparmak istediklerinde onlara müdahale eder.

— Evlatlarım, der, Cenab-ı Hak bizim hissemizi bağlarda bahçelerde yaratmıştır. Yabani meyveler yabani hayvanların rızkıdır. Onların kısmetlerine dokunmayınız.

Onun bu tavrı öğrencileri için uygulamalı bir ders olur ve öğrencileri dağlardaki hiçbir yabani meyveye dokunmazlar.

Kimi zaman da öğrencilerini serbest bırakır, döndüklerinde başlarından geçenleri dinler. Bir gün dağda gezintiden dönen öğrencilerine neler yaptıklarını sorar. Öğrencilerinden en büyük olanı Hamit heyecanla söze atılır.

Kayalıkların üzerindeki kertenkeleyi nasıl öldürdüğünü anlatır. Üstad yine hiddetlenir. Hamit'e sert sert bakar:

— Evini harap etmişsin, der.

— Bizde, yedi kertenkele öldürenin hac sevabı alacağını söylerler Seydam, der. (Peygamber Efendimizin soyundan gelenler için söylenen bir sesleniş ifadesi.)

— Otur konuşalım, evladım, der Üstad Hazretleri.

Hamit dizlerini kırar, üstadının karşısına çöker.

— Hayvan sana saldırdı mı?

— Hayır Seydam!

— Elinden bir şeyini aldı mı?

— Hayır!

— O hayvanın rızkını sen mi veriyorsun?

— Hayır!

— Senin mülkünde mi geziyordu?

— Hayır!

— Onu sen mi yarattın?

— Hâşâ Seydam!

— Bu hayvanların niçin yaratıldıklarını, vazifelerinin ne olduğunu biliyor musun?

Hamit başını yere eğip susar.

— Bu hayvanları yaratan Hâlık, senin öldürmen için mi yaratmış acaba? Evladım bu hayvanların yaratılmasında binlerce hikmet vardır. Bu hikmetler saymakla bitmez. Onu öldürmekle hata etmişsin!

Hamit hatasını fazlasıyla anlar. Diğer öğrenciler de bu dersten nasiplenirler.

* * *

Kış soğuk nefesini hissettirmeye başlayınca öğrencileri dağın bağrında bir barınak hazırlamak isterler. Kazdıkları yerden bir karınca yuvası çıkar. Üstad hemen müdahale eder.

— Evlatlarım, orayı kazmayı hemen bırakın!

— Niçin Seydam, diye sorarlar.

— Bir ev yıkıp bir ev yapmak olur mu? Bu hayvanların yuvasını dağıtmayın, başka yeri kazın!

Öğrencileri bu kez başka bir yeri kazınca oradan da karınca yuvası çıkar. Bu kez uyarıya gerek kalmadan başka bir yeri kazarlar.

Bu ve benzeri derslerinden sonra, öğrencileri bütün varlıklara karşı hassasiyetle bakar, yürürken bir karıncaya dahi basmamaya özen gösterirler.

Bitkilere Merhameti

“Sanat-ı ilahiyeyi tahrip ettin.”

Bediüzzaman, yaşamak zorunda kaldığı bütün şehirlerde önce dağlara, tabiata yönelir. Ona göre her şey hâl diliyle Allah'ı zikretmektedir. Bundan dolayı her bir varlık şefkat ve merhamete layıktır.

Van'da medresesinde öğrenci yetiştirirken, Şeyh Said ayaklanması bahane edilerek Isparta'nın Barla kasabasına sürgüne gönderilir. Barla'da sürgün yaşadığı günlerde de etraftaki bütün dağlar ve tepeler onun tefekkür mekânları olur. Bey Deresi, Delikli Pınar, Koca Pınar, Çam Dağı gibi birçok mekânı keşfeder. Bu mekânlar içinde en çok Çam Dağı'na gider.

Bir gün yine erkenden ağır adımlarla Çam Dağı'na yönelir. Çam Dağı'na vardığında ağaç dalları arasında ötüşen kuşların, çam dalları arasında uğuldayan rüzgârın zikrini dinler önce. Bütün tabiat hâl diliyle Allah'ı zikretmektedir. Sonra, çam dallarının arasından sızan güneş ışınlarını seyreder. Nasıl ki yeryüzüne inen

her kar tanesini ve yağmur damlasını birer melek yeryüzüne indiriyorsa, bu ışık hüzmelerini de yeryüzüne bir melek indirmelidir. Yeryüzündeki her şey, güneşin ışıkları sayesinde görünür. Kalplerdeki Allah'ın nuru da güneş gibi hakikati gösterir. İman nuru ile bakmayan bir göz her şeyi karanlık görür, diye düşünür.

Bu düşünceyle bir katran ağacının yanına varır. Ağacın dalları, dua etmek için semaya açılmış bir insanın avuçları gibidir. Onun da kendi lisanınca zikir içinde olduğunu görür. Ellerini katran ağacının gövdesinde gezdirir, şefkatle sever ağacı. Ağacın tepesine çıkıp oturur. Buradan mevcudatın zikrini daha iyi görüp seyrederek, "SübhaneAllah!" der.

İlahî Sanatı Tahrip Ettin

Bediüzzaman Hazretleri yine bir gün kıra çıkmış, bir taşın üzerine oturmuş tefekkür etmektedir. Öğrencilerinden Zübeyir, yerdeki otları parmağıyla ileri geri çevirmekte, otlar örselenmektedir. Bediüzzaman birden seslenir. Zübeyir, üstadının ses tonuna bakarak büyük bir kusur işlediğini düşünür. Cevap vermeden üstadının gözlerine bakar.

— Zübeyir ne yaptın? Sanat-ı ilahiyeyi tahrip ettin.

Zübeyir, parmağını ateşten çeker gibi çeker o an. Parmağının altında boynu bükülmüş otu ancak farkeder.

Bediüzzaman'ın çevreye olan bu duyarlılığı hayatı boyunca devam eder. Ne çevreyi kirletir ne de çevresindeki varlıklara zarar verilmesine müsaade eder.

Fatih Camii'nin avlusunda bir çocukla sohbet ederken

Emirdağ'da iken talebeleri ile birlikte bir kır gezisinde

MÜTEVAZILIĞI

“Ben Kur’ân’ın bir hizmetkârı ve neferiyim.”

(Bediüzzaman)

Tevazu ve Mahviyeti Emsalsizdi

Tevazu, alçakgönüllü olma, mahviyet ise kibirden uzak olup kulluk bilincinde olma hâlidir. Bediüzzaman’ın çok sevilmesinde ve yazdığı eserlerinin bu kadar kabul görmesinde, mütevazı kişiliğinin çok büyük etkisi vardır. Onun mütevazı oluşu, gönüllerin kendisine ısınmasına vesile olur.

Bediüzzaman, döneminde kimseyle kıyaslanamayacak kadar zeki ve bilgili olmasına rağmen, her zaman kendi nefsinı kınar ve daima Allah’ın kudreti karşısındaki

acizliğini dile getirir. Risale-i Nurlar gibi muhteşem bir külliyyatı yazmasına rağmen hiçbir zaman bu eserlerin sahibinin kendisi olduğunu iddia etmez. Eserin gerçek sahibinin Allah olduğunu, kendisinin sadece vesile edildiğini, belirtir.

Eserlerinde; ahlak, fazilet ve hikmete ait konuları işlerken doğrudan doğruya, “Ey Nefsim!” diye kendine hitap eder. Sert eleştirilerinin ve uyarılarının ilk muhatabı sürekli kendi nefsi olur.

Özel hayatında son derece mütevazıdır. Aşırılık, gösteriş ve lüks onun hayatında asla kendisine yer bulamaz. Kibir sahibi birçok insan, bu hastalığa dünya nimetlerine olan aşırı düşkünlüklerinden dolayı yakalanmışlardır. Kimisi mal-mülk, kimisi makam-mevki sevdasından dolayı kibir ve gurura tutulur. Bediüzzaman bu ikisinden de uzaktır. Onu insanlar nazarında önde kılan ilmidir. Gerçek âlimler ise mütevazı olur. Bediüzzaman sadece hakiki bir kul olma, Rabbi'nin rızasını kazanma sevdasındadır. Rabbi'nin, “*Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma. Çünkü sen (ağırlık ve azametle) ne yeri yarabilir ne de dağlarla ululuk yarışına girebilirsin.*” (İsra, 37) uyarısı karşısında ürperir. Bundan dolayı o, her daim mütevazı bir hayat yaşar, mütevazı davranır.

acizliğini dile getirir. Risale-i Nurlar gibi muhteşem bir külliyyatı yazmasına rağmen hiçbir zaman bu eserlerin sahibinin kendisi olduğunu iddia etmez. Eserin gerçek sahibinin Allah olduğunu, kendisinin sadece vesile edildiğini, belirtir.

Eserlerinde; ahlak, fazilet ve hikmete ait konuları işlerken doğrudan doğruya, “Ey Nefsim!” diye kendine hitap eder. Sert eleştirilerinin ve uyarılarının ilk muhatabı sürekli kendi nefsi olur.

Özel hayatında son derece mütevazıdır. Aşırılık, gösteriş ve lüks onun hayatında asla kendisine yer bulamaz. Kibir sahibi birçok insan, bu hastalığa dünya nimetlerine olan aşırı düşkünlüklerinden dolayı yakalanmışlardır. Kimisi mal-mülk, kimisi makam-mevki sevdasından dolayı kibir ve gurura tutulur. Bediüzzaman bu ikisinden de uzaktır. Onu insanlar nazarında önde kılan ilmidir. Gerçek âlimler ise mütevazı olur. Bediüzzaman sadece haki ki bir kul olma, Rabbi’nin rızasını kazanma sevdasındadır. Rabbi’nin, “*Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma. Çünkü sen (ağırlık ve azametinle) ne yeri yarabilir ne de dağlarla ululuk yarışma girebilirsin.*” (İsra, 37) uyarısı karşısında ürperir. Bundan dolayı o, her daim mütevazı bir hayat yaşar, mütevazı davranır.

O, şahsi hayatında hep bir tevazu ve mahviyet insanı olmasının yanı sıra haksızlık karşısında da her daim celadetli ve onurludur. "Ben Kur'ân'ın bir hizmetkârı ve neferiyim. Vazife başındayken karşıma kim çıkarsa çıksın hak budur derim!" diyerek bu özelliğine açıklık getirir.

Öğrencileri, onun mütevazılığına özellikle vurgu yapar. Öğrencilerinden Mehmet Soyman onun tevazuunu şöyle tarif eder:

"İnsan kendini ne kadar büyük görürse o kadar küçülür. Ama büyükler tevazu gösterdikçe büyüyorlar. Bediüzzaman'ın alçakgönüllülüğüne ben hayranım. Onun tevazuu istisnadır. Yalnız bize tevazu göstermiyordu. Herkese karşı mütevazıydı."

Yine öğrencilerinden Galip Girgin şöyle der:

"Tevazu ve mahviyeti emsalsizdi. Eserlerinde bizzat kendisini eleştiren, sözlerinin akıl terazisine vurulmasını isteyen, kendisine candan bağlı olanları daima bu konuda ikaz eden ve onları şuurlu olgun birer varlık hâline getirmek isteyen o idi."

Nur Risalelerinin elle çoğaltıldığı zamanlarda, öğrencileri hararetle yazı yazarken o, kendi elleriyle demlediği çayı öğrencilerine servis eder.

Barla'dan Isparta'ya sürgün edildiğinde, yine boş durmaz. Eserlerini yazdırmaya devam eder. Kaldığı iki katlı ev, yine matbaa gibi çalışır.

O gün, öğrencisi Yüzbaşı Refet, teğmen iken görevini bırakan Hüsrev ile birlikte eserleri elleriyle yazarak çoğaltmaktadırlar. Bir ara kapı tıkırdar ardından yavaşça açılır. Bediüzzaman'ın elindeki çay tepsisinde iki bardak çay vardır. Öğrencileri heyecan ve mahcubiyetle doğrulurlar.

— Aman üstadımız, diyerek telaşla tepsiyi elinden almak isterler. Üstad eliyle, “Dur!” işareti yaparak öğrencilerini durdurur.

— Yok yok, der. Ben sizlere hizmet etmeye mecburum.

Bediüzzaman'ın bu mütevazı davranışı karşısında öğrencileri oldukça duygulanır, çaylarını yudumlayıp daha bir gayretle yazmaya başlarlar.

O öğrencileriyle hâl diliyle de konuşur, onları öyle yetiştirirdi. Böylesine mütevazı bir öğretmenin öğrencileri olmalarından dolayı öğrencileri de hep mütevazı ve samimilerdir. Ziyaretine gelenler, ondaki tevazuu görünce önce onun alelade biri olduğunu düşünürler. Sohbetini dinleyip ilminin derinliğini fark edince ise onun tavırlarındaki mütevazılığı daha iyi anlarlar.

Yaşadığı mekânlar da hep mütevazıdır. Mustafa Ramazanoğlu isimli öğrencisi Emirdağ ziyaretinde, onun odasındaki manzarayı şöyle anlatır:

“Üstat karyolasının üzerinde oturuyordu. Odası, gayet mütevazı bir odaydı. Odasında taban halısı gibi bir ziynet eşyası da yoktu. Karyolasında karyola örtüsü karyola eteği gibi şeyler yoktu. Sadece bir yatak vardı.”

Öğrencileri onun elini öpmeye çalışırlar fakat o elini vermek istemez. Elini aniden öpenler olunca da büyük bir mahcubiyet yaşar. Çoğu zaman da, “El Öpmek yasak!” diye öğrencilerini geri çevirir.

Ondaki tevazu hâli, öğrencilerinin kendisine daha fazla bağlanmasına ve daha çok gayretlenmelerine vesile olur. Ancak onun tevazu sahibi olmasının asıl sebebi bu değildir. Tevazu kahramanı bir Peygamberin ümmeti olmak, Bediüzzaman'ın tevazu sahibi oluşunun en önemli sebebidir.

FEDAKÂRLIĞI

“Milletimizin imanını selâmette görürsem, Cehennemin alevleri içinde yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül-gülistan olur.” (Bediüzzaman)

Cehennemin Alevlerinde Yanmaya Razıyım

Şu ifadeleri onun fedakârlıkta zirve bir insan olduğunu gösterir:

“Ben, cemiyetin imanını kurtarmak yolunda dünyamı da feda ettim, ahretimi de... Seksen küsur senelik bütün hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum. Bütün ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında yahut memleket hapishanelerinde, memleket mahkemelerinde geçti. Çekmediğim cefa, görmediğim eza kalmadı.

Divan-ı harplerde bir canı gibi muamele gördüm. Bir serseri gibi memleket memleket sürgüne yollandım. Memleket zindanlarında aylarca ihtilâttan men edildim. Defalarca zehirlendim. Türlü türlü hakaretlere maruz kaldım. Zaman oldu ki, hayattan bin defa ziyade ölümü tercih ettim. Eğer dinim intihardan beni men etmeseydi, belki bugün Said topraklar altında çürümüş gitmişti. İşte benim bütün hayatım böyle zahmet ve meşakkatle, felâket ve musibetle geçti. Cemiyetin imanı, saadet ve selâmeti yolunda nefsimi, dünyamı feda ettim. Sonra, ben cemiyetin iman selâmeti yolunda ahretimi de feda ettim.

Gözümde ne Cennet sevdası var ne Cehennem korkusu... Cemiyetin, yirmi beş milyon Türk cemiyetinin imanı namına bir Said değil, bin Said feda olsun. Kur'ân'ımız yeryüzünde cemaatsiz kalırsa, Cenneti de istemem; orası da bana zindan olur. Milletimizin imanını selâmette görürsem, Cehennemin alevleri içinde yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül-gülistan olur."

Bir insanın, diğer insanlar için dünyasını feda etmesinin ötesinde ahiretini de feda etmesi, fedakârlıkta zirvedir. İnsanlar için fedakârlıkta bulunurken bunu Cennet sevdasıyla ve Cehennem korkusuyla yapmadığını vurgulaması, son derece anlamlıdır. Böyle bir ifade, imanın olgunluğunun da göstergesidir.

Risale-i Nurların kendisine ait olmayıp, Kur'ân hakikatlerini dile getirdiğini ve bunun için her şeyini feda ettiğini dile getirir. Ancak bundan asla şikâyetçi olmaz. Bu uğurda, "Ahiretimi de bu hakikatlerin neşri için feda ederim." diyerek, fedakârlığından hiç de pişman olmadığını vurgular. Bunun sebebini ise şu sözleriyle çok açık bir şekilde izah eder:

"Ben kusurlarımla beraber bu milletin saadetine ve imanının kurtulmasına hayatımı vakfettim. Ve milyonlarla kahraman başların feda oldukları bir kutsî hakikate, yani Kur'ân hakikatine benim başım dahi feda olsun diye bütün kuvvetimle Risale-i Nur'a çalıştım. Bütün zalimane taziplere karşı Allah'ın yardımıyla dayandım. Geri çekilmedim."

Milleti için bu fedakârlığı yaparken kendisine zulmedenlere de hiçbir zaman lanetler yağdırmaz, aksine onlara hakkını helal eder:

"Madem iman hizmetinde anarşistliği durdurmakla, asayiş muhafaza etmekle sabır ve tahammül gerektir. Ben de bunun için rahatımı, haysiyetimi feda ediyorum. Onları da helal ediyorum."

Kısacası hayatını iman davasına adanmış olan Bedi-üzzaman, yazdığı eserlerle küfür ehlinin iddialarını çürüterek iman sahibi olanların imanlarını kurtarmaya çalışmış, hayatını iman hizmetine adanmış, fedakârlıkta zirve bir insandır.

HOŞGÖRÜSÜ

Bediüzzaman'ı son derece iyi anlayan ve birçok insanı onun fikir ve ruh dünyasıyla tanıştıran M. Fethullah Gülen Hocaefendi hoşgörü konusunda şöyle der:

“Kötülükleri iyilikle sav; görgüsüzce muamelelere al-dırış etme! Herkes, davranışlarıyla karakterini aksettirir. Sen hoşgörü yolunu seç ve töre-bilmezlere karşı âlicenap ol! Yaratıcı'nın nazarında ne olduğunu, gönlünde O'na ayırdığın yer ile; halk katındaki mevkiini de, onlara karşı olan tavırlarınla tartıp değerlendirebilirsin. Hâsılı, insanlar içinde sevgi ve itibarını korumak için, Hakk için sev! Mutlaka nefret etmen gerekirse, Hakk için nefret et ve her zaman gönlü Hakk'a açık bir insan ol! Aç herkese, açabildiğin kadar sineni; ummanlar gibi olsun! İnançla geril ve insana sevgi duy; kalmasın alâka duymadığın ve el uzatmadığın mahzun bir gönül!”

Ben Tövbe Ettim

Bediüzzaman Isparta'da iken öğrencileriyle bir mesire yerine gider. Arabasında cevşen okur. Yanlarına sarhoş bir adam yaklaşır.

— Hocam ne olur beni affet, bana dua et, diyerek ona yönelir.

Adam, yürürken sendelemektedir. Öğrencisi Bayram Yüksel, adamın bir zarar vermesinden çekinerek hemen önünü keser ve onu Üstad'a yaklaştırmaz. Bediüzzaman olanları görür. Öğrencisine seslenir:

— Bırak gelsin!

Adamın gözleri parlar. Çölde susuz kalmışın vahadaki suya koşması gibi koşar Bediüzzaman'a. Ellerine sarılır. Hep aynı cümleyi tekrarlar.

— Hocam ne olur, tövbe ettim bana dua et, beni affet!

Bediüzzaman, adama hoşgörüyle yaklaşır, şefkat gösterir.

— Ya Rabbi, bu kardeşimizi kurtar, diye dua eder. Sonra da, kardeşim inşallah kurtulursun, diyerek uğurlar.

Adam mutludur. Uzaklaşırken, sendelemez, adeta uçar.

* * *

Yine Kastamonu'da yaşanmış bir başka hadise de şöyledir:

Kastamonu'da soğuk bir kış sabahıdır. Her sabah evine gelip sobasını yakan sadık öğrencisi Emin, Bediüzzaman'ın kapısına yönelmiştir ki eşikteki karaltıyı fark eder. Ürperir, durur birden. Tedirgin adımlarla yaklaşır. Kapıda iki büklüm, büzülmüş vaziyette yatan kişi, Deli Mümin namındaki belalı biridir. Temkinle yaklaşır yanına, zira Deli Mümin'in sağı solu belli olmaz. Eşkiyadır Deli Mümin, soyguncudur. Birkaç adam öldürmüştür. Kastamonu civarında ondan korkmayan yoktur. Bütün şerli işlerine rağmen, mert bir insandır. Emin, kolundan tutup kaldırır. Vücudu kaskatı kesilen Deli Mümin, zorlukla doğrulur.

— Mümin sen ne arıyorsun burada? Niçin geldin? Yine çok mu içtin yoksa?

Deli Mümin'in konuşacak mecali yoktur. Titremektedir. Onun bu çaresiz durumundan cesaret alan Emin, diklenir gibi konuşur:

— Kimin kapısında, kimin eşliğinde olduğunu biliyor musun sen Deli Mümin?

Dış kapıyı açıp onu içeriye alır. Ahşap merdivenlerden üst kata çıkarır. Mümin ne hastadır ne de sarhoş. Ağzı içki kokmaz. Ondaki hâl, başkaca bir hâldir. Mümin merdivenlerden çıkarken titrek bir sesle mırıldanmaya başlar:

— Ben tövbe ettim! Ben tövbe ettim! Beni de öğrenciliğe kabul edin!

Deli Mümin, Velî Mümin olmuştur. Emin, hemen koluna girerek onu yukarı çıkarır. Üstad, onları tebessüm ederek ayakta karşılar. Daha onlar bir şey söylemeden söze girer.

— Kabul ettim kardeşim, der. Seni gördüğüm günden bu yana dualarımdaydın!

Mümin aslına dönmüştür, iki büklümdür. Bu kez soğuktan değil, Bediüzzaman'ın hoşgörüsü karşısındaki mahcubiyetten iki büklümdür.

Bu hoşgörü insanı; zindandan zindana, sürgünden sürgüne gönderildiği hâlde kimseye kin gütmemiş, moralini bozmamış ve hoşgörüsünden bir şey kaybetmemiştir.

Varsın Sarhoş Olsun

Yıllar sonra, hakkındaki davadan beraat ettiği hâlde Emirdağ'a sürgüne gönderilir Bediüzzaman. Yine, gözetim altında olacağı bir ev aranır. Karakol komutanı, jandarma erini çağırır ve emrini verir:

— Bu Hoca'ya bir ev tutulacak. Senin tanıdığın vardır. Bu iş senin! Yalnız, ev mutlaka karakolun karşısında olmalı çünkü bu zat yirmi dört saat gözetim altında olacak, der.

Jandarma eri, karakolun hemen karşısındaki Bakırcı Hasan'ın yanına varır. Dükkânının üzerindeki ev boştur. Ayyaştır Bakırcı Hasan. Hem de dillere destan ayyaştır. Jandarma eri durumu anlatır:

— Mübarek bir zatınış. Böyle bir kiracı herkese nasip olmaz, diyerek dil döker.

Bakırcı Hasan'ın evinden daha uygun kiralık ev yoktur zira. Ne yapıp edip bu evi kiralaması gerektiğini düşünür jandarma eri.

Bakırcı Hasan, Bediüzzaman'ı ilk kez karakola getirirken görür. Yüreği, daha o zaman Osmanlı asilzadesi gibi duran bu ihtiyar zata ısınır. Bakırcı Hasan, ayyaştır ama dürüst bir insandır.

— Kardeşim, der, jandarmaya. Ben sarhoş bir adamım. O ise mübarek bir Hoca. Nasıl geçiririz ki?

— Öyle ya, diye söylenmeye durur jandarma eri. Ya bir de Hoca bu sarhoşun evini kabul etmezse!

Jandarma eri zaman kaybetmeden Üstad'ın yanına gelir. Önce onu ikna etmeyi düşünür. Çekinmektedir.

— Hocam, der, sana ev buldum lakin sahibi zil zurna sarhoş!

Bunları Üstad'ın yüzüne bakmadan söyler. Kendisi de içki içtiği için, garip bir suçluluk hissi sarar içini. Kaş üzerinden bakarak Bediüzzaman'ın cevabını bekler.

— Olsun evladım, der. Varsın sarhoş olsun.

Bediüzzaman'ın bu hoşgörülü tavrından dolayı, Jandarma erinin içine ılık bir ferahlık yürür. Yeniden bir çırpıda Bakırcı Hasan'ın dükkânına varır.

— Tamam, biz evi tutuyoruz. Hoca'nın bir şikâyeti yok, der.

Bediüzzaman, o gece evine taşınır. Ev sahibi Hasan, evin kapısındadır.

— Gel Hasan, diye yanına çağırır Hasan Usta'yı Bediüzzaman.

Hasan, sarhoşluğunun öğrenildiğini bilir. Mahcup ve tedirgin adımlarla çıkar gıcırdayan ahşap merdivenleri.

— Sen içer misin Hasan?

Boynunu iyice büker Hasan. Bediüzzaman'ın azameti karşısında adeta erir. Yalan söylemek faydasızdır.

— Sabah akşam içerim Hocam!

Elini kaldırarak Hasan'ın sırtını sıvazlar, ona dua eder.

— Haydi, oğlum, sen bundan sonra vazgeçersin inşallah, der.

Hasan, bu merasimden oldukça etkilenir. Sabah namazıyla beraber yine kapısındadır. Yıkayıp paklanmıştı. Ayakucuna basarak çıkar ahşap merdivenleri. Üstad, onu sabah namazı vakti karşısında görünce şaşırılmaz. Tebesüm eder.

— Hoş geldin Hasan, der.

Bir şey sormaz Hasan'a. Sanki onun geleceğini biliyor-muş gibi bir hâli vardır. Namaza durmak üzeredir. Ha-san da hazırlıklı gelmiştir. Hemen, ardında namaza durur Üstad'ın. Hasan namaz esnasında gözyaşı dökmeye baş-lar. Yanakları sicim sicimdir. İçkiye tövbe etmiştir. Hem de ne tövbe...

* * *

Denizli hapishanesindeyken bir idamlık vardır, adı Mehmet. Bediüzzaman'ın öğrencilerindeki o muhteşem hoşgörüyü, tevekküle, güzel yaşantıya hayran kalır Meh-met. Okunan kitaplardan ve Bediüzzaman'ın hoşgörü-sünden de bir hayli etkilenir. Bir gün, bir yolunu bularak onun hücresinin penceresinin önüne varıp, gözyaşı döker. Bediüzzaman onu hor görmez, dışlamaz. Onun kader mahkûmu olduğunu düşünür.

— Hocam, o öğrencilerine Hâlık'larını tanıtıp, hayat-larını nurlandırdığın gibi benim de hayatımı nurlandır, der.

Mehmet'in gözyaşı döktüğüne kimse inanmak is-temez önce. Onun gözyaşlarına şahit olunca herkes şa-sırır. Dört kişiyi gözünü kırpmadan öldüren bu adam, Bediüzzaman'ın hoşgörüsü sayesinde bir şükür ve merha-met insanı olur.

Fertleri birbirine hoşgörölü olmayan bir toplumda barıştan, kardeşlikten, İslam ahlakından bahsetmek ne mümkün! Bundan dolayı o bir tövbe mimarıdır. Onun çevresindekilere karşı hoşgörölü tavrı, ülkenin dört bir tarafına dalga dalga yayılır, "Hoşgörölü bizim yamaçlarımızın gülüdür." diyen nice gönöl erleri yetişir. Dalga dalga yayılan bu anlayışın, toplumumuzun huzuruna önemli katkısı olur.

Böylece, Efendimiz Aleyhisselam'ın hoşgörölü ikliminden beslenen Bediüzzaman, hoşgörölüsüyle hem kendi dünyasını hem de kendisine kulak verenlerin dünyasını Cennet bahçelerine çevirir.

HÜSNÜZAN VE İYİ NİYETİ

*“Hüsn-ü niyet (güzel niyet) öyle bir kimyadır ki;
şişeleri, elmasa çevirir; toprağı, altın yapar.”*

(Bediüzzaman)

İnsanlar Hakkında Hüsnüzan

Hüsnüzan (iyi niyet) iki türdür. Birincisi, kişinin kendine olan hüsnüzannı, ikincisi ise başkalarına olan hüsnüzannıdır. Bediüzzaman birincisine hoş bakmaz. Fazla hüsnüzannın kişinin kendisini beğenmesine sebep olabileceğini, bu durumun da hizmetine zarar vereceğini düşünür. Bu sebeple, Risale-i Nurların elmas hükmündeki hakikatlerinin kendisine mal edildiği zaman, cam hükmüne geçeceğini vurgular.

“... Hem bu zamanda enaniyet (benlik) ziyade hükmettiği için, haddimden çok ziyade olan hüsnüzanları kendime almıyorum. Ve ben, kardeşlerim gibi, kendi nefsimi hüsnüzan etmiyorum.”

İkinci tür hüsnüzan, olgun insanların tavrıdır. Bu tavır, Bediüzzaman’da en güzel şekliyle tecelli eder.

Bediüzzaman yazdığı eserlerden dolayı Afyon cezaevine atıldığında orada Milaslı Şefik adında biri vardır. Şefik cezaevine cinayetten düşmüştür. Talihli bir insanmış ki kader onu Bediüzzaman’la aynı cezaevinde buluşturur.

Milaslı Şefik, katil olarak girdiği cezaevinden karıncayı bile incitmeyecek bir mümin olarak çıkar. Memleketi Milas’a dönen Şefik, bir zaman sonra çevresinin etkisiyle içkiye döner. Şefik’in bu hâli bir öğrencisi tarafından Bediüzzaman’a anlatılır. Bediüzzaman hüsnüzan eder, “Benim Şefik’im içmez.” der.

Bir zaman sonra, Bediüzzaman’ın kendisi hakkındaki bu güzel zannı Milaslı Şefik’e iletilir. Şefik, duygulanır hüngür hüngür ağlamaya başlar.

“Hocam, Şefik içmez diyorsa Şefik de bundan sonra içmez.” der.

Bu güzel zan, Şefik’i öyle güzelleştirir ki o günden sonra da Şefik’in içki içtiğine kimse şahit olmaz.

Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) hoşgörüsünü hayatına düstur edinen Bediüzzaman, hoşgörüsüyle böyle nice kalpleri yumuşatır.

Başka bir defasında, öğrencilerinden birisinin evi askerler tarafından kuşatılır. Suçu, Bediüzzaman'ın eserlerini okumak ve okutmaktır. Tedirgin olur. Durumu hemen Bediüzzaman'a haber verir. Gelen haber şöyledir:

"Kardeşim, onlar senin muhafızlarındır. Seni korumak, için tedbir almışlar."

Bu güzel ifade, öğrencisinin rahatlaması için yeter. Gerçekten de bir müddet sonra kuşatma kaldırılır.

* * *

Bediüzzaman insanlara hüsnüzan beslediği gibi hayvanlara da hüsnüzan besler. İsmi bazıları tarafından hakaret maksadıyla kullanılan hayvanlara, başka isimler bulur.

Barla civarında eşek fazlaca kullanılır. Üstad'ın öğrencileri bu hayvanlara herkes gibi 'eşek' der. Bu kelime, insanlar arasında hakaret anlamında da kullanıldığı için Bediüzzaman öğrencilerini, "Bu mübarek hayvanlara eşek demeyin, hayvana hakaret oluyor. İşlek deyin, çünkü bunlar çok çalışkan hayvanlardır." diye uyarır.

Onca baskı altında yaşamasına rağmen Üstad, insanlar ve hadiseler hakkındaki bu hüsnü niyeti sayesinde hep korkusuzca yaşar. Çünkü bu tavrı ona rahmet olur.

Hakkında güzel zan beslediği insanlar için dua etmeyi de ihmal etmez. Bu zannından dolayı Allah'ın kendisini yalancı çıkarmaması için de dua eder. İnsanlar hakkında güzel düşünmek, güzel ahlak sahibi olanların tavrıdır. Bu güzel tavır, peygamberî bir tavidir. Bediüzzaman da bu tavrı benimsemiş en müstesna insanlardan biridir.

Allah Hakkında Hüsnüzan

Bediüzzaman'a göre, yaratılan her şey, ya bizzat güzeldir ya da sonuçları itibarıyla güzeldir. Hâlık-ı Rahîm, yarattığı her şeyi güzelleştirmiştir. İnsan da Allah'ın yarattığı en müstesna varlıktır. İnsan Yaratıcı'sını tanıdığı müddetçe, kendi güzelliklerini görecektir.

Varı yoku yaratan Allah, iyi ve kötünün de yaratıcısıdır. Yaratılan hiç bir şey, şer olduğu için yaratılmamıştır. Önemli olan, insanın yaratılanın içinde ne bulduğudur.

Bundandır ki insan, Allah hakkında hüsnüzan sahibi olmalı ve O'nun hakkında olumlu düşünmelidir. Mâlikü'l Mülk olan Allah, bütün mülklerin sahibidir. İnsan, Allah'ın kendi mülküne zarar vermeyeceğine inanmalı ve her şeyde bir hayır olduğunu düşünmelidir.

Bu hüsnüzannından dolayı Üstad, her bir varlığa Allah'ın bir sanatı nazarıyla bakar. Varlıklara bu nazarla bakmayanların varlıkları çirkinleştirdiklerini belirtir:

“Şu Kitab-ı Kebir’in hurufatına (harflerine), mânâ-yı harfî ile yani Allah hesabına bakmak lâzım gelirken; öyle etmeyip, mânâ-yı ismî ile yani mevcudata mevcudat hesabına bakar, öyle bahseder. ‘Ne güzel yapılmış.’ a bedel, ‘Ne güzeldir.’ der, çirkinleştirir.”

Bundan dolayı her bir varlığa imanlı bir nazarla bakan Bediüzzaman; “Ne kadar güzel yapılmış.” der. “Ne kadar güzeldir.” demez.

Güzel Gören Güzel Düşünür

Bediüzzaman, olayların hep olumlu ve güzel yönlerini nazara verir. Çünkü o, *“Yarattığı her şeyi güzel ve muhkem yapıp, insanı ilkin çamurdan yarattı.”* (secde, 7) âyetine bütün kalbiyle iman etmiştir.

“Cemil-i Zülcelâl’in bütün isimleri güzeldir. Güzelin âyinesi (aynası) güzeldir. O, âyinenin başına ne gelse güzel olduğu gibi, hayatın başına dahi ne gelse, hakikat noktasında güzeldir.”

Her şeyin yaratıcısı Hâlık-ı Rahîm, iyiyi de kötüyü de yaratmıştır. İnsanlar için çirkin, kötü gibi gözüken durumların arkasında mutlaka hayırlı bir durum vardır. Çünkü yaratılan her şey, ya bizzat güzeldir ya da sonuçları itibarıyla güzeldir.

Bundan dolayı Üstad, “Kaderi tenkit eden başını örse vurur.” diyerek asla başına gelen olumsuzluklardan şikâyet etmez. “Acaba ben nerede bir eksik bıraktım da başıma

bunlar geldi?" düşüncesiyle kendini sorgular. "*Olur ki boşlanmadığınız bir şey sizin için hayırlı olur.*" (Bakara, 216) kutsî beyanına iman ettiği için, başına gelen musibetlerin kendisi için hayırlar getireceğini düşünür. Her şer gibi gözüken hadisenin arkasında hayır arar.

Güzel gören insan, "Allah abes iş yapmaz." der. Bediüzzaman, varlıklara iman nazarıyla bakar. Bu nazarla hayata bakan insan güzel görür. "Güzel gören insan güzel düşünür." güzel düşünen insan iyimser olur, iyimser olan insan da iç huzura kavuşur.

* * *

Üstad Bediüzzaman, hayatının son yıllarında Emir-dag'dan Konya'ya gider. Konya'ya gelmesinden bazıları rahatsız olur. Ancak halk, yoğun bir ilgi gösterir. Üstad, Mevlana Hazretleri'nin mekânını ziyaret etmek ister. Halkın ilgisinden daha bir rahatsızlık duyan vali, polisleri Mevlana Hazretleri'nin türbesine yığar. Polis, yoğun tedbir alır ve halkı ona yaklaştırmaz. Bunun üzerine Üstad, Mevlana Hazretleri'nin türbesini yalnız başına ziyaret eder.

Bu yoğun tedbirlere takıldığı için kardeşi Abdülmecid Efendi'yi ziyaret etme imkânı bile bulamaz. Buna rağmen yaşadığı olayın müspet yanını nazara verir. Türbedeki dua faslından sonra etrafındaki polislere seslenir:

"Ben size teşekkür ediyorum. El öptürmek bana azaptır. Buna engel oldunuz. Siz maddî olarak bu memleketin

emniyet ve asayişine hizmet ediyorsunuz, ben ise manevî olarak ediyorum. Biz, bin savcı ve bin emniyet müdürü kadar asayişe hizmet etmişizdir. Onun için, bize bir vazife arkadaşları olarak bakın, başka gözle bakmayın. Bunu bütün arkadaşlarınıza söyleyin.”

Başka bir yerde ziyaretine gelen astsubaylar kaza geçirirler. Küçük sıyrıklarla atlattıkları kazadan, ziyaret esnasında Bediüzzaman’a bahsederler. Üstad, misafirlerinin kazadan sağ salim kurtulduğunu duyunca hadiseyi iyiye yorarak:

“Ziyaretinizin makbul oluşuna delalettir.” der.

Bir insan için hapse düşmek musibettir. Ancak Bediüzzaman, kendi mahpusluğunu ve iman sahibi mahpusları musibete uğramış olarak görmez. Ona göre hapishaneler, Hazreti Yusufu Rabbi’ne yaklaştırdığı gibi, ibret almasını, değerlendirmesini bilen her insanı Rabbine yaklaştırır. Bu yönüyle de hapishaneler bir Medrese-i Yusufiye’dir.

Bediüzzaman’a göre, “O’nu tanıyan ve itaat eden zindanda dahi olsa bahtiyardır. O’nu unutan saraylarda da olsa zindandadır, bedbahttır.”

Bediüzzaman’a göre, hapishaneyi Medrese-i Yusufiye’ye çeviren bir mahkûm, orada çektiği sıkıntılardan büyük sevaplar kazanabilir. Orada yaptığı bir ibadet zorluk altında yapıldığı için bin ibadet hükmüne geçebilir. İnsan

burada normal hayatını yaşarken kazanacağı sevapların kat be katını kazanma şansına sahiptir.

Böyle durumda olanlara hemen müjdeyi verir:

“Hapiste geçen ömür günleri, her bir gün on gün kadar bir ibadet kazandırabilir ve fâni saatleri, meyvele-ri cihetiyle manen baki saatlere çevirebilir ve beş-on sene ceza ile milyonlar sene ebedî hapisten kurtulmağa vesile olabilir.”

Eğer mahpus, haksız yere mahkûm olmuş ise, farz namazını kılmak şartıyla her bir saati, bir gün ibadet olduğu gibi, o hapis eski zamanda mağaralara girerek ibadet eden salihlerden sayılabilir.

Bu bakış açısına sahip olan Bediüzzaman'ın, haksız yere hapishanelerde geçen yıllarına kahrlandığını söylemek mümkün değildir. Aksine o, bu iyimser bakışıyla hapishaneleri bir ilim merkezine çevirmiştir.

Her konuda iyimser düşünen Bediüzzaman, vücudunun da Allah'ın bir emaneti olduğunu düşünür. Vücuduna bakması da emaneti muhafazadan ibarettir. İmanlı insanı, Allah Teâlâ'nın yeryüzünde yarattığı ve şerefleştirdiği bir halifesi olarak görür.

İmanlı insan, Hâlık-ı Rahîm'in yarattığında noksanlık olmadığını bilir ve üstün vasıflarını ortaya çıkarmaya çalışır.

ÜMİTVAR OLUŞU

“Evet, ümitvar olunuz. Şu istikbal inkılabatı içinde, en yüksek seda İslam’ın sedası olacaktır.”

(Bediüzzaman)

En Yüksek Seda

İnsanın Allah’tan ümidini kesmesi küfürdür. Bundandır ki sağlam bir iman ehli olan Bediüzzaman, ümit insanıdır. Etrafında birkaç öğrencisinden başka kimse-nin davasına sahip çıkamadığı zamanlarda da, yapayalnız kaldığı zamanlarda da hep ümitvardır. Her zaman fecrin belirtilerini gördüğünü söyleyerek etrafındakilere geleceğin muştusunu sunar. Etrafında on beş yirmi kişi olduğu zamanlarda bile, ‘küfrün belinin kırıldığından’ bahseder.

Hayatı boyunca fikrî bütünlüğünü koruyan bir âlimdir. Yaşadığı dönemde İslam dünyası üst üste darbeler yer, hatta yerle bir olur. Yeni yeni fikirlerin ve anlayışların geliştiği, aydınların kafasının karıştığı, zihinlerin bulandığı çalkantılı dönemlerde, çizgisinden asla sapmaz.

Osmanlının üç kıtada çöktüğü, İslam âleminin darmadağın olduğu dönemlerde bile ümitvardır. İslam âleminin çözülmeye yüz tuttuğu 1911 yılında, Şam Emeviye Camii'nde şunları söyler:

“İnşallah, yine Araplar ye'si (ümitsizliği) bırakıp, İslamiyet'in kahraman ordusu olan Türklerle hakikî bir tesânüd ve ittifak (birlik ve dayanışma) ile el ele verip Kur'ân'ın bayrağını dünyanın her tarafında ilan edeceklerdir.”

Osmanlı Devleti'nin paramparça olduğu, milletin ümidini büsbütün kaybettiği bir zamanda kendisine sorulur:

“Ekseriyete gelen musibet, ekseriyetin hatasından kaynaklanır. Bunun sonucunda mükâfat nedir?”

Bediüzzaman meseleye hikmetler penceresinden bakar:

“Bu sonuç, üç mühim ihmalimizden kaynaklandı. Bunlar; namaz, oruç ve zekâttır. Zira yirmi dört saatten

yalnız bir saatini beş vakit namaz için Allah-u Teâlâ biz-den istedi. Tembellik ettik, beş sene boyunca yirmi dört saat talim, sıkıntı ile bir nevi bize namaz kıldırdı. Senede yalnız bir ay oruç tutmamızı nefsimizden istedi. Nefsimize acıdık, kefarete olarak O, bize beş sene oruç tutturdu. İhsan ettiği maldan yalnız kırkta birini zekât olarak dağıtmamızı istedi. Cimrilik ederek, zulmettik. O da bizden birikmiş olan zekâtı aldı.

Mükâfatımız ise, günahkâr bir milleti veli makamına çıkardı. Tamamına gazilik ve şehitlik makamı verdi. Müşterek hatadan kaynaklanan musibet, mazideki günahları sildi.”

Bundan sonra, döneminin ümitsiz gibi görünen hâlini gözler önüne serer:

“Devlet siyasetindeki ihmalkârlıklar ve halkın görevlerini layıkıyla yerine getirmemesinden milyonlarca Müslüman düşmanın kahredici pençesine düştü.

İşte Hindistan, düşman zannederek öldürdüğü babasının başında pişmanlık gözyaşları döküyor.

İşte Tatar, öldürülmesine yardımcı olduğu Kafkasların annesi olduğunu anlamış ayakucunda ağlıyor.

İşte Arap, yanlışlıkla kahraman kardeşini öldürüp, hayretinden ağlamayı da bilmiyor.

İşte Afrika, kardeşini tanımayarak öldürdü, şimdi yardım çığlıkları atıyor.

İşte İslam âlemi, kendisine bayraktarlık yapan oğlunun gaflete dalıp bilmeyerek öldürülmesine yardımcı oldu, şimdi çaresiz bir anne gibi başucunda saçını başını yolup ağıtlar yakmada.

Ancak nasıl ki korkaklığıyla meşhur bir tavuk, çocuklarını korumak için darda kalınca köpeğe bile saldırır, nasıl ki kışın kalın bir demir parçasının içinde kalan su, demiri parçalarsa; imanın mahiyetindeki harikulade kahramanlık İslam'ın tabiatında var olan izzetinden gelen bütün âlemin beğendiği yiğitlik, İslam kardeşliğinin etkisiyle gerçekleri anlayarak her vakit mucizeler gösterebilir.”

İşte böyle, hayata ümitle bakan Bediüzzaman, Kur'ân düsturlarının layık olduğu yüce mevkiye, bütün dünyada erişeceğini ifade ederek müminlerin hayatına manevî bir sevinç kapısı açar.

Medresemin Planları

Osmanlının son dönemlerinde Van'a gitmek üzere İstanbul'dan yola çıkar. Karadeniz'den gelerek Batum yoluyla Van'a gitmeyi düşünür. Yolu şimdiki Gürcistan'ın başkenti Tiflis'e düşer. Tiflis'te Şeyh San'an tepesine çıkar. Dikkatle etrafı seyretmeye koyulur. Onun bu dikkatli tavrı, bir Rus polisinin dikkatini çeker. Yanına yaklaşır.

— Niye böyle dikkatle bakıyorsun, diye sorar.

Bediüzzaman, onun polis olduğunu fark eder ama yüzüne bakmaz. Uzaklara bakarak cevaplar polisi:

— Medresemin planlarını yapıyorum.

Rus polisi, meraklanır.

— Nerelisin sen?

— Bitlisliyim.

Onun şehirleri karıştırdığını hatırlatarak, hayaline engel olmaya çalışır.

— Burası Tiflis'tir, der polis, hafif alaycı bir ses tonuyla.

Onun alaycı tavrını umursamadan, ciddi bir tavırla cevap verir polise:

— Bitlis, Tiflis birbirinin kardeşidir.

Aslında polis onun ne yapmak istediğini, nasıl birisi olduğunu anlamaya çalışır ama bu konuda yetersiz kalır. Meczip dese meczup değil, deli dese deli değil, hele şakacı hiç değil. Böylesi uzak bir hayali, akli başında birisinin kuramayacağını da düşünür. Belki onu anlamak belki de alay etmek için sürdürür meraklı sorularını:

— Ne demek Bitlis, Tiflis birbirinin kardeşidir?

Gözlerini bu kez daha da uzaklara dikerek cevap verir:

— Asya'da, İslam âleminde üç nur birbiri ardınca inkişaf etmeye başlıyor. Sizde de birbiri üzerine üç zulmet ortaya çıkacaktır.

Hafif göbekli Rus polisi göbeğini hoplatarak keyifle güler:

— Heyhat! Şaşarım senin ümidine!

Bu kez kendinden emin bir edayla polisin yüzüne bakar Bediüzzaman:

— Ben de şaşarım senin aklına!

Yapraklarını dökmüş ağaçları, üzeri karla kaplı tepeleri göstererek devam eder:

— Bu kışın devamına ihtimal verir misin? Her kışın bir baharı, her gecenin bir sabahı vardır.

Polis, Osmanlı Devleti'yle beraber İslam âleminin bir çöküş yaşadığını biliyor olmalıdır ki alaycı tavrını sürdürür:

— İslam parça parça olmuş?

“Şu senin söylediklerine bak!” der gibidir yüz ifadesi. Bediüzzaman'ın pes etmeye niyeti yoktur.

— Tahsile gitmişler. İşte Hindistan, İslam'ın müstaid (kabiliyetli) bir çocuğudur; İngiliz mektebinde çalışıyor. Mısır, İslam'ın zeki bir yardımcısıdır, İngiliz siyasal bilimler okulunda... Kafkas ve Türkistan, İslam'ın iki bahadır oğullarıdır. Rus harp okulunda talim görüyorlar. Kısaca; şu asilzade evlat, şehadetnamelerini (diplomalarını) aldıktan sonra her biri bir kıta başına geçecek, İslamiyet'in bayrağını dikerek ezeli sırrı ilan edecektir.”

Rus polisi, kendinden gayet emin ve akıllıca konuşan Bediüzzaman karşısında, söz yarışını fazla uzatmaz.

* * *

Bediüzzaman, İslam'a savaş açmış, onu yıkmaya çalışan Batılıların bir gün İslam'a yönelecekleri hususunda da ümitvardır:

“Kur'ân-ı Mucizü'l Beyan'ın şiddetli, kuvvetli ve tekrarlı binler âyetleriyle haber veren ve sarsılmaz kat'î delillerle, hayat-ı bâkiyeyi (sonsuz hayatı) kat'iyetle (kesinlikle) müjde ve saadet-i ebediyeyi ders vermesi, elbette nev-i beşer (insanlık) bütün bütün aklını kaybetmezse, maddî veya manevî bir kıyamet başlarına kopmazsa; İsveç, Norveç, Finlandiya ve İngiltere'nin Kur'ân'ı kabul etmeğe çalışan meşhur hatipleri ve Amerika'nın din-i hakkı (hak dini) arayan ehemmiyetli cemiyeti (toplumu) gibi rûy-i zeminin (yeryüzünün) geniş kıtaları ve büyük hükümetleri Kur'ân-ı Mucizü'l Beyan'ı arayacaklar ve hakikatlerini anladıktan sonra bütün ruh ve canlarıyla sarılacaklar.”

Size Hitap Ediyorum

Ümidini kaybetmiş insan isyandadır. Çünkü ümitsizlik Allah'ın rahmetine inanmamaktır. Dolayısıyla küfürdür. Üstad Hazretleri, insanlığın manevî bir kışı yaşadığı dönemde, baharın hayalini bile kuramayan insanlara kızar ve onları muhatap almaz. Onlara tepkisini şöyle dile getirir:

“Neden dünya herkese terakki (gelişme) dünyası olsun da, yalnız bizim için tedennî (gerileme) dünyası olsun? Öyle mi? İşte, ben de sizinle konuşmayacağım. Şu tarafa dönüyorum; müstakbeldeki (gelecekteki) insanlarla konuşacağım.”

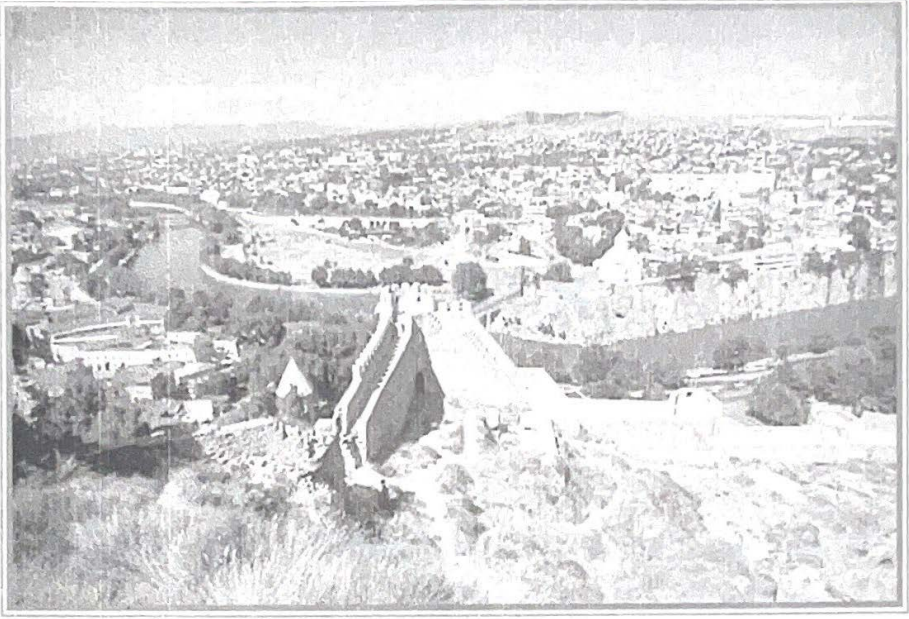
Gelecekte baharı yaşayacak olanlara seslenir. Böylece gelecekte düşüncelerini takip edecek olanları aydınlık bir geleceğe hazırlar:

“Ey 300 seneden sonraki yüksek asrın arkasında gizlenmiş ve sâkitâne (sessizce) Nur'un sözünü dinleyen ve

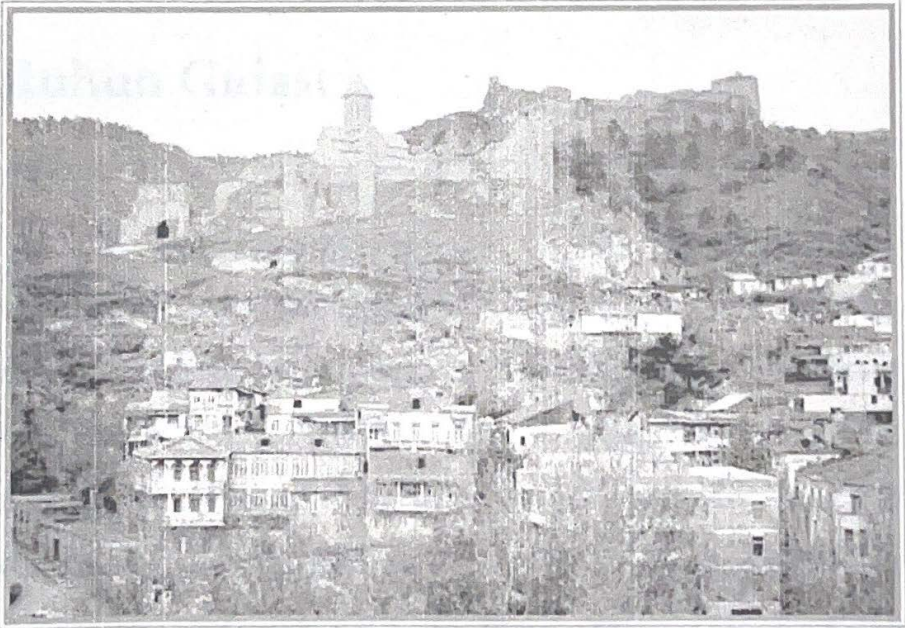
bir nazar-ı hafıyy-i gaybî ile (görünmez bir perdenin ardından) bizi temaşa (seyreden) eden Saâidler, Hamzalar, Ömerler, Osmanlar, Tahirler, Yusufklar, Ahmetler ve sairerler! Sizlere hitap ediyorum! Tarih denilen mazi derelelerinden sizin yüksek istikbalinize (geleceğinize) uzanan telsiz telgrafla sizin ile konuşuyorum. Ne yapayım acele ettim, kışta geldim. Sizler Cennet-asa (Cennet gibi) bir baharda geleceksiniz. Şimdi ekilen nur tohumları, zemini-
nizde çiçek açacaktır.”

Ruhu maneviyatla beslenen bir insanın ümitsizliğe düşmesi söz konusu değildir. Zaman zaman gelgit yaşasa da asla ümitsizliğe düşmez. Hemen kendisini toparlar ve yoluna kaldığı yerden devam eder. Bundan dolaydır ki Bediüzzaman, onca sıkıntılarına rağmen hiçbir zaman ümitsizlik girdabına düşmez.

O, imanı sayesinde, hayatı boyunca Kur’ân’ın aydınlık ikliminde yaşar. Ümitsizlik ve yılgınlığa sevk edebilecek hadiseler karşısında hemen Sonsuz Kudret Sahibi Allah’a dayanır. Böylece en karanlık zamanlarda bile ışığı göreceğine dair umudunu kaybetmez.

Şeyh Sanan Tepesi'nden Tiflis

Tiflis - Şeyh Sanan Tepesi

TEFEKKÜRÜ

*“Tefekkür dahi, aşk gibi, belki daha zengin, daha parlak,
daha geniş bir tariktir. (yoldur)”
(Bediüzzaman)*

Ruhun Gıdası

Her dava adamının bir mağara, bir de sürgün dönemi vardır. Mağaralar ve dağlar, dava adamlarının tefekkür (düşünme) mekânlarıdır. Efendimiz Aleyhisselam için Nur Dağı ve Hıra Mağarası derin bir tefekküre daldığı mekânlardır. Bugün bu mekânların Müslümanlar tarafından değerli görülmeleri, bu mekânların Efendimiz Aleyhisselam'ın tefekkürüne şahit olmuş olmalarından dolayıdır.

Tefekkür, insanı donanımlı ve tam kılan; fikir, zikir, şükür halkasının ilkidir. Kur'ân'daki, *"Allah'ı unutan ve bu yüzden Allah'ın da onlara kendilerini unutturduğu kimse-ler gibi olmayın."* (Haşr, 19) uyarısının ilacıdır. Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetidir. Vah-yin doğum anıdır. Ruhun gıdasıdır. Huzur sığınağıdır.

Bundan dolayı tefekkür, Bediüzzaman'ın hayatında en çok zaman ayırdığı meşgalesidir. Bazen bir saat tefekkürün bir sene ibadet hükmüne geçtiğini, Efendimiz Aleyhisselam'ı şahit göstererek sürekli belirtir. Bundan dolayı; az yer, az uyur ve çok tefekkür eder. Böylece ruhun lezzetini daha bir ziyadesiyle yaşar. Sürgün gönderildiği her şehirde mutlaka tefekkür edeceği bir dağ bulur, zaman zaman oraya yalnız başına gider uzun uzun tefekkür eder. Bu tefekkür mekânları onun adeta nefes aldığı, beslendiği yerlerdir.

Barla'daki sürgün hayatında; Çam Dağı ve üzerinde tefekkür ettiği katran ağacı, evinin önündeki çınar ağacının başındaki tahta kulübe, onun en değerli tefekkür mekânlarıdır.

Kastamonu'ya sürgün edildiğinde Karadağ'ı keşfeder. Haftanın belli günlerinde at kiralayıp mutlaka dağa çıkar etrafı seyreder, tefekkür eder, düşünür ve yazar.

Aynı alışkanlığını Isparta ve Emirdağ hayatında da uygular. Osmanlının son dönemlerinde hadiselerin gidişatından bunaldığı için en büyük arzusu Van'a gidip inzivaya çekilmek ve tefekkür etmektir. Bunu da gerçekleştirir. Van Kale'sindeki Horhor Mağarası ve Erek Dağı onun önem verdiği tefekkür mekânlarıdır. Çünkü tefekkür onun ruhunun gıdasıdır. Bu lezzet; ebedi ve derin bir lezzettir.

Tefekkür halkasında; bir nimete bakarak onu veren besmeleyle anmak zikirdir. Nimetin nice faydalarını görmek ve "Sübhaneallah!" ne güzel yaratılmış diye, nimetin inceliklerine vakıf olmak fikirdir. Nimetten faydalandıktan sonra "Elhamdülillah" diyerek nimeti verene teşekkür etmek de şükürdür.

Bediüzzaman, her nimete böyle bakar. O hep az yer çok düşünür. Tefekkürle ruhunu doyurmaya, maddî doygunluktan daha çok önem verir. Ruhun lezzetinin daha derin daha kalıcı olduğunu düşünür. Bundan dolayı sürgünde olduğu zamanlarda bile fırsatını bulunca kırlara çıkar tefekkür eder.

O, tefekkür yoluyla varlıkların güzelliklerini görür. Güzel düşünür, güzel görür, hayatından öyle lezzet alır.

Tefekkür etmek, Hâlık-ı Rahîm'in sanatının güzelliklerini tanımaya çalışmaktır. Yani bir nevi ibadettir. Bu

yolla kişi, zihnini berraklaştırarak dñnyanın kirlerinden paslarından arınır. Sessizlik içinde sessizliğin insanı dindiren, huzur veren sesini duyar. İçine sessizliğin huzuru akar.

Bu fikir, zikir ve şükür ibadeti insanın dñnyasının ışıklanmasıdır. Tefekkür edenin ruhu güzelleştiği gibi tefekkür edilen varlıklar dahi güzelleşir.

Hayatının bütününe bakıldığında, bedeni zevk namına çok şey yaşadığı söylenemez. Ancak tefekkürü sayesinde ruhunun hep gülistan içinde dolaştığını söylemek mümkündür.

Özellikle gecenin bir kısmını ibadet ve tefekküre ayırır. Bir gün önce kendisine verilen sıkıntılar ve zulümlere direnmek, güç toplamak için onun en büyük silahı budur.

Kastamonu'da sürgünde olduğu yıllarda soğuk bir kış sabahı, hizmetini gören Çaycı Emin kapıya gelir. Çaycı Emin o sabah, vakti şaşırmış biraz erken gelmiştir. Dış kapıyı açar, merdiven altından birkaç odun alarak Bediüzzaman'ın odasına yönelir. Ürkek ürkek kapıyı çalar. Ses gelmeyince yavaşça kapıyı aralar. İçerisi oldukça soğuktur. Bediüzzaman, boynu bükük, hazin bir sesle seccadesinin üzerinde dua faslındadır. Onu rahatsız etmemek için ses etmez, odunları yavaşça yere bırakır. Ellerini

önüne kenetler, öylece ayakta ibadetinin bitmesini bekler. Onun ibadet hâlini meftun bir şekilde seyreder.

Emin Bey elleri önde bağlı ne kadar ayakta kalır bilemez. Üşür, titrer ancak ses etmez. Sabah ezanı okunmaya durunca erken geldiğini anlar.

O yıllarda ezan Türkçe okunmaktadır. “Tanrı uludur, Tanrı uludur!” sesi, Bediüzzaman’ın uhrevi dünyasını dağdır. Dua faslını bitirir ve geriye döner, kaşları çatıktır:

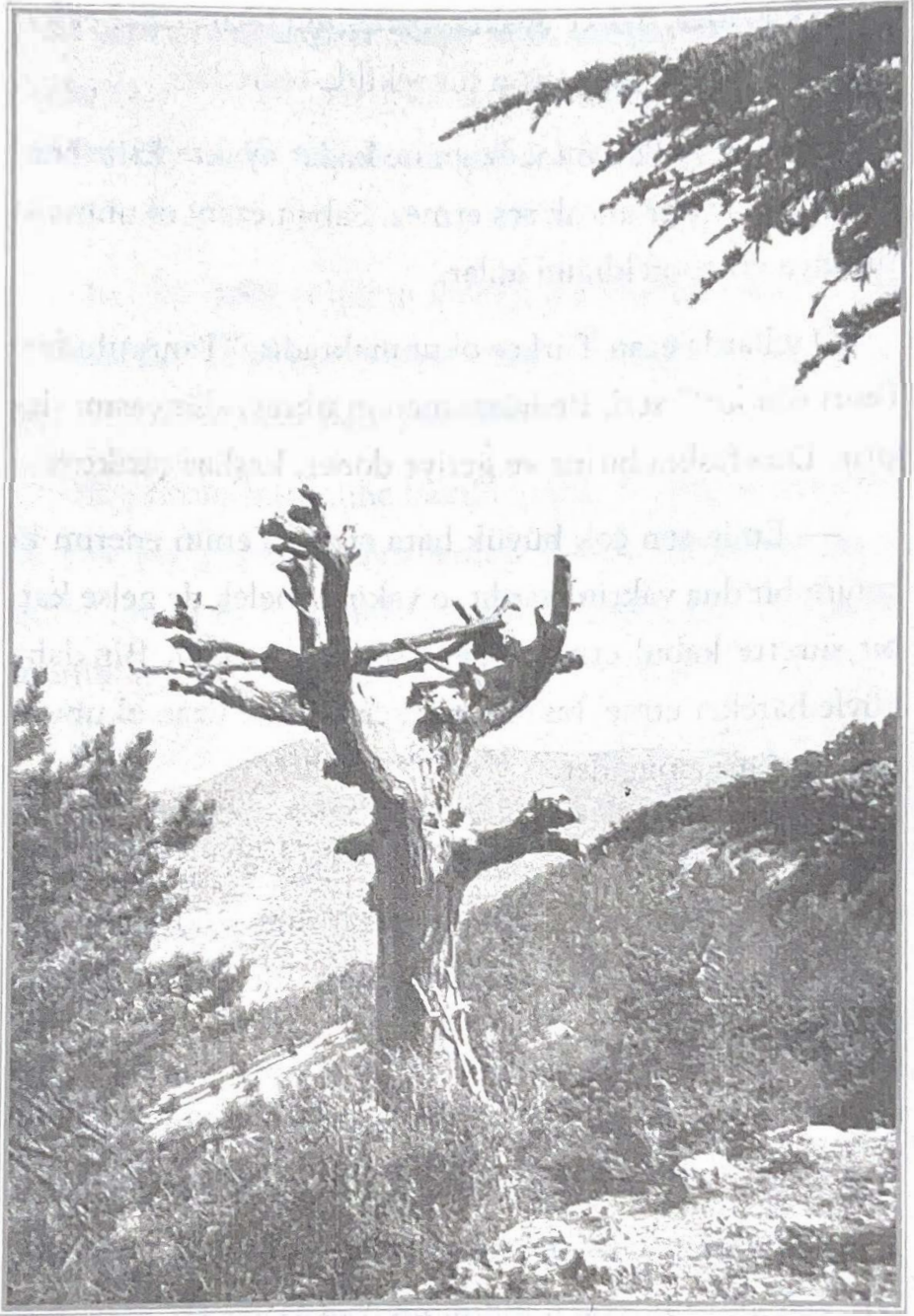
— Emin sen çok büyük hata ettin! Yemin ederim ki benim bir dua vaktim vardır, o vakitte melek de gelse kati bir surette kabul etmem. Sen çok yanlış ettin. Bir daha böyle hareket etme, bu kadar erken gelme. Ezan okuncaya kadar gelme, der.

Çaycı Emin hata ettiğinin farkına varınca telaşlanır:

— Efendim, der, affedin kusuruma bakmayın! Ay ışığı dolayısıyla vakti anlayamadım. Bir daha ezandan önce gelmem.

Emin Bey, üstadının sobasını yakar ve birlikte sabah namazını kırlarlar ve ardından Emin Bey evden ayrılır.

Bediüzzaman’ın kendisine onca sıkıntı veren durumları, tefekkürün ferahlı ikliminde yok ettiğİ bir gerçektir. Demek ki tefekkür ruha huzur veren, derinlik veren, ümit veren, serinlik veren manevî bir sevinçler deryasıdır.

*Üstad Hazretlerinin üzerinde tefekkür ettiği,
Çam Dağındaki Katran ağacı*

İKTİSATLI OLUŞU

“Kanaat ve iktisat maaştan ziyade sizin hayatınızı idame, rızkınızı temin eder.” (Bediüzzaman)

İktisat Kaidesi

En faziletli iktisat, bollukta yapılanıdır. Çünkü bolluk savurganlığı, savurganlık şımarıklığı, şımarıklık da Allah'ın gazabını çağırır. Bundan dolayı Bediüzzaman kismetinden fazlasını kabul etmez.

Bediüzzaman'ın hayatı kanaat ve iktisat içinde geçer. Barla'da ikamet ederken, namaza giden sevenleri onu bir tavuğu kovalarken görürler. Tavuk, oradan oraya zıplarak kaçmakta ancak evin etrafını terk etmemektedir. Bediüzzaman ise ısrarla tavuğu evinden kovmaya çalışır.

Sevenleri şaşırırlar, çünkü o hayvanlara karşı son derece şefkatli bir insandır. Bu kızgınlığının sebebini sorarlar. Elindeki üç yumurtayı gösterir.

— Bu tavuk dün iki tane bugün üç tane yumurtladı. Benim iktisat kaidemi bozuyor. Bu sebepten kovuyorum, der.

Kanaat Berekettir

Bediüzzaman, Kur'ân'ın, “*Yiyin için fakat israf etmeyin; çünkü Allah israf edenleri asla sevmez.*” (Araf, 31) diye şiddetle men ettiği israftan kaçınarak hayatını bereketlendirmiştir. Ona göre; kanaat ve israfsız bir hayat zenginliktir. Peygamber Efendimiz'in (s.a.s), “*Kanaat bitmeyen bir hazinedir.*” (Fethu'l Kebir, 2, 309) hadisinin bereketini hayatının her döneminde yaşar. Bu tecrübesini de sevdiklerine şöyle aktarır:

“Sizi bütün kuvvetimle temin ederim ki kanaat ve iktisat maaştan ziyade sizin hayatınızı idame rızkınızı temin eder.”

Hayatı boyunca hediye kabul etmez. Bazen almak zorunda kaldığı hediyeleri de kendine ayırmayıp başkalarına verir. Kendisine yiyecek getirenlere mutlaka karşılığını verir. Karşılığını vermeden kimseden hediye kabul etmez. Isparta'da gözetim altındayken kendisine zaman zaman yemek getiren öğrencisi Sadık Demirelli'ye şöyle der:

“Bir günde iki defa yemek gönderme. Hem her gün gönderme. Hem tatlı lazım değil. Ta benim ehemmiyetli iktisat kaidem bozulmasın.”

O her daim az ile iktifa etmesini bilmiştir. Osmanlı döneminde Meşihat Dairesi'nde (Osmanlı Diyanet İşleri) görevliyken aldığı maaşın dahi büyük bir bölümünü ihtiyaç sahiplerine vermiş, kalanıyla da çok uzun seneler idare etmiştir.

Kendisine, “Neyle yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun?” diye soran dünya ehli olanlara şöyle cevap verir:

“Ben iktisat ve bereketle yaşıyorum. Rezzak'ımdan (Rızık veren Allah) başka kimsenin minnetini almıyorum ve almamaya karar vermişim. Evet, günde yüz para, belki kırk para ile yaşayan bir adam, başkasının minnetini almaz. Bereket ve ikram-ı ilahî ile yaşıyorum. Kur'ân hizmetinin kerameti olarak, erzak hususunda, ikram-ı ilahî olan berekete mazhar oluyorum.”

Ölmeyecek kadar yiyip içen biridir. Bazen otuz, otuz beş ekmek yapılacak kadar un alır ve onunla altı ay idare eder. Kimi zaman üç ekmek ve bir kilo civarında pirinçle Ramazan ayını çıkarır. Bir kilo tereyağını altı ay yer, gelen dostlarına ikram eder, altı ayın sonunda yine de yağ artar. Onun hayatı iktisat ve bereketle geçmiştir.

Giyim kuşam konusunda da son derece iktisatlıdır. Bu konuya da şöyle açıklık getirir:

“Şu üstümdeki sakoyu, yedi sene evvel eski olarak almıştım. Beş senedir, elbise, çamaşır, pabuç, çorap için dört buçuk lira ile idare ettim. Bereket, iktisat ve rahmet-i ilahî bana kâfi geldi.”

İktisatlı oluşunu açıklarken bereket konusunu asla ihmal etmez. Çünkü onun hayatında iktisatlı yaşamının ötesinde şaşılacak derecede bereket vardır. Birçok öğrencisi onun sofrasındaki berekete şahit olmuşlardır.

“...Bereket-i ilahiye'nin çok cihetleri var. Bu bereketler ya yanıma gelen dostlarıma ihsandır veya hizmet-i Kur'âniye'ye bir ikramdır veya iktisadın bereketli bir menfaatidir veyahut 'Ya Rahîm, Ya Rahîm!' ile zikreden ve yanımda bulunan dört kedinin rızıklarıdır ki bereket suretine gelir ben de ondan istifade ederim.”

Hayatındaki bu bereketin kendi şahsından kaynaklanmadığını defalarca zikredecek kadar da mütevazıdır. Öğrencilerinin şu ifadesi onun hayatı boyunca böyle bir iktisat içinde yaşadığının delilidir:

“Üstadımız Said Nursi'nin Risale-i Nur eserleri basılmaktadır. Hissesine düşen kitap fiyatlarını, hayatını Nurlara vakfedip nafakasını çıkaramayan Nur talebelerine tayin (geçimlik) olarak vermektedir. Kendisi de azami bir

iktisat ve kanaatle yaşamaktadır. Ve bütün ömrü boyunca fevkalade bir iktisat dairesinde kendini idare ettiğine, seksen senelik hayatını bir şahid-i sadık olarak gösteriyoruz.”

Hayatı boyunca harcadığı paranın kaynağını da şöyle doğrular:

“Darü'l-Hikmeti'l İslamiye'de (Osmanlı Din İşleri Yüksek Kurulu) aldığım maaştan çoğunu, o zaman yazdığım kitapların yayımlanması için sarf ettim; az bir kısmını, hacca gitmek için sakladım. İşte o cüz'î para, kanaat ve iktisat bereketiyle on sene bana kâfi geldi ve yüz suyumu döktürmedi. Daha o mübarek paradan biraz var.”

Yazdığı İktisat Risalesi'ndeki düşüncelerini önce kendi hayatında uygular. Çünkü bizzat yaşamadığı hiçbir şeyi tavsiye etmemiştir.

Ona göre iktisatlı (tutumlu) yaşamak, manevî bir şükürdür. İnsan tutumlu davranarak, Allah'ın verdiği nimetlere saygılı olduğunu gösterir.

İktisatlı olmak; iktisat edilen nesneyi yaratan Allah'a saygı duymaktır. “...bütün mahlûkların rızıklarını veren, kâmil kuvvet ve tam iktidar sahibi olan Allah Teâlâ'dır.” (Zariyat, 58)

Bundan dolayıdır ki iktisatlı insan, kâinattaki her şeyin Allah tarafından kendisi için yaratıldığını ve kendi

emrine verildiğini düşünerek Allah'a hürmet göstermiş olur. Allah, yarattığı varlıklara iktisatlı davranarak hürmet gösteren insanın malını bereketli kılar.

Bediüzzaman'a göre iktisatlı yaşamak, insanı manevî dilencilikten kurtarır. Daha önce belirtildiği üzere o bundan dolayı hiç kimseye muhtaç olmadan yaşayabilmiştir. Bazı zamanlar onun nasıl yaşadığına şaşırان sevenleri ona yardımcı olmak isterler. O, iktisatlı davranarak kendi hayatının hep bire on bereketlendiğini düşünür.

Burdur'a sürüldüğü zaman dostları, ihtiyaç içinde olduğunu düşünerek aralarında topladıkları zekâtlarını ona vermek isterler.

Dostlarının bu teklifini, "Param pek azdır, fakat iktisadım var ve kanaate alıştım. Ben sizden daha zenginim." diyerek geri çevirir.

İktisatlı olmak, nimetlerin lezzetlerini de artırır. Ona göre; açlıktan kıvranan bir fakirin kuru ekmekten aldığı lezzet tok insanın baklavadan aldığı lezzetten daha fazladır. İktisatlı olmak, hırsı ve aç gözlülüğü yok eder. Böylece insanın ahireti bereketlenir.

1959'da İstanbul'u teşrif ettikleri zaman arabada çekilmiş fotoğrafı.

HEDİYE KABUL ETMEYİŞİ

“Bilirsiniz ki bütün ömrümde kimseden hediyeleri kabul etmiyorum. Cenab-ı Hak beni muhtaç bırakmıyor. İnsanlara da muhtaç etmiyor.”
(Bediüzzaman)

Bediüzzaman hiçbir zaman hediye kabul etmez. Hediye kabul etmek zorunda kaldığında ise onları misafirlerine ikram eder. Onun bu hediye kabul etmeme anlayışı, Efendimiz Aleyhisselam'ın ahlakını bütünüyle hayatına düstur edinmesinden kaynaklanır.

Bir dava adamı hediye kabul ederse davasına zarar gelebilir. Bunun önü alınamayacağı için sevenleri onu hediye yağmuruna boğabilir. Bu da onun istediği bir durum değildir. Böyle bir durumun dedikoduya kapı açacağı gibi, kendi manevî iklimine de zarar vereceğini düşünür. Bu konuda şöyle der:

“Bilirsiniz ki bütün ömrümde kimseden hediyeleri kabul etmiyorum. Cenab-ı Hak beni muhtaç bırakmıyor. İnsanlara da muhtaç etmiyor.”

Paralanen Ayakkabı

1 925 yılında doğudaki isyanlar bahane edilerek, Van Ereğ Dağı'nda öğrencilerine eğitim verirken bir kış günü alınıp sürgüne gönderilir. Kfile, Van'dan Trabzon'a doğru giderken Erzurum'un Korucuk köyünde konaklar. Köylüler Bediüzzaman'a hürmet gösterirler. Aylardan Ramazan'dır. Münir Bakan isimli genç onu iftara davet eder ancak o bu daveti kabul etmez. Elinde içinde sadece ekmek olan yiyecek bohçası vardır. Münir'den bir tas yoğurt ister. Münir, kalbinin çok ısındığı Bediüzzaman'a hürmet gösterip iyilikte bulunmak ister. Fakat her hizmetinin karşılığını verdiği için tedirgindir. Adeta içtiği suyun dahi parasını vermektedir. Getirdiği yoğurdun parasını uzatınca, korktuğu başına gelir. Önce parayı kabul etmek istemez ancak yoğurdu karşılıksız almayacağını anlayınca parayı kabul eder.

Karların üzerinde bata çıka yol almış, kafildeki-
lerin birçoğunun ayakkabıları parçalanmıştır. Münir,
Bediüzzaman'ın ayağındaki ayakkabının parçalanmış ol-
duğunu görünce üzülür. Kendi ayakkabısını vermek ister.
Bu hediyesini de kabul etmeyeceğini bildiği için ona şöyle
bir teklifte bulunur:

— Üstadım ben sizin ayakkabınızı giyeyim siz de be-
nim ayakkabılarımı giyiniz.

Münir'in ayakkabılarına bakar. Ayakkabılar yenidir.
Kendi ayakkabısı ise paramparça...

— Kardeşim, sen namaz kılıyorsun. Ayakların su çe-
ker, sonra namazının hesabını Allah benden sorar.

Yanıdakilere ayakkabının fiyatını sorar. Münir'e
fiyatını ödeyerek ayakkabıyı öyle alır. Münir, Bediüz-
zaman'dan etkilenmiştir ve yanından ayrılmak istemez.
Münir'e nasihat eder:

— Kardeşim, der, başımıza gelen bu felaketler geçi-
cidir, korkmayın. Yalnız dikkat edeceğiniz bir nokta var,
ondan korkunuz. Namazınızı kılınız, çocuklarınızı oku-
tunuz, yoksa bu din elinizden tez çıkar!

Konakladığı bu köy, M. Fethullah Gülen Hocaefen-
di'nin köyüdür. Nasihat ettiği Münir de M. Fethullah

Gülen Hocaefendi'nin akrabalarındandır. Bu nasihate uyan Korucuk köylüleri, zor şartlarda dahi çocuklarını okuturlar.

Bediüzzaman'ın sürgünlüğü, ömrünün sonuna kadar devam eder. Bu zaman zarfında, açlık çeker, darlık çeker ama asla karşılıksız hediye kabul etmez ve bu âdetini terk etmez.

Bir Liraya Bir Lira

Kastamonu'da sürgün hayatı yaşadığı yıllarda, yaka-
cağı olmadığı soğuk günlerde mağdur olur. Kas-
tamonu kışları oldukça soğuk geçer. Ahşap evinin her
tarafından soğuk girer. Dağlara gittiğinde dönüşte kuru
odunlar getirip fırına verir ve ekmek alır. Kışa hazırlık için
bu kuru odunları bazen evine de getirir. Onun bu duru-
muna neredeyse bütün Kastamonulular şahittir.

Kastamonu Belediye Başkanı Adil Yücebıyık da
Bediüzzaman'a saygı duyan adil, vicdanlı bir insandır. Bir
gece vefat eden babası, Belediye Başkanı Adil Bey'in rüya-
sına girer. Adil Bey, bu rüya vesilesiyle babasından aldığı
işaret üzerine Bediüzzaman'ı ziyaret eder.

Adil Bey, yanında getirdiği yirmi beş lirayı hediye ola-
rak vermek ister. Bediüzzaman teşekkür ederek hediye-
yi geri çevirir. Adil Bey'in ısrarı faydasızdır. Ancak ısrarın
artması üzerine, Bediüzzaman yirmi beş liranın bir lirasını

alır. Bezden, ağzı büzmeli bir kesesi vardır. Kesesini açarak bir lira çıkarır ve Adil Bey'in parasına karşılık kendi parasından bir lira hatıra olarak verir. Böylece hem Adil Bey'i kırmamış hem de hediye almama düsturunu çiğnememiş olur.

* * *

O, sadece davasına kilitlenmiş, bir lokma bir hırka anlayışıyla yaşayan bir insandır. İnsanların imanının selameti için, hayatını ortaya koyup sürgünden sürgüne, zindandan zindana dolaştırılsa da, idam sehpalarında yargılansa da kimseye karşı bir beklenti içinde değildir. İnsanların ruhuna bir iman ışığı olabilmenin manevî hazzı ona yetmektedir.

Kastamonu'daki has öğrencileri Mehmet Feyzi ve Emin Bey, bir mektuplarında üstatlarının hediye kabul etmediğine şöyle şahitlik ederler:

“Üstadımız, zekât ve hediyeleri almaz. Yakinen biliyoruz ki Kastamonu'da bulundukları zaman, oturdukları evin icarını (kira) vermek için yorganını sattılar da yine hiçbir suretle hediye kabul etmediler.”

Bu Âdetimi Nasıl Bozarsın

1 939 yılında, özellikle Bitlis civarından, Kastamonu'ya sürgünler gelir. Gelen sürgünler arasında Kurtalan'da zengin bir aileye mensup Yusuf Efendi diye biri de vardır. Bu kişi Bediüzzaman'ın bir zaman Kastamonu kalesinde sarhoş hâlde gördüğü ve onun tavsiyeleriyle doğru yolu bulan kişidir. Yusuf Efendi durumu iyi olmasına rağmen bir gün, hamallık yaparak geçimini sağlayan arkadaşı Ahmet'ten borç para ister.

Hamal Ahmet, Yusuf Efendi'nin paraya ihtiyacı olmadığını bilir. Şaşkınlık içinde sebebini sorar. Yusuf Efendi'nin cevabı, Bediüzzaman'ı çok iyi tanıdığını gösterir:

— Ben Bediüzzaman Hazretleri'ne iki adet karpuz almak istiyorum. Adana karpuzları, yeni çıkmış. Bizde âdettir, büyük zatlara mevsimin ilk sebze ve meyvelerinden hediye götürürüz. Fakat sen hamal olduğun için paran helaldir. Benim parama haram karışmış olabilir. Hoca Efendi muhakkak anlar ve kabul etmeyebilir, der.

Hamal Ahmet, bunun üzerine Yusuf Efendi'ye cüzdanını uzattır. Parayı alan Yusuf (Toprak) Efendi gidip iki karpuz alır. Beraber, Bediüzzaman'ın yanına giderler. Bediüzzaman Yusuf Efendi'nin elindeki karpuzları görünce birden hiddetlenir. Yusuf Efendi'ye hitaben:

— Nedir onlar, der.

— Affedersiniz üstadım! Bizim tarafta âdettir. Âlimlere, şeyhlere mevsimin ilk karpuzlarından hediye götürürüz. Kabul buyurursanız bunları size getirdim, der.

— Yusuf Efendi! Yusuf Efendi! Ben yetmiş yaşıma geldim, kimseden hediye kabul etmedim. Sen bu âdetimi nasıl bozarsın?

Oda, derin bir sessizliğe bürünür. Sonrasında Bediüzzaman karpuzların Yusuf Efendi değil de Hamal Ahmet'in parasıyla alındığını öğrenince tebessüm eder. Onun bu hâlini görünce ikisinin de içi çiçeklenir. Bediüzzaman Yusuf Efendi'ye döner:

— Ben sizi karpuzlarla birlikte geri gönderecektim. Fakat karpuzları kendi paranla almamışsın. Ahmet muhaciri üzmemek ve kalbini kırmamak için karpuzları geri çevirmiyorum. Çünkü bunları onun parasıyla almışsın, der.

Bediüzzaman'ın hassasiyeti aynen Yusuf Efendi'nin düşündüğü gibidir. Kurdukları plan anlaşılınca müsaade isteyip ayrılırlar.

Ahmet, arada bir hizmetini görmek için Bediüzzaman'ın yanına gider fakat onun bir ip ile tavana astığı karpuzların hâlâ yenmediğini görür. Karpuzlar uzun zaman orada asılı durur.

Bir gün Yusuf Efendi bir-iki yakınıyla birlikte ziyaretine gider. O da karpuzların hâlâ yenmediğini görünce şaşırır. Karpuzları misafirleri için kabul etmiştir. Yusuf Efendi'nin daha evvel hediye olarak getirdiği karpuzları tekrar Yusuf Efendi'ye ve beraberindekilere ikram eder. Aradan aylar geçtiği hâlde karpuzlar dalından yeni koparılmış gibidir. Böylece o hediyelerden yemeyerek âdetini muhafaza eder. Yusuf Efendi de şaşkınlık içindedir.

Kabul ettiği hediyeleri böyle mutlaka başkalarına ikram etmek üzere alır. Bu hediyeleri de bu hadisede olduğu gibi, ancak helal kaynaktan geldiğine inandığında kabul eder.

* * *

Kastamonu'da Karadağ'a tefekkür için gittiğinde bazı zamanlar kuru odun toplar, bunları fırıncıya getirir ve fırından buna mukabil ekmek alır.

Fırancılar her seferinde mahcup olur, ekmeği ücretsiz vermek isterler:

— Hocam, siz neden zahmet ediyorsunuz, biz ve fırınımız sizin emrinizdeyiz. Siz kabul edin, değil odun

mukabilinde ekmek, sizin gibi bir âlime canımızı dahi feda ederiz, derler.

Bediüzzaman ise onlara:

— Hayır, kardeşim, hayır, Allah sizlerden razı olsun, ben ancak bu odunların mukabilinde ekmek alırım, der.

* * *

Hacı Osman Kulaksızoğlu, Kastamonu'nun kazası Devrekânî'de eski bir ders hocasıdır. Bediüzzaman'ın Kastamonu'da olduğunu öğrenince, evine arka kapıdan girerek ziyaretlerine gelir. Bediüzzaman, bu zatı sarıklı görünce çok sevinir.

— Sen benim kardeşimsin, bütün dualarımda seni hissedar edeceğim, diye muhabbetini belirtir.

Hacı Osman Hoca odasında sergi olmadığını görünce Bediüzzaman'ın odasına bir kilim alır. Üstad bu hediyeyi de kabul etmez. Onun hediye kabul etmeme özelliğini bilen H. Osman Kulaksızoğlu, bunu hediye değil emanet olarak verdiğini söyleyince Üstad ses etmez.

Bediüzzaman daha sonraları Denizli'ye gönderildiğinde kilimi Osman Hoca'ya iade eder.

* * *

Kastamonu'da kaldığı evin az ilerisinde, İstiklâl Savaşı kahramanlarından, Yunan kumandanını esir alan,

Kurmay Albay Dadaylı Halit Bey'in (Akmansu) evi vardır. Halit Bey'in kızı, yanında bir başka hanımla birlikte Bediüzzaman'ın ziyaretine gelir. Yanında bir tabak muhallebi getirmiştir. Ayrıca bir zarfın içinde de babası Dadaylı Halit Bey'in gönderdiği bir miktar para vardır. Tam bu sırada Üstad'ın yanında öğrencisi Tahsin Aydın Bey de vardır. Bediüzzaman ona dönerek, "Benim dişlerim düşmüş, iyice anlatamıyorum, sen arada vasıta ol ve anlat." der.

Halit Bey'in kızı parayı almayacağını anlayınca ısrar eder:

— Bu parayı talebelerine vermek üzere ayırmıştık, der.

Bediüzzaman nezaketli bir edayla:

— Hanım kızım, evet Halit Bey benim ahiret kardeşimdir, kahraman askerlerdendir. Fakat para almak bizim âdetimiz değildir. Bizim bu âdetimiz bozulmasın, buna sen sebep olma, der ve paraları kabul etmez.

Halit Bey'in kızı çok ısrar eder. Bunun üzerine:

— Bak hanım kızım, Halit Bey'in hatırı için bu tatlıyı kabul ediyorum. Fakat parayı kabul edemem. Bu âdetim değildir. Bu âdetimizi bozmaya sen sebep olma, diye hassasiyetini yineler ve Halit Bey'e tekrar selâm ederek onları gönderir.

Aldığı tatlıyı da misafirlere ikram etmek üzere kaldırır.

AFFEDİCİLİĞİ

“Yirmi sekiz sene çektiğim ceza ve cefalar, maruz kaldığım işkenceler, katlandığım musibetler, helal olsun. Bana zulüm edenlerin, türlü türlü ithamlarla mahkûm etmek isteyenlerin, zindanlarda bana yer hazırlayanların hepsine hakkımı helal ettim.” (Bediüzzaman)

Beddua Etmez

Kış mevsiminin ortasıdır ve Afyon Cezaevi'ndedir. Altmış kişilik koğuşta tek başına kalır. Koğuşta soba yanmadığı gibi, koğuş penceresinin camları da kırıktır. Zeminde buz tabakası oluşmuştur. O gece dışarıda görülmemiş bir tipi vardır. Pencerelerden içeriye kar dolmaktadır. Battaniye de verilmemiştir. Belli ki donarak ölmesi istenir.

Koğuştta turlamaya başlar. Vücut ısını korumak için askerdeki gibi kaz yürüyüşü yapar. Yorulmuştur. Ama gözlerini kapadığı an donarak öleceğini bilir. Duayla kalbini, hareket ederek de bedenini ısıtmaya çalışır. O gecenin sabahında hâlâ ayaktadır. Ne ki bitkin bir hâldedir. İçinden savcıya beddua etmek gelir. Belki ilk defa bir insana beddua etme düşüncesi geçer zihninden. Pencereden dışarı donuk gözlerle bakar. Tam beddua edecektir ki savcı üç yaşındaki kızıyla belirir. Beddua, diline dolanıp kalır.

Ömrünün kırk yılı tarifsiz zorluklar ve baskılarla geçen Bediüzzaman, kendisine bu zulmü reva görenlerden nefret etmez ve hep affedici olur. Kendisine zulüm yapanlarda kusur aramak yerine kusurları sürekli kendi nefsinde arar. “Bir zaman sonra, Kader-i ilahî’nin, başka kusurlarıma binaen, şefkat tokadının öyle savcılar eliyle geldiğini gördüm.” diyerek savcıları değil kendi nefsini suçlar.

Bediüzzaman burada, toplumun hukukunu uygulayanların Allah’ın hukukunu uyguladıklarını düşünmektedir. Dolayısıyla kızılması gerekenler onlar değil, tokada layık olan nefistir. Kendisine yapılan zulümlerden sonra, “Ben de bu büyük sır münasebetiyle, bütün böyle savcılara karşı bir dostluk ve dua etmek vaziyetini aldım.” der.

* * *

Kastamonu’ya sürgün gönderildiğinde, bir müddet karakolda kalır. Karakoldaki bir komiser, belki bir yerlerden aldığı emir gereği sürekli ona sıkıntı verir.

Komiser, bir gece karakolda nöbetçi olmadığı hâlde işi varmış gibi oyalanmaya başlar. Karakolun içinde alışılmadık bir şekilde dolaşıp arada bir Bediüzzaman'ı gözetler. Gece yarısı olmasına rağmen karakoldan ayrılmaz.

Bediüzzaman Komiserin kendisi için bir şeyler düşündüğünü sezinlemiş olacak ki uyanır. Belki de hep uyanıktır da uyanık olduğunu belli etmek için tıkırtı çıkarır. Komiser, ayak tıkırtılarını duyunca onun uyandığını anlar. Kapısına yaklaşıp ne yapmak istediğini anlamaya çalışır. Bediüzzaman ışığı yakmış, abdest almaktadır. Namaza durduğunda, Komiser koridorda gezinir. Tekrar tekrar dönüp kapı aralığından baktığında hâlâ namazını bitirmediğini görünce, "Ne bitmez bir namazmış bu yahu." diyerek öfkelenir. Öyle ki gerginlikten dudaklarının etini kemirmektedir. Yeniden kapıya yöneldiğinde neredeyse aradan bir saat geçmiştir. Bediüzzaman namazını bitirmiş, dua etmektedir.

Dua sonrasında, geriye dönüp duvar dibindeki testiye yönelir. Komiser, avının tuzağına doğru yöneldiğini gören avcı gibi heyecandan ellerini birbirine sürterek ovuşturur. Su testisinin etrafındaki karıncaları fark edince duraklar bir an. Karıncaların su için gelmiş olamayacaklarını düşünür. Çünkü hava nemlidir ve daha önce odasında hiç karınca görmemiştir. Üstelik karıncaların yakınında şeker de yoktur. İçi susuzluktan yanmaktadır. Bardağın üzerindeki karıncaları üfler. Biraz su döküp bardağı yıkar. Tekrar

doldurur ve “Bismillah!” diyerek bir yudum alır. Suyun tadı biraz farklıdır. İkinci yudumu alacakken, biraz önceki döktüğü suyun etrafındaki ölü karıncaları fark eder. Birden bardağı dudaklarından uzaklaştırır. Vücudunda ani bir hararet ve terleme fark edince zehirlendiğini anlar.

Kıvranmaya başlar. Yardım istemek için dışarıdaki polisler seslenmeyi düşünürse de bundan vazgeçer. Zira Rabbi’nden başka yardım isteyecek kimsesi yoktur. Kası-larak dua etmeye başlar. Vücudu kaskatı olmuştur. Göz-leri donuklaşır. Olduğu yere düşer. Görevini başardığını düşünen komiser oradan sinsice ayrılır.

Şefkat Peygamberi Efendimiz Aleyhisselam, amcası Hazreti Hamza’yı öldüren Vahşi’yi ve Hind’i affetmişti. Merhamet Peygamberi Efendimiz Aleyhisselam şahsına yapılan her türlü kötülüğü affetmişti. Âlemlerin Rahmet Peygamberi (s.a.s) bu kadar affedici iken, onun sadık bir öğrencisi olan Bediüzzaman’ın farklı davranması mümkün değildir. Onca sene, hiçbir suçu olmadığı mahkemeler-ce ispatlanmasına rağmen kendisini bir eşkıya gibi takip eden, işkenceler yapan, huzur vermeyen bu Komiser gibi niceleri varken yine de bütün polis ve kolluk güçlerine milletin huzurunu temin ettikleri için hakkını helal eder:

“Vatan, millet ve asayişe de büyük bir faydası olması cihetiyle, beni tecessüs eden veyahut da zahmet veren polis ve inzibatlara da hakkımı helal ediyorum.” der.

Hepsine Hakkımı Helal Ettim

Bediüzzaman kendisine zulmedenlerin zalimliklerini nazara vermek yerine, o zulümlerin ardında hayırlar arar.

“Bana karşı şiddet-i hüküm görünen hâller, o iman hizmetine bir yardım hükmüne geçti.” diyerek zulümlerin hayırlı yönünü görür. Bu güzel bakış, kalbini yumuşatır ve “Bana olan şiddetlerini umumen helal ediyorum.” diyerek herkesi affeder.

Öyle ki kendisine zulmedenlere hakkını helal etmek için adeta bahane arar. Kendisini zehirleyen, çeşitli vesilelerle öldürmek isteyen Tatar asıllı Afyon cezaevi savcısını, yıllar önce Rusya’da esarette iken, Tatarların kendisine yaptığı iyilikten dolayı affeder.

“Ben Tatarları beş vakit duama dâhil etmişim. Bir zamanlar esarette iken, Kosturma’da iki ihtiyar Tatar kadını, bir küçük pencereden benim yiyeceğimi getirip, bana yardım ediyorlardı. Belki de onlar benim kurtulmama ve Risale-i Nur Külliyyatını yazmama vesile olmuşlardı. Bütün Tatar kabilelerini beş vakit duama kabul etmişim.

Hatta 1948'de bana zehir veren Afyon savcısı da Tatar'dı. Abdülvahid, sen neredeyse onu ara bul, mektup yaz. Cehennemnin azaplarını çekeceğimi bilsem, ondan hak talep etmeyeceğim. Hakkımı helal ettim." der.

Ömrünün son demlerinde öğrencilerini başına toplar onlara tavsiyelerde bulunur. Öğrencileri, onun fedakârlığın zirvesini gösteren sözlerini vasiyet olarak kabul ederler. Şu zirve sözleri onun ne kadar affedici ve geniş gönüllü bir insan olduğunu gösterir ve affediciliğini veciz bir ifadeyle taçlandırır:

"Mademki nur-u hakikat, imana muhtaç gönüllerde tesirini yapıyor; bir Said değil, bin Said feda olsun. Yirmi sekiz sene çektiğim eza ve cefalar ve maruz kaldığım işkenceler ve katlandığım musibetler hep helal olsun. Bana zulmedenlere, beni kasaba kasaba dolaştıranlara, hakaret edenlere, türlü türlü ithamlarla mahkûm etmek isteyenlere, zindanlarda bana yer hazırlayanlara, hepsine hakkımı helal ettim."

Bir insanın, otuz yıla yakın bir zaman diliminde zindanlarda ve sürgünlerde hırpalanmasının ardında böyle bir affedici bir tavır takınması, onca yılın acısını unutmaması demektir.

Bediüzzaman'ın bu affedici tavrı kendisinden sonra hizmetini devam ettiren öğrencilerinin de tavrı olur. Öğrencileri, "Husumete vaktimiz yok, bizim işimiz Hak yolunda hizmet etmek." diyerek hizmetlerini sürdürürler.

DUA VE İBADET YÖNÜ

“Dua, bir sır-ı azîm-i ubudiyettir. (Kulluğun büyük bir sırrıdır) Belki ubudiyetin ruhu hükmündedir.”

(Bediüzzaman)

Dua İklimi

Bediüzzaman'ın hayatının her anı, dua ile süslüdür. Zikirsiz ve fikirsiz bir ânı yoktur. Normal ibadetlerinin yanı sıra özel dua vakitleri de vardır. Teheccüd namazı ile sabah namazı arası onun özel dua vaktidir. Bu vakitlerde yanına zorunluluk olmadıkça kimseyi kabul etmez. Daha önce 'Tefekkür' bahsinde de belirtildiği gibi Kastamonu'da hizmetini gören Çaycı Emin'e, özel dua vaktinde evine zamansız geldiği için kızmıştır.

Bediüzzaman, onca mücadele ve sıkıntılar arasında ibadet ve zikirlerini hiç aksatmaz. Mecmûatu'l-Ahzâb isimli dua kitabını on beş günde bir hatmeder.

M. Fethullah Gülen Hocaefendi, Bediüzzaman'ın dua iklimini şöyle yorumlar:

“Üstat Hazretleri, zikre hiç doyamamış; her fırsatı Allah'ı anma adına çok iyi değerlendirmiş. Zikri, Risalelerin içine, başka mevzuların arasına içirmiş. Sürekli Rahman u Rahîm'i hatırlatmış; zikrullahı nazara vermiş; diğer ibadetler ve salih ameller kendi çerçeveleri içinde eda edilirken, Allah'ı anmada da kusur edilmemesi lâzım geldiğini anlatmış. O, gecelerde göz kamaştıran bir huşû ile sabaha kadar kullukta bulunmuş; yaz kış bu âdetini değiştirmemiş; teheccüd, münâcat ve evrâdlarını (yapılması adet edinilen dualar) asla terk etmemiştir. Komşuları her zaman, 'Biz, sizin üstadınızı sekiz sene boyunca yaz ve kış gecelerinde hep aynı vakitlerde kalkıp sabaha kadar hazine ve muhrîk sedasıyla münacat okuyorken görür, onun mahzun sesini dinler; böyle fasılasız ve devamlı gayreti karşısında hayretler içinde kalırdık.' derlermiş.”

Öğrencilerinden Mustafa Sungur ise, onun dua iklimini şöyle anlatır:

“Üstadımızın hayatı, hatta her yirmi dört saat günlük hayatı intizamlıydı. Gece ibadeti, teheccüd namazı ve

mutlaka seher vaktinde uyanık ve tesbihatta ve duada olması daimi idi. Gece evrad okuduktan sonraki dua zamanı ehemmiyetliydi. Herhâlde o zamanda bir vakti vardı ki bütün kâinatın zerrelere namına tesbih ve tahmid ederdi.”

Bediüzzaman hele namazlarının ardından tesbihatını asla ihmal etmez. O’na göre namazın sonundaki tesbihat, namazın tohumu, çekirdekleri hükmündedir. Tesbihatın önemini şöyle açıklar:

“Tesbihatta, ‘Sübhanallah, Elhamdülillah, Allahu-ekber!’ derken kalbi hüşyar (uyanık) bir mümin o vakitte namaz kılan, tesbihat eden milyonlar müminler cemaati arasına girer, onunla beraber söyler. Hatta daha da ileri gitse bütün zaman ve mekânlardaki müminlerle beraber olarak, ortada Resûl-ü Ekrem Aleyhisselam, sağında enbiyalar, solunda evliyalar ve bütün müminler beraber tesbihat edebilir.”

Öğrencisi Molla Hamit de dua hâlini şöyle tasvir eder:

“Hazin bir seda ile bizden çok ağır tesbihat yapardı. ‘Sübhanallah!’ derken, çok içten ve yavaş bir şekilde duyardık sesini. ‘Lâ ilahe illallah!’ diye tesbihata başladığı zaman, eğer yanında bir tarikat ehli olsa cezbeyle gelirdi. Sesi top güllesi gibi tok çıkıyordu.”

Görüldüğü gibi, hayatı boyunca etrafına sabahlara kadar bülbüller gibi sevda besteleri dinletir. Onun hiçbir

anı yoktur ki dua ve ibadet hükmüne geçmemiş olsun. Özellikle olgunluk döneminde; ya bir mağarada, ya bir ağaç başında, ya bir dağda tefekkür hâlinededir. Geceleri ise hep seccadesinin başındadır.

Kısaca; bir dua kahramanı olan Efendimiz Aleyhis-selam'ın bu asırdaki bir zikir kahramanı, sadık bir öğrencisi olarak yaşar.

Duanın Kabulü

Bediüzzaman'ın onca zulümler karşısında diri kalmasının sırrı, duadır. Onun yaşadığı her anında, dua vardır. Bunca zulme uğramış olması da duasının kabul olmadığı anlamına gelmez. Çünkü nasıl ki güneşin batması akşam namazının vaktini bildirir, musibetler de duanın vaktini bildirir. Duanın hangi âlemde kabul göreceğini de yine duaya açılan ellerin ve gönüllerin Hâlık'ı bilir. Bunun bilincinde olduğundan bu düşünceye açıklık getirir:

“...dua, bir ibadettir. Abd (kul), kendi aczini ve fakrını dua ile ilan eder. Zahiri maksatlar ise, o duanın ve o dua ibadetlerinin vakitleridir; hakikî faydaları değil. İbadetin faydası âhirete bakar. Dünyevî maksatlar hâsıl olmazsa, ‘O dua kabul olmadı.’ denilmez. Belki, ‘Daha duanın vakti bitmedi.’ denilir.

Hem hiç mümkün müdür ki bütün ehli imanın bütün zamanlarda mütemadiyen (devamlı) kemâl-i hulûs (tam bir samimiyetle) ve iştiyak (kuvvetli bir istekle) ve dua

ile istedikleri saadeti ebediye onlara verilmesin ve bütün kâinatın şهادetiyle hadsiz (sınırsız) rahmeti bulunan o Kerîm-i Mutlak, o Rahîm-i Mutlak, bütün onların o duasını kabul etmesin ve saadet-i ebediye vücut bulmasın?

Hastalıklar anında da dua bir limandır ama her dua eden hastalığından kurtulacak anlamına gelmez. Bedi-üzzaman, yıllarca hastalık ağrıları çeker. Hastalıkları için her zaman dua eder. Ama ömür boyu hastalıklar peşini bırakmaz. Çünkü hastalıklar, ruhun kemale ermesi için bir vasıtaadır. Keza, hastalık anı duanın vaktidir. Üstad hastalıklar ve dua hakkında düşüncelerini şöyle ifade eder:

“Hastanın duasının makbuliyeti, ehemmiyetli bir meseledir. Ben otuz kırk seneden beri, bendeki kulunç denilen bir hastalıktan şifa için dua ederdim. Ben anladım ki, hastalık dua için verilmiş. Dua ile duayı, yani, dua kendi kendini kaldırmadığından, anladım ki, duanın neticesi uhrevidir, kendisi de bir nevi ibadettir ve hastalıkla aczini anlayıp dergâh-ı ilahiyeye iltica eder. Onun için, otuz senedir şifa duasını ettiğim hâlde duam zahirî kabul olmadığından, duayı terk etmek kalbime gelmedi. Zira hastalık duanın vaktidir; şifa duanın neticesi değil. Belki Cenab-ı Hakîm-i Rahîm şifa verse, fazlından verir.”

Ona göre, dua istendiği gibi bir sonuçla neticelenmezse kabul olmadığı anlamına gelmez. Allah her şeyin

hayırlısını bilendir. Dua eden insanın hayrına ne uygunsa ona onu verir. Allah bazen dünyaya ait duaların semeresini (meyvesini), kulunun iyiliği için ahirete erteler. Bu da duanın kabul olmadığı anlamına gelmez.

Namaz Hayatı

Üstad, hayatının her anını namaza göre programlar. Her nerede, hangi şart altında olursa olsun namazını aksatmaz. Öğrencileri onun ibadet iklimini şöyle anlatırlar:

“Geceleri sabaha kadar ubudiyette bulunurlar. Yaz ve kış bu adetleri tahallüf etmez (değişmez). Teheccüd, münacat (dua ve yakarış) ve evradlarını asla terk etmezler. Hatta bir Ramazan-ı Şerifte pek şiddetli hastalıkta, altı gün bir şey yemeden, savm-ı visal içinde (iftar-sahur etmeksizin) ubudiyetteki mücahedelerini (çaba ve gayretlerini) terk etmediler.”

Onun bu hâllerine, sürgün olarak yaşamak zorunda kaldığı çeşitli yerlerdeki komşuları da şahit olurlar. Barla'daki komşuları, “Biz sizin üstadınızın sekiz sene yaz ve kış geceleri, aynı vakitlerde sabaha kadar hazin sedasıyla münacat seslerini dinler ve böyle fasılasız (aralıksız) devamlı mücahedesine hayretler içinde şahit kalırdık.” derler.

Namaza Verdiği Önem

Denilebilir ki namazdan başka fiili olmadığı hâlde sürgün sürgün, zindan zindan dolaştırılır. Ancak her türlü zulmü sineye çekmesine rağmen, namazına ilişkinmesine asla müsaade etmez.

İbadet vakitleri onun için adeta zulmün içerisinde çıkıp Cennet ırmaklarının kenarında ferahlamak gibidir. Bundandır ki o, bu buluşma vakitlerini asla aksatmaz. İbadetinde gösterdiği bu samimiyet, birçok insanın ondan etkilenmesine vesile olur. Namaz esnasında adeta sevgi-linin gül bahçesinde geziniyor gibi bir hâlde büründüğünden, bu hâl etrafındakilere de yansır.

Namaza hazırlanışı, hayatının en önemli randevusuna hazırlanışı gibidir. “Allahu Ekber!” diyerek namaza duruşunda olağanüstü bir mehabet ve etkileyicilik vardır. Ardında namaza duranlar, bu sedayla irkilir, ürperir ve uhrevi bir iklime girerler. Öğrencilerinden Bayram Yüksel namaza duruş hâlini şöyle ifade eder:

“Namaza dururken tam huzura vardığında, niyet ederken ‘Allahu Ekber!’ dediği zaman, bizler arkasında ürperirdik. Mübalağa olmasın, ahşap bina sallanırdı.”

Aynı manzarayı başka bir öğrenci Rafet Barutçu şöyle dile getirir:

“Üstat namaza dururken bizler arkasında çok heyecanlanırdık. Heybet ve huşu içinde huzura bir girişi vardı ki tarifi mümkün değil. ‘İlahî Ya Rab, İlahî Ya Rab! Allahu Ekber!’ diyerek sarsılır ve haşyet içinde sallanarak süratle namaza girerdi. Biz arkasında korkar ürperirdik.”

Namaz Vaktine Hassasiyeti

Bediüzzaman hayat ritmini namaz vakitlerine göre ayarladığı için nerede, hangi şartta olursa olsun namazını aksatmaz. Ezanın duyulmadığı dağ başlarında, yanındaki öğrencilerinden birisine mutlaka ezan okutur.

Afyon mahkemesinde şöyle bir hadise cereyan eder:

Afyon'daki son mahkemesidir. Karar aşamasındaki hâkim mahkemeyi uzatınca akşam namazının vakti girer. Onun için namazın vakti, hakkında verilecek karardan çok daha önemlidir.

— Ben namaz kılacağım, der hâkime.

— Kaza edersin sonra, der hâkim.

— Kaza olmaz, namaz kılacağım, der. Kimseye aldırış etmeksizin, namazını kılmak üzere dışarı çıkar.

Onun kararlı bir şekilde dışarı gittiğini gören savcı, oradaki komişere yanında gitmesini işaret etmekten başka bir şey yapamaz.

* * *

Randevusuna mazeretsiz olarak vaktinde gitmeyen insan, güvenilirliğini kaybeder. Üstad namaz vakitlerine hassasiyetle dikkat eder. Namaz vakitleri kulun Rabbi ile randevusudur. Bundandır ki mazeret olmaksızın bu randevuya geç kalmak istemez. Öğrencilerinden Bayram Yüksel onun namaz vakitlerine olan hassasiyetini şöyle dile getirir:

“Üstadımız namaz vakitlerine çok dikkat ederdi. Namazı vaktinde kılardı. Mesela Isparta’dan çıktığımızda, Emirdağ’a beş dakika sonra varacak olsak bile üstadımız saate bakar kış, fırtına olsa beklemez, hemen namazı vaktinde kılardı. Kırılarda olsun, yolculukta olsun, namazı vakti girdiğinde kılardı.”

Ona göre; namazı vaktinde kılmak tükenmez, uhrevi bir sermayedir. Namaz vaktinde İslam âleminde yüz milyonlarca insan namaz kılıyor. O anda her bir mümin, bütün namaz kılan cemaate dua ediyor. O vakit, namaza iştirak kişi etmeyen bu duadan hisse alamaz. Bundan dolayı namaz vakitlerine çok dikkat eder.

Namazın Kerameti

İlk gençlik yıllarında bir fikir tartışmasından dolayı Mardin'de tutuklanır ve iki jandarma nezaretinde elleri kelepçelenerek Bitlis'e sevk edilir. Namaz vakti girdiğinde bir su kenarından geçmektedirler. Jandarmalara namaz kılacağını ve kelepçelerinin sökülmesini ister. Jandarmalar onun bu isteğini kabul etmezler. Başkalarının namazına engel olunuyor diye hayatını tehlikeye atan biri kendi namazı söz konusu olunca boyun eğer mi? Jandarmalara söz dinletmenin imkânsızlığını görünce, bileklerinde bağlı olan kelepçeleri bir kâğıt parçası gibi söküp yere atar. Jandarmaların şaşkınlıktan ağızları açık kalır. Suya hürmetle dokunur, abdestini alır, huşu içinde namaza durur. Jandarmalar hayranlıkla Bediüzzaman'ın namazını seyrederler. Namaz sonrası jandarmalar, "Buraya kadar muhafızınız idik, bundan sonra hizmetçiniziz!" diye ellerine sarılırlar.

Yıllar sonra Hafız Namık Şenel isimli öğrencisi, bu hadisenin sırrını öğrenmek için kendisine sorar:

Bediüzzaman, “Ben gençliğimde çok kuvvetliydim. Kelepçeyi kırıp namazımı kıldım. Belki de namazın kerametidir.” diye cevap verir.

Cesaret bahsinde anlatıldığı gibi Rusya’da esir kampında idama mahkûm edildiğinde, son isteği namaz kılmak olur. Namaz hâli, Rus kumandanı oldukça etkiler. Rus kumandan, onun namazdaki samimi hâlini görünce, idam kararından vazgeçer ve özür diler. Rus kumandandaki değişim de Bediüzzaman’ın ifadesiyle, “Olsa olsa namazın kerametidir.”

Namaz Hâli

İnsan sesinin en gerçek tınısı, dua ederken çıkardığı ses-
tir. Çünkü bu hâldeki insanın sesine, riya, çıkar, öfke,
karışmaz. İnsanın en gerçek hâli de ibadet hâlidir.

Bediüzzaman'ın sevenlerinin en fazla etkilendiği
hâli de onun ibadet ile meşgul olduğu hâlidir. O, ibadet
hâlindeyken sanki başka bir âleme kanatlanır, âdeta var-
lığından soyutlanır. Onun namaz hâli, çölde aşırı sıcak-
tan bunalmış bir insanın vahaya kavuşmasındaki hâl gibi
tahayyül edilebilir. Onun için namaz, Cennet'ten bir kö-
şedir. Yani hayatta en mutlu olduğu, en huzurlu olduğu
anlar ibadet anlarıdır.

İnsanlar en fazla, gerçek dostlarının ve sevdiklerinin
yanında mutlu ve huzurlu olurlar. O, Rabbi'ni yegâne dost
kabul ettiği için, en huzurlu ve mutlu olduğu anlar da
Rabbi'yle baş başa kaldığı ibadet anlarıdır. Öğrencilerin-
den Hafız Namık Şenel onun ibadet hâlini şöyle anlatır:

“Bir gün Üstat Hazretleri’nin ardında namaz kılıyorduk. Üstat namaza başladığında sanki yok olmuştu. Hani Hazreti Ali namaza durunca oku çıkarmışlardı ya aynen onun gibi Üstat Hazretleri de kendinden geçmişti. Onun namaz kılışını görünce kendimden hicap (utanç) duydum. O namazın lezzetini hâlâ unutamam.”

Yine öğrencilerinden Molla Hamit, namaz hâlini şöyle anlatır:

“Arkasında kıldığım namazlardan çok zevk alırdım. Namaza duruşu, bir mehabet haşyet verirdi insana. Çok namaz kılan insanlar görmüşümdür. Fakat böyle hazin ve huşu içinde kılana rastlamadım. Üstat ibadetle meşgul olurken saatlerce diz üstünde otururdu. Böyle oturmaktan ayağının parmağı yara olmuştu.”

Dünyayı sevenler, dünyayı süslerler ve dünyadan öyle lezzet alırlar. Allah dostları ise ibadet eder, ruh dünyalarını süsler ve dünyadan öyle lezzet alırlar. Hayatı cefa ve eza içinde geçen Bediüzzaman’ın dünyadaki en lezzetli saatleri namaz esnasında geçen saatleridir.

Fatih'in Türbesi'nde dua ederken

Namaz kılarken

EFENDİMİZ (S.A.S.) VE ASHABINA MUHABBETİ

*“Evet, evet, evet! ... Eğer kâinattan
Risalet-i Muhammediye’nin nuru çıksa,
gitse kâinat vefat edecek!” (Bediüzzaman)*

Sünnete Bağlılığı

Bediüzzaman hayatını hizmet eksenli yaşar. Ömrünün bereketlenmesi için de her anını Peygamber Efendimiz’in (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetine uygun yaşamaya çalışır.

İnsanın kısacık ömürle, baki bir hayatı kazanabilmesi zordur. Üstad bu konuda bereketli ve kestirme bir yol sunar. O da kâinatın varlığı kendi varlığıyla şereflenen Kâinatın

Sultanı Efendimiz Aleyhisselam'ın hayatını kendi hayatına düstur edinmektir. Mümin, Efendimiz Aleyhisselam'ın hayatını kendi hayatına tatbik ederek baki bir âlemi kazanma konusunda birkaç adım öne geçerken bu dünyasını da ışıklandırır ve bereketlendirir. Bediüzzaman bu konuda şöyle der:

“Ey nefis! Az bir ömürde hadsiz bir uhrevî emel istersen ve ömrünün her bir dakikasını bir ömür kadar faydalı görmek istersen ve âdetini ibadete ve gafletini huzura kalbetmeyi (çevirmeyi) seversen, sünnet-i seniyeye ittiba et. (Peygamberimiz'in davranışlarını hayatına uygula.) Çünkü bir muamele-i şer'iyeye tatbik-i amel ettiğin vakit (Peygamber sünnetini hayatına uyguladığın zaman), bir nevi huzur veriyor. Bir nevi ibadet oluyor. Uhrevi çok meyveler veriyor.”

Bediüzzaman hayatını, şekerin suda erimesi gibi Efendimiz Aleyhisselam'ın hayatında eritir. Onun bu hassasiyeti, ilahî lütfunda kendiyile olmasını sağlar.

Bir gün öğrencisine yüz kuruş verir ve hap almaya gönderir. Fakat hapı yutamaz. Üç defa tekrarlamasına rağmen hap bir türlü boğazından geçmez.

— Oğlum, der, bunu kaç a aldın sen?

— Yüz on kuruş olmuş efendim!

Öğrencisi, para yetişmeyince üzerine on kuruş kendi cebinden katmıştır. Bediüzzaman hapın boğazından neden geçmediğini anlar. Cebinden on kuruş çıkararak, öğrencisine paranın üstünü verir. Ardından, “Bismillah” diyerek hapi kolaylıkla yutar. Onun vücudu dahi hassasiyetine riayet eder.

Onun bu hassasiyeti Efendimiz Aleyhisselam’ın torunu Hazreti Hasan’la yaşadığı bir hadiseyi hatırlatır: Efendimiz Aleyhisselam’ın torunu Hazreti Hasan (r.a.) beş yaşında çocuktur. O sırada bir ganimet dağıtılmaktadır. Efendimiz Aleyhisselam bir şeylerle meşgulken Hazreti Hasan (r.a.) bir tane hurmayı ağzına atar. Efendimiz Aleyhisselam bu anı görünce hemen elindeki işi bırakarak koşar. Hazreti Hasan hurmayı çiğnemek üzereyken şehadet parmağıyla ağzından hurmayı çıkarır. İncinmesin diye durumu torununa izah eder:

— Zekât malı bize haramdır, der.

Bediüzzaman işte böyle, helal ve haramda bir hurmanın hesabını yapan Peygamber Efendimiz’in hassasiyeti üzerine yaşar.

Bir insan, her gün yaptığı birçok işi Peygamber sünneti olduğu anlayışıyla yaparsa her anında sevap kazanır. Örneğin her insan yemek yer. Ancak insan sünnete uyarak, “Efendimiz Aleyhisselam şu şekilde yemiş, şöyle yemiş,

ben de öyle yapmalıyım.” düşüncesiyle yemek yerse, aynı zamanda ibadet de etmiş olur. Efendimiz Aleyhisselam’ın hayatına uygun yaşayan insan, hayatının her alanında ibadet etmiş olur ve huzur bulur. Bediüzzaman’ın söylediği gibi, “İnsan niyetiyle, adi bir işi yaparken bile sevap kazanabilir.”

Bundan dolayı Bediüzzaman hayatının “her anını” Efendimiz Aleyhisselam’ın yaşantısına uygun yaşamaya çalışır. Öyle ki sadece Peygamber Efendimiz’e (salallahu aleyhi ve sellem) farz olan ibadet ve davranışları dahi hayatına uygular. Mesela teheccüd sadece Efendimiz Aleyhisselam’a farz olduğu hâlde kendisi de hayatı boyunca bu ibadeti yerine getirir. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) hediye ve sadaka kabul etmediği için o da hediye ve sadaka kabul etmez.

Efendimiz Aleyhisselam'a Muhabbeti

Bediüzzaman'ın rüyaları dahi Efendimiz Aleyhisselam'ın ruhaniyetiyle süslüdür.

İlk gençlik yıllarında rüyasında kıyametin koptuğunu ve insanların yeniden diriltildiğini görür. O anda ne mahşer yerinin hengâmesini ne Cennet'i ne de Cehennem'i düşünür. Zira onun ne Cehennem korkusu ne de Cennet sevdası vardır. İnsanların yeniden diriltildiği düşüncesi onun aklına ne anneyi ne babayı getirir, hemen Efendiler Efendisi'ni düşünür. İnsanlar yeniden yaratıldığında Sırat Köprüsü'nde önce bütün peygamberlerin geçeceğini hatırlar. Kâinatın Güneşi Efendiler Efendisi'ni (s.a.s) görmek için hemen Sırat Köprüsü'nün başına varır.

Kâinatın İftihar Tablosu Efendimiz Aleyhisselam orada bir nur hâlesi içinde belirince yanına varır. Gördüklerinin bir rüya olduğunun da bilincindedir. O'na (s.a.s), ilimlere vakıf olma isteğini iletir. Zira ilimlere vakıf olarak yine Efendimiz Aleyhisselam'ın kutsi davasına layıkıyla hizmet

etme düşüncesindedir. Efendimiz Aleyhisselam, onun bu isteğini kırmaz. Ümmetine soru sormamak kaydıyla kendisine Kur'ân ilminin verileceğini, müjdeler. Bediüzzaman bu müjdeyle çok mutlu olur. Uyandığında yüzünde tatlı bir tebessüm vardır. Bu rüyadan sonra kendisini Kur'ân ilmine adayan Bediüzzaman, Efendimiz Aleyhisselam'ın davasını ve adını yüceltmek için bütün hayatı boyunca mücadele verir.

Ona göre, kâinattaki her şey bizzat varlığıyla Allah'ı anlatır. Allah'ı anlatan en muhteşem varlık da O'nun sevgilisi Muhammed Aleyhisselam'dır. Çünkü O Cihan Güneşi, Allah'ı hem varlığıyla hem davranışlarıyla hem de bizzat sözleriyle anlatmıştır. O, Allah ahlakının yeryüzündeki en müstesna örneğidir. Bundan dolayı da yeryüzünde sevmeye en layık olan Efendiler Efendisi Muhammed Aleyhisselam'dır. Kur'ân-ı Kerim'deki Âyet-el Kürsî, Allah'ı çok güzel anlattığı için "Âyet-el Kübra" yani, büyük âyet olarak isimlendirilmiştir. Bediüzzaman da Efendimiz Aleyhisselam'ı, Allah'ı en mükemmel anlatan insan olmasından dolayı, "Allah'ı anlatan en büyük kitap" olarak belirtir.

Üstad Sözler eserinde yeryüzünü bir mescit, Mekke'yi bir mihrap, Medine'yi bir minber; Efendimiz Aleyhisselam'ı ise bütün müminlerin imamı, bütün insanları hatibi, bütün peygamberlerin reisi, bütün evliyaların

seyyidi olarak tanımlar. Medine minberinde söylediği hutbenin adı; 'Hutbe-i Ezeliye' yani Kur'ân'dır. Bu hutbenin yazarı Allah, söyleyeni de Allah'ın yeryüzündeki sevgili halifesi Muhammed Aleyhisselam'dır. Bediüzzaman burada, Efendimiz Aleyhisselam'ın, Allah'ın birliğinin nurlu delili olduğunu belirtir.

Üstad Bediüzzaman'a göre, Efendimiz Aleyhisselam gelmeden önce yeryüzü bir matem yeri gibidir. Efendimiz Aleyhisselam'ın gelmesiyle de yeryüzü, şevkli bir zikirhaneye döner. Bütün varlıklar birbirinin düşmanı değil, dostu hâline gelir. Bundan dolayı Efendimiz Aleyhisselam; ebedi mutluluğun müjdecisi, Sonsuz Rahmet Sahibi'nin göstericisi, Allah'ın güzelliklerinin seyircisi, ilahî hazinelerin kâşifidir. Peygamberliği açısından ise; hakikatin lambası, hidayet güneşi ve mutluluk vesilesidir.

Efendimiz Aleyhisselam'ın kendisini kendi ışıyla aydınlatan bir güneş gibi olduğunu vurgular.

"Evet, evet, evet! ... Eğer kâinattan Risalet-i Muhammediye'nin (s.a.s) nuru çıksa, gitse kâinat vefat edecek! Eğer Kur'ân gitse, kâinat divane olacak ve Küre-i Arz (yeryüzü), kafasını aklını kaybedecek, Belki, şuursuz kalmış olan başını bir seyyareye (gezegene) çarpacak, bir kıyameti koparacak."

Hazreti Muhammed'de (s.a.s.) Güzel Örnek Vardır

*“Hakikaten, Allah’ın Resûlünde sizler için,
Allah’a ve âhiret gününe kavuşmayı bekleyenler
ve Allah’ı çok zikredenler için en mükemmel
bir numune vardır.” (Ahzab, 21)*

Kâinat insan için yaratılmıştır. Muhammed Aleyhissalam ise, insanların içinde Allah’ın en müstesna kuludur. Dolayısıyla insanların örnek alması gereken en doğru model Muhammed Aleyhissalam’dır. Bundandır ki Allah (c.c.), Efendimiz Aleyhissalam’ı göndererek insanlığa çok büyük bir iyilikte bulunmuştur. Kur’ân-ı Kerim’de bu husus şöyle açıklanır:

“Gerçekten Allah, kendi içlerinden birini, onlara âyetlerini okuması, onları her türlü kötülüklerden arındırması, kendilerine kitap ve hikmeti öğretmesi için resûl yapmakla, müminlere büyük bir lütuf ve inayette (iyilikte) bulunmuştur.”
(Al-i İmran, 164)

Bundan dolayı “Risale-i Nur, Resûl-ü Ekrem Aleyhisselatü Vesellâm Efendimiz’in nurani meşrebini ve sahabe efendilerimizin yüksek karakterlerini açıklayan bir nur hazinesidir.” O hazinenin varislerinden biri ise peygamber sevdalısı Bediüzzaman’dır.

Sahabeye Muhabbeti

Bediüzzaman, sahabe efendilerimizin diğer bütün insanlardan üstün olduğunu belirtir. Efendimiz Aleyhisselam'ı bizzat görmeleri ve O'na (s.a.s) mücadelesinde bizzat destek vermeleridir onları öne çıkaran.

Öğrencilerinden Mehmet Kayalar, onunla görüşme isteğini ısrarla belirtince, Üstad ona şöyle nasihat eder:

“Kardeşim, biz her zaman beraberiz, hatta ahirete gitsek de beraberiz. Sohbetle insibağ (Allah'ın boyasıyla boyanma) vardır. Boyanmak çok ehemmiyetlidir. Veysel Karanî gibi bir zat, sahabe asrında yaşadığı hâlde, sahabe derecesine çıkamamıştır. Çünkü Resûlullah'ın sohbetiyle müşerref olamamıştır.”

Ona göre Efendimiz Aleyhisselam'a bizzat taraf olmak ve görmek şereftir. Onlar Efendimiz Aleyhisselam'ı görüp, bazen mucize görmedikleri hâlde sarsılmaz bir imanla O'na (s.a.s) iman etmişlerdir. O zaman Peygamber Efendimiz'e

(s.a.s) iman etmek için bir insanın ölümü göze alması gerekirdi. Bundan dolayı sahabe efendilerimizin imanı sarılmazdır. Onlardan bir kısmı Kur'ân'da övüldüğü gibi birçoğu da Efendimiz Aleyhisselam tarafından övülmüşlerdir.

Onlardan bazıları, kız çocuklarını diri diri gömerken Efendimiz Aleyhisselam'ın sohbetinde bulunduktan, O'na (s.a.s) iman ettikten sonra karıncayı bile ezemez hâle gelmişlerdir. Hiç tereddüt etmeden Çin ve Hint diyarlarına tebliğ için gitmişler, olgun bir öğretmen vaziyetini almışlardır. O dönemde hayır ve hak bütün güzelliğiyle, şer ve bâtil bütün çirkinliğiyle ortaya çıkmış, sahabe efendilerimiz taraflarını net bir şekilde belirlemişlerdir. Bundan dolayı küfürle aralarına Cennet ve Cehennem kadar mesafe koymuşlardır. Sahabe efendilerimiz, Efendimiz Aleyhisselam'ın ilk tebliğ halkasında bulunduklarından, kendilerinden sonra gelen her Müslüman'ın sevabına ortak olurlar. Bundan dolayı sahabe efendilerimizden sonraki hiçbir veli kul onların derecesine erişemezler.

Bediüzzaman şerefli gördüğü sahabe efendilerimizin hayatı gibi bir hayat yaşamaya özen gösterir. Bundan dolayı, "Evinin için sahabe evi gibi" dir. Hayatı boyunca ifa ettiği Risale-i Nur mesleğinin de sahabe mesleği olduğunu söyler.

GENÇLERE VE GENÇLİĞE BAKIŞI

*“Dünyanın lezzetini, zevkini, saadetini, rahatını
isterseniz; meşru dairedaki keyfe iktifa ediniz.
O, keyfinize kâfidir.” (Bediüzzaman)*

Günahlara Ağlamak

Bediüzzaman, Eskişehir Hapishanesi'ndeyken zaman zaman pencereden, okul bahçesindeki gençleri seyreder. Hapishaneye suçsuz yere atılmış olmasından dolayı hayıflanma içinde değildir. Onun derdi, milletin imanı-
nı selamette görmektir. Bir cumhuriyet bayramında yine oturup hapishane penceresinden dışarıyı seyretmektedir. Karşısındaki lisenin kız öğrencileri, avluda gülerek dans

etmektedirler. Birden, manevî bir sinema ile kız öğrencilerin elli sene sonraki vaziyetleri ona görünür. O elli altmış kız öğrencinin kırk-ellisi mezarda toprak olmuş azap çekmektedir. Ve on tanesi, yetmiş seksen yaşına gelmiş çirkinleşmişlerdir. Bu genç kızlardan kimileri gençliklerinde İslam ahlakını layıkıyla yaşayamadıkları için ileride şefkat ve sevgi bekledikleri insanlardan nefret görmektedirler.

Genç kızların gelecekteki hâlleri sanki sinema perdesi gibi gözlerinin önüne gelir. Bu genç kızların gelecekteki o acınacak hâllerine ağlar. Hapishanedeki öğrencileri onu ağlarken görünce yanına gelirler.

— Üstadımız, hayırdır bu gözyaşlarınız nedendir, diye sorarlar.

İlkbahar çiçekleri hükmündeki genç kızların sonbahardaki hâlleri onun kalbini hicranla titretir.

— Şimdi beni kendi hâlime bırakınız, gidiniz, der ve ağlamaya devam eder.

Ahiretimizi Nasıl Kurtarırsınız

Bediüzzaman'a hürmet gösteren bazı gençler, birçok yerde ziyaretine gelerek ondan nasihat isterler. Bu gençlerin ortak özelliği, aldatıcı ancak insana hoş gelen nefsin istekleri ve bazı toplum bozguncularının saldırıları karşısında endişelenmeleridir.

Mesela Kastamonu'da bir grup öğrenci, imanlarına iliştiği endişesiyle ziyaretine gelir ve "Öğretmenlerimiz bize Allah'ı anlatmıyorlar. Bize Hâlık'ımızı tanıtır mısınız?" diye öğretmenlerinden şikâyetçi olup nasihat isterler.

Öğrencilere, "Sizin okuduğunuz her fen, kendine özgü lisanıyla Allah'tan bahsediyor. Öğretmenleri değil, onları dinleyiniz." diye nasihat eder.

Başka bir zaman yine bir genç topluluğu yanına gelir, endişelerini dile getirdikten sonra, "Ahiretimizi nasıl kurtaracağız?" diye sorarlar.

Gençlere önce kabri ve ölümü hatırlatır. Zira ölümden daha güzel bir nasihat yoktur. Şöyle devam eder:

“Oraya girmek için de üç tarzda, üç yoldan başka yol yok:

Birinci yol: O kabir, ehl-i iman (iman edenler) için bu dünyadan daha güzel bir âlemin kapısıdır.

İkinci yol: Âhireti tasdik eden, fakat sefahat ve dalâlette (eğlence ve gaflet içinde) gidenlere, bir haps-i ebedidir (ebedi bir hapis)...

Üçüncü yol: Âhirete inanmayan ehl-i inkâr ve dalâlet için, bir idam-ı ebedî (ebedi bir ölüm) kapısı, yani hem kendisini, hem bütün sevdiklerini idam edecek bir darağacıdır. Öyle bildiği için, cezası olarak aynını görecek.

Başka bir zaman yine aynı maksatla yanına nasihat için gelen gençlere şöyle der:

“Sizdeki gençlik kat’iyen gidecek. Eğer siz daire-i meşruada (helal dairede) kalmazsanız, o gençlik zayi olup, başınıza hem dünyada, hem kabirde, hem âhirette, kendi lezzetinden çok ziyade belâlar ve elemeler getirecek. Eğer İslam terbiyesiyle o gençlik nimetine karşı bir şükür olarak iffet ve namusluluk ve taatte (ibadetlerde) sarf etseniz, o gençlik mânen bâki kalacak ve ebedî bir gençlik kazanmasına sebep olacak. Hayat ise, eğer iman olmazsa veyahut

isyan ile o iman tesir etmezse, hayat, zahirî ve kısacık bir zevk ve lezzetle beraber, binler derece o zevk ve lezzetten ziyade elemeler, hüzneler, kederler verir.”

“İşte hayat böyledir. Hayatın lezzetini ve zevkini isterseniz, hayatınızı iman ile hayatlandırınız ve ferâizle (farzlarla) ziynetlendiriniz (süsleyiniz) ve günahlardan çekinmekle muhafaza ediniz.”

Bediüzzaman, gençlerle ne zaman karşılaşsa bu nasihatlerini sürekli yapar. Çünkü hara yapma ihtimali en yüksek olanların gençler olduğunu düşünür.

Helal Dairesi Keyfe Kâfidir

Müminin ruhu, sadece helal olanlardan lezzet alır. Çünkü helal olanın lezzeti acı vermez. Haram olanın zehri ise ebediyete dönüktür. Haramın sahte lezzetlerine kananlar, ebedi bir zehir tatmış demektir.

Bediüzzaman gençlere, gayrı meşru zehirli lezzetlerde sınırsız bir elem olduğunu şu örnekle açıklar:

“Eğer mazi, yani geçmiş zamanın hâdisatını (hadiselerini), sinema ile hâli hazırda gösterdikleri gibi; istikbaldeki (gelecekteki) ahval (durumları) dahi, meselâ elli sene sonraki hâlleri bir sinema ile gösterilse idi, ehl-i sefahet (dünya zevklerine dalmış) şimdiki güldüklerine yüz binlerce nefret edip ağlayacaklardı.”

Harama batan ruh huzursuzdur. Yaratılışına aykırı davrandığı için ıstırap içindedir. Üstad, harama batma riski en fazla olan gençliğe, helal dairesindeki huzur ve mutluluğun yolunu da gösterir.

“Gençlik hiç şüphe yok ki gidecek. Yaz güze ve kışa yer vermesi ve gündüz akşama ve geceye değişmesi kat’iyyetinde, gençlik dahi ihtiyarlığa ve ölüme geçecek. Eğer o fâni ve geçici gençliğini iffetle hayrata -istikamet dairesinde- sarfetse, onunla ebedî, bâki bir gençliği kazanacağını bütün semavî fermanlar müjde veriyorlar. Eğer sefahete (eğlenceye) sarf etse, nasıl ki bir dakika hiddet yüzünden bir katl, milyonlar dakika hapis cezasını çektirir. Öyle de gayr-ı meşru dairedaki gençlik keyifleri ve lezzetleri, aynı lezzet içinde o lezzetten ziyade elemeler olduğunu akli başında her genç tecrübe ile tasdik eder.”

Bediüzzaman haramı, içinde küçücük bir lezzet olan zehirli bir bala benzetir. Gençliğin kıymetini bilmeyenlerin, savruk yaşayışlarıyla hastanelere, taşkınlıklarıyla hapishanelere düştüklerini belirtir. Gençliğin, ruhunu manevî gıdalardan mahrum bırakırlarsa; meyhanelere, batakanelere ve mezaristana düşebilecekleri uyarısında bulunur. Hayatını taşkınlık ve gayrimeşru zevkler peşinde geçirenlerin ileride yiyecekleri tokatlarla inleyişler ve ağlayışlar içinde olacaklarını hatırlatır.

Allah’ın istediği, helal dairesi içinde yaşayan gençliğin de Kur’ân’ın müjdesiyle; gayet şirin, güzel, tatlı ve hayırlı bir hayat yaşayarak ahirette gayet parlak ve baki bir hayata kavuşacağını müjdeler. Burada gençlere şöyle nasihatte bulunur:

“Madem hakikat budur. Ve madem helal dairesi keyfe kâfidir. Ve madem haram dairesindeki bir saat lezzet, bazen bir sene ve on sene hapis cezasını çektirir. Elbette gençlik nimetine bir şükür olarak, o tatlı nimeti iffette, istikamette sarf etmek lâzım ve elzemdir.”

Gençleri, gençlik belaları konusunda uyarıp nasihat ettikten sonra onların önüne bir reçete koyar:

“Eğer terbiye-i Kur’âniye ve Nurun hakikatleriyle kendini muhafaza eylese, tam bir kahraman genç ve mükemmel bir insan ve mesut bir Müslüman ve sair zîhayatlara (diğer hayat sahiplerine), hayvanlara bir nevi sultan olur. Evet, o şirin, güzel gençlik nimetine istikametle, taatle şükretse, hem ziyadeleşir, hem sonsuzlaşır hem lezzetlenir. Yoksa hem bela olur, hem elemli, gamlı, kâbuslu olur, gider. Hem akrabasına, hem vatanına, hem milletine muzır bir serseri hükmüne geçirmeye sebebiyet verir.”

Bediüzzaman’ın bu reçetesine günümüz gençliği daha fazla muhtaçtır. Çünkü günümüz gençliği o günkü gençlikten daha fazla günah saldırısı altındadır. Zaman yaşlansa da rehberi Kur’ân olan Bediüzzaman, nasihatleriyle gençleşmektedir.

SABIR KONUSUNA YAKLAŞIMI

*“Cenab-ı Hakk’ın inâyet ve tevfiki (iyilik ve yardımı),
sabırlı adamlarla beraberdir.” (Bediüzzaman)*

Musibetlere Sabrı

Hayatını hizmet yolunda, Kur’ân’a vakfetmiş olan Bediüzzaman, bu uğurda ömrü boyunca karşılaştığı zulümlere karşı daima güzel bir sabır ile sabreder, takdiri Allah’a bırakır. O, haksızlık ve zulümlere Allah için sabredilirse sonucun mutlaka hayırlı olacağını düşünür.

Kendisine yapılan zulümlere, baskılara sabredip sessiz kalmasını tuhaf karşılayan dostlarının, “Sana gelen zahmetlere, sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun?” sorusuna şöyle cevap verir:

“İki sene evvel benim hakkımda bir müdür (hapishane müdürü), sebepsiz, gıyabımda küçük düşürücü, hakaretli sözler söylemişti. Bir saat kadar Eski Said damarıyla müteessir oldum (üzüldüm). Sonra Cenab-ı Hakk’ın rahmetiyle şöyle bir hakikat kalbe geldi. Sıkıntıyı izale (yok) ettirip o adamı da bana helal ettirdi. O Hakikat şudur:

Nefsime dedim, eğer onun tahkiri (hakareti) ve beyan ettiği kusurlar nefsimde ait ise Allah ondan razı olsun ki benim nefsimin ayıplarını söyler. Benim boynumda veya koynumda bir akrep bulunduğunu biri söylese, ondan darılmak değil belki memnun olmak lazım gelir. Eğer o adamın hakareti benim imana ve Kur’ân’a hizmetkârlığımı sıfatıma ait ise, o bana ait değil. O adamı beni istihdam eden (Kur’ân’a hizmet ettiren) Sahib-i Kur’ân’a havale ediyorum. Madem hakikat budur o vakayı olmamış gibi saydım, unuttum.”

Bu ve benzeri birçok hadise ile sabrı denenmesine rağmen o her defasında sabra ve tevekküle yönelir. Çünkü zulümlere sabrın, insana rahmet ve nimet kapılarını açacağını düşünür.

Bediüzzaman’a göre musibetler, sabretmek ve onları metanetle karşılamak suretiyle insana sevap kazandırır. Bu yaklaşımını sıkıntı içindeki öğrencilerine tavsiye eder.

Bu düşüncesini önce, “Ben elli altmış senedir, küfr-ü mutlaka (din düşmanı, küfür ehillerine) karşı imana hizmet etmek için rahatımı, şerefimi, haysiyetimi hatta lüzum olsa hayatımı feda etmekle her bir tazyikata (baskıya) mânâsız, lüzumsuz şeylere karşı sabır ve tahammül ettim.” diyerek, kendi hayatında uyguladığını belirtir.

Sabır Tavsiyesi

Allah Teâlâ Asr Suresi'nde, hüsrana uğramayacak olanları şöyle belirtir: *"İman edip makbul ve güzel işler yapanlar, bir de birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler."* (Asr, 3)

Hayatı sürgünlerde ve zindanlarda geçen Bediüzzaman'ı hayata bağlayan en önemli özelliği, sabrıdır. Çünkü bu dünyada zorluklara sabredemeyenlerin diğer âlemde de hüsranda olacağını bilir. Kutsi Beyan'ın emrine uyarak etrafındakilere de hep sabrı tavsiye eder. Kendisi gibi zindanda olan hapisane arkadaşlarına söyle tavsiyelerde bulunur:

"Hapiste geçen ömür günleri, her bir gün on gün kadar bir ibadet kazandırabilir ve fâni saatleri, meyveleri cihetiyle manen baki saatlere çevirebilir ve beş on sene ceza, milyonlar sene hapsi ebediden kurtulmaya vesile olabilir. İşte, ehli iman için bu pek büyük ve çok

kıymettar kazancın şartı, farz namazını kılmak ve hapse sebebiyet veren günahlardan tövbe etmek ve sabır içinde şükretmektir.”

Evet, hapishanedeki sıkıntılı anlar eğer sabredilirse, insanın ebedi âlemde milyonlarca sene sıkıntı çekmesinin önüne geçebilirdi. Bu açıdan bakıldığında sabır, ebedi mutluluğun da anahtarı hükmündedir.

Aynı durum hastalık hâlinde de geçerlidir. “Muttaki (hakiki iman sahibi) bir mümin, hastalık sebebiyle yapmadığı daimi virдинin sevabını hastalık zamanında yine kazanır.” hadisini hatırlatarak “Farzı mümkün olduğu kadar yerine getiren bir hasta, sabır ve tevekkül ile o hastalık zamanında diğer sünnetlerin yerini hem hâlis bir surette hastalık tutar.” der.

Kastamonu sürgününde çok sıkıntılar içinde olduğu bir zamanda, Isparta’daki öğrencilerinin mektupla hâlini sormaları üzerine şu cevabı verir:

“Sihhatimi soruyorsunuz. Buranın çok şiddetli kışı ve odamın soğuğu ve üç hazin gurbetin tesiri ve üç asabî hastalığın sıkıntısı ve bütün bütün yalnızlıkla tahammül edilemeyecek derecede çok zahmetlere maruz olduğum hâlde, Hâlik’ıma hadsiz şükrederim.”

“Allah hiçbir kimseyi güç yetiremeyeceği bir şekilde yükümlü tutmaz.” (Bakara, 286) Allah Teâlâ, insana böyle,

altından kalkamayacağı yük yüklemeyeceğini beyan ediyor. Allah'ın insana verdiği musibetler ne kadar çok olursa olsun insan o musibetlere sabır kuvvetiyle karşı koyabilir. Bediüzzaman'a göre, "Cenab-ı Hakk'ın insana verdiği sabır kuvveti evham yolunda dağıtılmazsa, her musibete karşı kâfi gelebilir."

Öğrencilerine sabrı tavsiye ederken dahi kendi nefsine hitap eder:

"İşte, ey sabırsız nefsim! Sen üç sabırla mükellefsin. Birisi, taat üstünde sabırdır. Birisi, mâsiyetten (günahlardan) sabırdır. Diğeri, musibete karşı sabırdır. Aklın varsa, şu üçüncü ikazdaki temsilde görünen hakikati rehber tut, merdâne, 'Yâ Sabûr!' de, üç sabrı omzuna al. Cenab-ı Hakk'ın sana verdiği sabır kuvvetini eğer yanlış yolda dağıtmazsan, her meşakkate ve her musibete kâfi gelebilir ve o kuvvetle dayan."

İnsanın günahlara karşı sabrı ise onu insan olma makamına erdirtir. Şeytanın günaha çağıran davet ve vesveselerine karşı sabır, insanı yaratılışına uygun hâle yani şerefli varlık olma makamına erdirtir.

Musibetler karşısında sabırsızlık, insanı Allah'tan şikâyete götürür. Oysa şikâyet Allah'a olmalı, Allah'tan olmamalı. Allah'tan gelen her duruma razı olup sabretmek insanı tevekkül ve teslim ehli yapar.

Üstad Bediüzzaman ibadet üzerine sabrın ise insanı muhabbet makamına kadar çıkaracağını belirtir. Bu da insanı en üstün makama yani kâmil insan olma makamına eriştirir.

Kamil insan sabır çeşitlerinin tamamıyla sinanmış, hepsinde de sabır kuvvetini doğru yolda kullanmış ve ömrünü sabırla bereketlendirmiş bir insandır. Sabır, hayatın her anında gösterilmesi gereken bir tavidir. Bediüzzaman hazretleri gelecek endişesi içinde olanlara da sabır tavsiye eder:

“Gelecek günler daha gelmemişler. Onları şimdiden düşünüp, yok bir günde yok olan bir hastalıktan, yok olan bir elemden tevehhüm (kuruntuya düşme) ile düşünüp müteallim (elemli) olmak, sabırsızlık göstermekle, üç mertebe yoka vücut rengi vermek, divanelik değil de nedir? Madem bundan sonraki zaman mâdum (yok), hastalık mâdum, elem mâdumdur. Sen Cenab-ı Hakk’ın sana verdiği bütün sabır kuvvetini böyle sağa sola dağıtma. ‘Yâ Sabûr!’ de, dayan!”

O, hastalık çeken ve hastalığını geçirmesine rağmen yeniden hasta olmaktan endişe duyanlara da sabrı tavsiye eder. Henüz daha yaşanmış bir hadise yoktur. Elbette yok olanın acı kederi de olmaz. İnsan gereksiz yere, “Hasta olacağım.” diye kuruntuya düşerse sabırsızlık etmiş olur.

Daha önce yaşadığı hastalığın sıkıntıları gitmiş, kendisine sadece sevabı kalmıştır. Bu durum insana mutluluk ve huzur vermesi gerekirken 'Yeniden hastalanabilirim!' kuruntusu insanı mutsuz kılar. Böyle gereksiz kuruntularla sabırsızlık edip keder çekmek bir nevi ahmaklık olur.

Bediüzzaman bu düsturları önce kendi hayatında uygular. "Çekmediğim cefa görmediğim eza, kalmadı." diye özetlediği hayatında her cefaya ve eziyete sabırla dayanmıştır. O, bu özelliğini, kendi akrabaları tarafından işken celere maruz kalmış, yurdundan sürülmüş, öldürülmek istenmiş ancak bütün bu zulümlere sabırla katlanmış olan İki Cihan Güneşi Efendimiz Aleyhisselam'ın manevî ikliminden alır.

KADER AÇISINDAN MESELELERE YAKLAŞIMI

*“Kader; sıkıntı vermediği gibi, nihayetsiz bir hafiflik,
bir rahatlık ve bol rızık veren korkusuzluk ve
emniyet veren bir sevinç ve aydınlık veriyor.”*

(Bediüzzaman)

Zulümler Rahmete Döndü

“Evet, güçlükle beraber bir kolaylık vardır.” (İnşirah, 6)

“Allah, sıkıntının ardından kolaylık ihsan eder.” (Talak, 7)

Genişlik, darlıktan sonra gelmezse değeri bilinmez.
İnançlı bir insan için ümitsizlik yoktur. İnanç, ru-
hun mücadele etme enerjisidir.

Hayat hikâyesinde de belirtildiği gibi Bediüzzaman, hiçbir suçu olmadığı hâlde Van'dan sürgün edilir ve ömrünün sonuna kadar zindan ve sürgün hayatı yaşar. On dokuz defa zehirlenir. Defalarca idamla yargılanır. Masumiyetine rağmen, kendisine reva görülen onca zulmü sineye çeker. Başına gelen bu musibetlerden dolayı hiç şikâyet etmez. Yaşadığı zulümlerde hep rahmet arar.

Bir gün sürgünde yalnızlık içindeyken öğrencilerinden bir mektup gelir.

“İstirahatiniz nasıl? Hâliniz nedir?” diye sorarlar. Onca zulüm ve eziyet görmüş olmasına rağmen, onlara şöyle cevap yazar:

“Cenab-ı Erhamürrâhimîn'e yüz bin şükür ediyorum ki; ehl-i dünyanın bana ettiği türlü türlü zulümleri, türlü türlü rahmete çevirdi.”

Van'da bir mağarada inzivaya çekildiği bir zamanda, bazı kötü niyetli kişilerin kendisine zulmederek oradan alıp sürgüne gönderdiklerini ancak Hâlık-ı Rahîm'in bu sürgünü rahmete çevirdiğini belirtir.

“O dağdaki inzivayı emniyetli, ihlaslı, Barla dağlarındaki hâlvete çevirdi. Rusya'da esarette iken niyet ettim ve niyaz ettim ki ahir ömrümde bir mağaraya çekileyim. Erhamürrâhimîn, bana Barla'yı o mağara yaptı, mağara faydasını verdi. Fakat sıkıntılı mağara zahmetini zayıf vücuduma yükledi.”

Hayatının her anında sığındığı Rabbi Rahîmi'nin kendisini hep kollayıp gözettiğini ve kulların kendisine verdiği sıkıntıların hayırlara açılan birer kapı olduğunu düşünür. Kendisini haksız yere mahkûm edenlerin adale-tini sorgulayarak kendi kendini eritmez. O, "Ben Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum ki, bunların zulmü bana bir vasıta-i ihlâs (ihlasıma sebep) oldu." diyerek, yine her zulümden olumlu bir netice çıkarır. Her zor durumda, hemen kader limanına sığınarak ederek kendisini selamete alır.

İnsan kendisine yapılan zulmü önemseydiği, zalimi ka-fasında büyüttüğü oranda zulümden payını alır. Kendisi-ne yapılan zulüm, o zaman ruhuna daha da ıstırap verir.

Bediüzzaman, "Haksızlığı hak zanneden adamlara karşı hak dava etmek, hakka bir nevi haksızlıktır." diye-rek, haksızlık yapan zalimleri ciddiye almaz. Kendisine zulmedenleri Rabbi'ne havale eder. Zulümleri sonuçları itibariyle, rahmet olarak gördüğünden zulmet içinde ay-dınlığı bulur.

* * *

Öğrencisi Hüsnü Bayramoğlu anlatır:

"Bir gün ikindi namazından sonra bize, "Kalbime ge-len ve ihtar edilen bir hakikati size açıklayacağım." dedi. Ve şunları söyledi:

“1950 senesine kadar beni ve talebelerimi üç defa muhakeme ettiler. 1950’den bu güne kadar, nurlarımı ve talebelerimi iki yüze yakın takip altına alıp mahkemeye sevk ettiler. Acaba bunun sebebi nedir, neden bu kadar ilişıyorlar, diye düşündüm. Kalbime bu hakikat ihtar oldu ve bana dedi: Şimdi İslam âlemi diyecek ki; Kur’ân’a, şeriata, İslam’a hizmet eden ve hizmet davasında bulunan Said ve talebeleri, acaba şimdiki idarecilere taraftar mı oldu, dememeleri ve bir şüphe kalmaması için, kader-i ilahî bunları bize musallat ediyor...”

Bediüzzaman işte böyle musibetler, zulümler ve şerhlerin arkasında hep hayır arar, hayır bulur. Dostu Allah olanın zalimden endişesi mi olur?

Allah Şerri Hayır İçin Yaratmıştır

Bediüzzaman'a göre zulümler içinde adalet de vardır. Bu düşünce, Kur'ân'da beyan edilen, *"Olur ki boşlanmadığınız bir şey sizin için hayırlı olur."* (Bakara, 216) gerçeğini ifade eder.

Barla'da bulunduğu yıllarda bir gün evinin kapısında birkaç kişi belirir. Komşu nahiyenin müdürüyle beraber bir mal müdürü, bir eczacı ve bir doktordan oluşan heyet Bediüzzaman'dan görüşme talebinde bulunur. Aslında belediye reisini ziyarete gelmişlerdir. Yolda gelirken dinî meseleler konuşurlar, eczacının dini inancı zayıftır. Eczacı, "Mademki Allah var diyorsunuz, Allah şerri niçin yarattı?" diye şüphelerini belirtir. Arkadaşları da işin içinden çıkamayınca, namını duydukları Bediüzzaman'ın yanına gelirler.

Bediüzzaman tebessümle karşılar onları. Yer gösterip iltifat eder.

— Benim sizi ziyaret etmem gerekirken, siz benim ayağıma geldiniz, diye tevazu gösterir.

Heyettekiler şaşırırlar, kendilerine biraz çekidüzen verirler. Zira hepsinde makam sahibi olmanın getirdiği bir kibir vardır. Üstad, soru sormalarına fırsat kalmadan sözüne devam eder:

— Şimdi, der, size şerrin nasıl olacağını anlatacağım.

Bu kez, heyettekilerin şaşkınlığı hayrete döner. Bediüzzaman'ın karşısında daha da bir saygıyla toparlanırlar. Üstad, onlar akıllarındaki soruyu daha sormadan cevaplamaya başlar:

— Kangren olmuş bir kolu kesmek şer değil, hayırdır. Çünkü kol kesilmezse vücut gidecek. Demek ki Allah bu şerri hayır için yaratmıştır.

O, bunları söylerken eczacı ile doktorun gözlerine bakar.

— Siz doktor ve eczacısınız, bunları daha iyi bilirsiniz. Bir hindinin altına yumurta konsa ve bu yumurtaların bir kaç tanesi bozulsa, diğerlerinden hindiler çıksa bu iş şer oldu denilir mi? Çünkü yumurtadan çıkan her hindi, beş yüz yumurta kıymetindedir, der.

Eczacının yüzü renkten renge girer. Sonra kalbin tıbbi izahını yapar ve meseleyi kalbin imanıyla noktalar.

Heyettekiler hiçbir şey sormadan ayrılırlar huzurdan.

Doktor, şaşkınlığını arkadaşlarına ifade eder:

— Ben kalbin izahını üniversitedeki profesörlerden bile bu kadar güzel dinlememiştim.

Allah'ın şerri neden yarattığı konusunda kafası karışık olan eczacı, derin bir suskunluğa bürünür. Yüzünün rengi hâlâ kireç gibidir.

Hiçbir şer, yaratılışı itibarıyla şer değildir. Bu düşünciyi hayatına düstur edinen Bediüzzaman, şerleri sonuçları itibarıyla değerlendirir.

“Bir şerrin vücudu, çok hayırlı neticelere mukaddeme (başlangıç) olduğu için, o şerrin icadı, neticeler itibarıyla hayır olur, hayır hükmüne geçer. Meselâ: Ateşin yüz hayırlı neticeleri var. Fakat bazı insanlar ateşi kendilerine şer yapmakla, “Ateşin icadı şerdir.” diyemezler. Öyle de: Şeytanların icadı, terakkiyat-ı insaniye (insanın yücelmesi) gibi çok hikmetli neticeleri olmakla beraber, şeytanlara mağlup olmakla, ‘Şeytanın hilkatı (yaratılması) şerdir.’ diyemez. Belki o, kendi kesbiyle (iradesiyle) kendine şer yaptı. İcad-ı şer (şerrin yaratılması), şer değil, belki hayırdır.”

Çünkü şeytan hileleriyle insanı tuzağa düşürür ancak insan şeytana karşı koyarsa Cennet'i kazanır. Bu şekilde, şer gibi gözüken şeytanın varlığı dahi insanı Cennet'e götüren bir vasıta olur. Bundan dolayı kendisine şeytanca hileler kuranların zulümleri karşısında elem çekmez. Bu zulümler onu Rabbi'ne daha da yakınlaştırır. Bu da onun için hayırlı olur.

Zalim Zulmeder Kader Adalet Eder

Üstad Hazretleri, insanlar zulmetse de kaderin her daim adalet ettiğini söyler. Bu açıdan, hayatının yirmi sekiz sene zindanlarda ve sürgünlerde geçmesini şöyle izah eder:

“Otuz senelik musibetli yeni hayatımda ve otuz büyük mecmualarımda (eserlerimde) bu suça bir delil bulamadılar. Yirmi sekiz sene bana zulmettiklerinin hakiki sebebini bugünlerde bildim. Manevî en büyük suçum ve cinayetim, bu zamanda Kur’ân hizmetimi şahsıma ait maddî ve manevî kemalatıma (olgunlaşmama) alet yapmak imiş.

Cenab-ı Hakk’a şükür ki Kader-i ilahî beni beşerin (insanların) zalimane eliyle ayn-ı adalet (gerçek adalet) olarak tokatlıyor. Yani, “Sakın! Sakın!” diye ikaz ediyor. ‘İman hakikatini sakın kendi şahsına alet yapma. İmana muhtaç olanlar anlasınlar ki yalnız hakikat konuşuyor. Nefsin evhamları, şeytanın desiseleri (oyunları) kalmasın, sussun.”

1920'li yıllarda Ankara'dan Van'a gelerek inzivaya çekilir. Sonra haksız yere tutuklanıp Van'dan Isparta'ya sürgün edilir. Ardından uzun süren sürgün ve zindanlar dönemi başlar. Başına gelen bu haksız zulümler dolayısıyla kimseyi suçlamaz. Bizzat kendi nefsinin suçlar. İnsanların imanının tehlikede olduğu bir dönemde Van'da bir mağarada inzivaya çekilerek sadece kendini düşünmüş olmanın dolayı suçlu olduğuna kanaat getirir. 'Milletin imanı tehlikedeyken ben sadece kendi imanımı düşündüm ve bu zulümler başıma geldi' düşüncesindedir.

İnsanın başına gelen her işte iki sebep olduğunu belirtir. Bunlardan birisi görünen, birisi de hakiki sebeplerdir. Olayların ahirete bakan gerçek yüzünü göremeyenlerin kendisini sürgün ederek güya cezalandırdıklarını ancak gerçekte ise kader-i ilahînin kendisini dingin bir hayatla ödüllendirdiğini düşünür. Görünen sebeplere göre, kendisine yapılanların zulüm gibi olduğunu ancak hakiki sebeplere bakıldığı zaman bunun ödül olduğunu vurgular. Yani ahiret inancı zayıf olanlar, "Şu adam, ilme ve dine fazlasıyla hizmet eder. Belki ileride bizim işlerimize karışır." düşüncesiyle sürgüne göndererek ona katmerli bir zulüm ederler. Kader-i ilahî ise, hakkıyla ve ihlâsla ilme ve dine hizmet etme imkânı ve zemini bulamadığı için onu sakın bir beldede ikamet ettirir. Onların bu katmerli zulmünü rahmete çevirir.

Bediüzzaman'a göre kader zalim değildir, sadece adalet eder. O hâlde Allah'tan gelen her durumun altında hakkaniyet ve adalet aranmalıdır. İnsanın başına musibet geldiği zaman "Acaba ne günah işledim?" düşüncesiyle tövbe edip duaya yönelmeli, "Neden bu benim başıma geldi?" diyerek kaderden şikâyet etmemelidir. Çünkü Allah bazen musibet vererek insanı uyarır ve ona vaziyetini düzeltmesi için zaman verir. Eğer insan bu uyarıyı görür ve kendine çekidüzen verirse kaderi sırrı çözmüş olur. Çünkü Allah sevdiği insanı hatalarıyla huzuruna almak istemediği için bu dünyada musibet vererek hatalarını telafi etmelerini istiyor olabilir.

Hakikate Bakılırsa

Daha önce cesaret bahsinde de bahsettiğimiz gibi, Bediüzzaman henüz on dört on beş yaşlarındayken, namaz kılmadığı ve zulüm yaptığı için aşiret reisi Mustafa Paşa'ya meydan okur.

Mustafa paşa, genç Said'e at yarışı yapmayı teklif eder. Bediüzzaman'ın yarışı kazanması hâlinde namaza başlayacağını söyler. Said teklifi kabul edince, Mustafa Paşa ona huysuz ve eğitimsiz bir at verir. Yarışa başladıklarında Said'in atı huysuzlanır ve çifteler savurmaya başlar. Kontrolden çıkan at, çocukların olduğu alana dalar. Çocuklar bağırarak etrafa kaçarlar. Said dizginlere asılır. Ancak Cizre ağalarından birinin çocuğu, atın ayakları altında kalır. Biraz sonra at sakinleşir, çocuk hareketsiz bir şekilde yerde yatmaktadır. Çocuğu atın ayakları altından alırlar. Çocuğun öldüğünü zanneden ağanın adamları, hançerlerini çekerek Said'in üzerine yürürler. Genç Said, kendisini linç etmek isteyen kalabalığa şöyle seslenir:

— Hakikate bakılırsa çocuğu Allah öldürmüş; zahire bakılırsa at öldürmüş, sebebe bakılırsa Kel Mustafa öldürmüş çünkü bu atı bana o verdi.

Çocuğun ölmediği anlaşılınca ortalık sakinleşir.

Hayatı veren de alan da Allah'tır. Hangi sebeple olursa olsun bir insanın ölümü, Allah'ın dilemesiyledir. Görünürde insanın canını başka biri almış olsa da canı alan gerçekte Allah'tır. Başkasının canını alan kişi sadece buna sebep olmuş, işin günahını yüklenmiş olur. Burada Mustafa Paşa öldürmeye kast etmiş, ancak Allah ölümü yazmamıştır. Yazmış olsaydı Mustafa Paşa cüzi iradesiyle cinayeti planladığı için gerçek katil olacaktı. Kısaca; Allah zaten bir insanın canını alacaktır ancak bazıları o kişinin ölümüyle imtihan olur.

Kadere İmanda Ferahlık Vardır

Bediüzzaman İstanbul'dayken, önemli mevkideki bir dostuyla Eyüp Sultan'a gitmek için kayığa binmek zorunda kalır. Yanındaki arkadaşı kayığa binmekten korkmaktadır. Araba bulamadıkları için Bediüzzaman arkadaşını kayığa binmeye ikna etmeye çalışır. Arkadaşı kayığa binmemek için bahaneler üretir:

— Korkuyorum, belki batacağız, der. Bediüzzaman sorar:

— Bu Haliç'te kaç tane kayık var?

Arkadaşı, Haliç'e şöyle bir göz gezdirir.

— Belki bin tane var.

— Burada senede kaç kayık batar?

— Burada senede bir iki defa kayık batar, bazı sene de hiç batmaz.

— Sene kaç gündür?

— Üç yüz altmış beş gündür.

— Seni korkutan batma ihtimali üç yüz altmış bin ihtimalden bir tek ihtimaldir. Böyle bir ihtimalden korkan insan olamaz. Acaba sen kaç sene yaşamayı tahmin ediyorsun?

— Ben ihtiyarım. Belki on sene daha yaşama ihtimalim vardır.

— Ecel gizli olduğundan her gün ölme ihtimali var. Öyleyse kalan üç bin altı yüz günde her gün ölme ihtimalin var. İşte kayık gibi üç yüz binde bir ihtimal değil, belki üç binde bir ihtimalle bugün ölebilirsin. Titre ve ağla! Hemen vasiyetini hazırla!

Adam bu konuşma üzerine kayığa biner. Üstad hazretleri, arkadaşına nasihat etmeye devam eder:

— Cenab-ı Hak, insana korku damarını hayatını devam ettirmesi için vermiş, hayatını tahrip etmek için vermemiş. Korkunun sebebi iki, üç, dört hatta beş, altı ihtimalde bir olsa korku belki meşru olabilir. Fakat yirmi, otuz, kırk ihtimalden bir ihtimal için korku duymak evhamdır, hayatı azaba çevirir.

Bediüzzaman'a göre kader gemisi, huzur gemisidir. Bu gemi uzun hayat yolculuğunu sıkıcı, külfetli, tedirgin olmaktan kurtarır. İnsana emniyet ve huzur verir. Üstad

Bediüzzaman kaderin huzur gemisi olduğunu şu düşünce-
siyle daha da net ifade eder:

“Kader, sıkıntı vermediği gibi, nihayetsiz bir hafiflik,
bir rahatlık ve bol rızık veren korkusuzluk ve emniyet
veren bir sevinç ve aydınlık veriyor. İnsan iman etmezse
dünya kadar ağır bir yükü, biçare ruhun omzunda taşı-
maya mecburdur. Çünkü insan bütün kâinat ile alakadar-
dır. Kudreti, iradesi milyonda birine kâfi gelmediği için,
çektiği manevî sıkıntı ağırlığının ne kadar müthiş olduğu
anlaşılır. İşte kadere iman, bütün o ağırlığı kaderin gemi-
sine atar.”

Kadere imanın, insanın güvenli bir limanı olduğunu
ve bu limanın varlığının insan ruhuna manevî sevinç ya-
şattığını düşünür. Sonsuzluk duygusuyla donatılan insan,
bütün kâinatı tanımak isterken bütün kâinata da hâkim
olmak, bütün kâinattaki varlıklara müdahale etmek ister.
Ama bunu başaramayınca kederlenmeye, ızdırap çekmeye
başlar. Çünkü çaresizlik duygusu, insana acı çektirir. Ya-
şadığı hayat ızdıraplı bir hâl alır.

Ahirete inanan insan, kendisini bu dünyada misafir
bildiği için hiçbir şeyi sahiplenmeye kalkmaz. Kendi kud-
retinin sınırlı olduğunu anlar. Bundan dolayı da derin ça-
resizlikler yaşamaz. Kâinatın Yaratıcısı Hâlık-ı Rahîm'in

yaptığı her işi hikmetle yaptığını düşünür ve O'nun işi-
ne karışmaz. Her şeyin bir program dâhilinde gittiğini
görür. Kendisi için hoş olmayan durumlara tahammül
eder. Allah'ın yaptığı her işte bir güzellik olduğunu bi-
lir. Kendisine şer gibi gözüken olayların ardında dahi bir
hayrın olacağını düşünür. Her şeyi Allah'ın iradesine verir
ve yükten kurtulur. Bir nevi taşıyamadığı yükleri gemiye
yükler ve yüklerin külfetini çekmez.

Sonuç olarak kader; insanın sıkıntılarını, çaresizlik-
lerini, hayatın zor yanlarını, bilinmezliklerini yüklediği,
içinde binbir manevî sevinç olan bir mutluluk gemisidir.

Barla - Zehirlendikten sonraki ilk fotoğrafı

HASTALIKLARA BAKIŖI

*“Hastalık bazılar(ın)a bir ihsan-ı ilahîdir,
bir hediye-i rahmanîdir.” (Bediüzzaman)*

Gerçek Hastalıklar

Bediüzzaman için gerçek hastalık, manevî olan hastalıklardır.

Emirdağ’da gözetim altında olduğu yıllarda evine gizlice ziyarete gelen bir misafirini uyarır:

“Polisler sorduđu zaman hasta ziyaretinden geliyorum de.” der.

Adam yalan söyleyecek olmaktan dolayı tedirgindir. Bediüzzaman bunu hisseder.

“Hepimizin manevî hastalıkları vardır.” diye meseleye açıklık getirir.

Günahlara kapı aralayan her davranışı, manevî hastalık olarak düşünür.

* * *

Kastamonu’da sürgün hayatı yaşadığı dönemde hasta olmasına rağmen orucunu aksatmaz. Kadir gecesine gelindiğinde hastalığı iyice alevlenir, yatağa düşer. İftar vakti yaklaştığında durumu iyice ağırlaşır ve sesi çıkmaz olur. Başında bekleyen öğrencileri Emin Bey ve Mehmet Feyzi telaşlanırlar.

İftar vakti birden kapı vurulur. Karşıda, kapıda elinde çantasıyla bir doktor durmaktadır.

Emin Bey, doktor çağırmadıkları için şaşırır.

— Sizi kim gönderdi, diye merakla sorar.

— Ne önemi var! Hem şimdi sırası değil, müsaade et, diyerek içeri dalar doktor.

Bediüzzaman, bitkin bir şekilde yatmaktadır. Gözleri kapalıdır. Doktor, yanına çömelir elini tutar. Üstad, fersiz gözlerini yavaşça aralar, doktora bakar. Bir müddet doktoru süzdükten sonra elini doktorun elinden kurtarır. Birden canlanır, yatağında doğrulur. Mırıldanmaya başlar. Öğrencisi Emin Bey’in gözlerinin içine sitemle bakar. Belli ki doktoru onun çağırdığını düşünür.

— Ben hastalığımı muayene ettirmem. Ben hekimlere muhtaç değilim, hekim Cenab-ı Hak'tır, der.

Bedüzzaman tedavi olmaya karşı birisi değildir. Ancak doktorun manevî hastalıkları olduğunu, böyle birinin kendisini tedavi etmeye yetkin olmadığını düşünür. Birden kendisi doktor, doktor da hasta konumuna geçer.

— Asıl hastalıklarımız, manevî hastalıklarımızdır. İmansızlık hastalığıdır, diye başlar söze.

Doktor, Bediüzzaman'ın mehabetli tavrı karşısında oturduğu yerden doğrulmaz, onu dikkatle dinler.

— İman hem nurdur hem kuvvettir. Ben kuvvetimi imandan almaktayım.

Doktor, sözün nereye bağlanacağını merak eder, kalkmak için bir gayret göstermez.

— İnsanın kıymetini ortaya çıkaran imandır. Üzerinde tecelli eden ilahî sanatlar ve rabbanî isimlerin nakışları iman ile ortaya çıkar. Küfür o irtibatı koparır, o nakışları karartır. İçerisine ışığın nuru girmemiş bir avizenin ne üzerindeki nakışlar ve ne de kendisi hakiki mânâsı ile görünür. İşte insan, Cenab-ı Hakk'ın böyle antika bir sanatıdır ki kâinata bir fihriste suretinde yaratılmıştır. O'nun nurundan mahrum olmak, nice nimetlerinden gafil olmaktır. İdrak ettiğimiz oruç da bu nimetlerden biridir.

Doktor bir an yutkunur, sözün kendisine yöneldiğini fark eder.

— Bütün Müslümanlar Ramazan'da bir ordu hükmüne geçer. Ramazandaki oruçtan mahrum gafiller, muhteşem ordudaki intizamı bozan ve bütün ordunun nefretini kazanan kişi durumuna düşer.

İftar topu atılmış, Türkçe ezan Kastamonu semalarında yankılanmaktadır. Kaleden atılan iftar topunun sesiyle irkilen doktor, ayaklanır. Çantasını toplamaya başlar. Baş yerededir. Gözlerini kaçırmaktadır.

Bediüzzaman, doktorun gitmek için hazırlandığını görünce misafir etmek ister.

— Burada iftar et, der.

Doktor yutkunur. Göz göze gelirler. Doktor,

— Bugün bir kusur işledim, oruç tutamadım, der, mahcup bir tavırla.

Bediüzzaman'a göre gerçek hastalıklar manevî hastalıklardır. Kur'ân'daki şifa dualarının, manevî hastalıkları olan yüz doktorun vereceği şifadan daha hayırlı olduğunu düşünür. Doktorun yaşadığı mahcubiyet, anlatılanlardan oldukça etkilendiğini gösterir. Tedavi etmeye geldiği hastanın yanından adeta tedavi olmuş olarak çıkar.

Kendi Hastalığına Bakışı

Yaşadığı sıkıntılardan dolayı Bediüzzaman kimi hastalıklara maruz kalır. Fakat hastalıklarından asla şikâyetçi olmaz. Hastalıkların rahmet yönünün de olduğunu düşünür.

“Bu yirmi sene tazyik neticesi, ehemmiyetli ve müzmin bir hastalık bana ârız olmuş...Yani insanlardan çekinmek, temas etmemek...Kur’ân’dan gelen Risâle-i Nûr’un elmas gibi hakikatlerini bana mal etmekle, cam parçalarına indirmemek hikmetleriyle, Cenab-ı Erhamürrahîmin bana bu hastalığı vermiştir.”

Bediüzzaman’ın varlığından rahatsızlık duyan bir takım çevreler, onu defalarca zehirlerler. Bu hadiselerden biri de Emirdağ’da olur. Bir bekçi başının onu zehirlemesiyle büyük ızdırap yaşar. Fakat yine o, bu zulümden kendisine bir pay çıkarır.

“Zehirli hastalığı(mı)n, iki gündür tehlikesi geçti. Hastalıkla bir saat ibadet bir gün kadar olması cihetiyle, inşallah yapamadığım çok hayratın (hayırların) yerini bu hastalık doldurmuş, çok kusuratıma da kefaretolmuş.”

Zehirlenmesinin yanısıra, aynı anda birçok belaya maruz kalmasına rağmen, yine sabrından ve tevekkülünden bir şey kaybetmez. Bu durumuna şahit olan öğrencileri Feyzi ve Emin, bu hâli Tarihçe-i Hayat’ta şöyle anlatırlar:

“Bir hayvan ürküp, üstadımın bacağını incitiyor. Aylarca, ızdıraplar içinde, vazife-i ubûdiyetini (kulluk vazifesini) ve Risâle-i Nur’un hizmet-i kudsiyesini çok müşkilatla (zorlukla) ifa edebildi. Sonra dağda müthiş bir zehirlenmeden mütevellit (dolayı) gayet ağır surette hasta iken, Denizli hapsi tevkifi (tutuklaması), meydana çıktı. Fakat o, hem hizmet-i imâniye, hem de ubûdiyetteki vezâifi ifaya (kulluk vazifesini yapmaya) gayret edip, sabır ile sebat ediyordu.”

Üstad hazretleri kendi vücuduna gelen hastalıkları gerçek hastalık olarak kabul etmez. Onun için kalbe çöreklenen ve görünmeyen, ancak imanı içten içe kemiren hastalıklar daha tehlikelidir.

Hastalıklar İlahî Rahmettir

Hastalıklara, Bediüzzaman'ın nazarıyla-yani imanlı bir nazarla-bakıldığı zaman içinde birçok rahmeti ve müjdeyi barındırdığı görülür. Hastalıklar, ancak musibet kabul edildiği zaman musibettir.

İnsanın manevî dünyasına birçok saldırıların olduğu çağımızda hastalık, insanı hırçın denizin dalgalarından koruyan bir gemi gibidir. Bundan dolayı ahırzaman insanı için hastalık, ilahî bir lütuftur.

Hasta birisine önce sabretmesini tavsiye eder. Çünkü hastalığa tutulan insan şikâyet etmeyip sabrederse hastalık anları ibadet hükmüne geçebilir. Böylece insanın hastalıkları, onu Cennet'e taşıyan bir mutluluk gemisi hükmüne dönüşebilir. Kendisine dua almak için gelen hastalara şu tavsiyelerde bulunur:

“Ey sabırsız hasta! Sabret, belki şükret. Senin bu hastalığın, ömür dakikalarını birer saat ibadet hükmüne getirebilir. Evet, hastalıkla geçen bir ömür, Allah'tan şekva

etmemek şartıyla, mümin için ibadet sayıldığına rivayat-ı sahiha (güvenilir rivayetler) vardır. Senin bir dakika ömrünü, bin dakika hükmüne getirip, sana uzun ömrü kazandıran hastalıktan teşekki (şikâyet) değil, teşekkür et.”

Hastalıklara ilahî bir rahmet gözüyle bakan Bediüzzaman’a, hastalığa müptela olmuş bazı gençler gelerek ondan dua isterler. O, hastalıklı gençlere dikkat ettiğinde diğer gençlerden daha fazla ahireti düşündüklerini, gençlik sarhoşluklarından uzak olduklarını, görür. Onlara genel olarak şöyle nasihat eder:

“Kardeşim, senin bu hastalığının aleyhinde değilim, hastalık için sana karşı bir şefkat hissedip acımiyorum ki dua edeyim. Hastalık seni tam uyandırıncaya kadar sabra çalış ve hastalık vazifesini bitirdikten sonra, Hâlık-ı Rahîm inşallah sana şifa verir.

Senin bir kısım emsalin sıhhat belasıyla gaflete düşüp, namazı terk edip, kabri düşünmeyip, Allah’ı unutup, bir saatlik dünya hayatının zahirî keyfi ile sonsuz ebedi hayatını sarsar, zedeler, belki de harap eder. Sen hastalık gözüyle, her hâlde gideceğin bir menzilin olan kabirini ve daha arkasında uhrevî menzilleri görürsün ve onlara göre davranıyorsun. Demek senin için hastalık, bir sıhhattir. Bir kısım emsalindeki (akranların) sıhhat, bir hastalıktır.” “Elemin zevali (yok olması) lezzettir.” diyen

Bediüzzaman'a göre; hastalıklar ömrü bereketlendirip güzelleştirirken, şifa bulan kişinin elemlerinin yok olmasıyla da insan ruhunda lezzetler oluşur. Hiç elmayı tatmamış olan birisinin elmanın lezzetini bilmemesi gibi, hastalığı tatmamış olanın da bu lezzeti bilmesi düşünülemez. Bu açıdan, hastalıklara tutulmuş insan sıkıntıyla geçen her günün sonunda manevî bir lezzet hisseder. Dünyanın zevklerine dalmış sağlıklı bir insan, yaşadığı günün anlamını bilemez. Günün sonunda sıkıntı ve elemlerinden kısmen kurtulmuş insan, elemlerden sonra ulaştığı anın lezzetini doyasıya yaşar. Bu yaşanan lezzetin derecesi, belki çekilen eziyetlere göre de artabilir. Bir anlık gayri meşru lezzet, binlerce yıllık azabı gerektiriyorsa, bir anlık hastalık eleminde belki birçok günahlara kefarete olduğu ve uzun bir süre çekilecek azabı yok ettiği için derin bir lezzet hissettirebilir.

Hastalıklara, iman nazarıyla bakıldığı zaman hastalık insanın gerçek (manevî) hastalıklarını tedavi eden şifalı bir ilaca dönüşür. İnsandaki manevî kirleri temizleyen bir sabun hükmüne geçer. Bediüzzaman hazretleri bu konuda şöyle der:

“Hem hadiste vardır ki: ‘Ermış ağacı silkmekle nasıl meyveleri düşer; imanlı bir hastanın titremesi de öyle günahları silker.’ Günahlar, hayat-ı ebediyede daimî hastalıklardır. Bu hayat-ı dünyevîde dahi kalp, vicdan, ruh için

manevî hastalıklardır. Sen eğer sabredip şekva etmezsen, şu muvakkat bir hastalık ile daimî pek çok hastalıklardan kurtuluyorsun.”

Allah (c.c) bu dünyada hastalıklarından dolayı bazı nimetlerden mahrum kalanların mükâfatını diğer âlemde kat kat fazlasıyla alacaklarını belirtir. O (c.c) mutlak Adalet Sahibi'dir. Herkese layık olduğunu verecektir.

“Evet, bir mümin gözüne perde çekilse ve gözü kapalı kabre girse, derecesine göre, ehl-i kuburdan (kabirdekilerden) çok ziyade o âlem-i nuru (nurlu âlemi) temaşa edebilir (seyredebilir). Bu dünyada nasıl çok şeyleri biz görüyoruz, kör olan müminler görmüyorlar. Kabirde o körler, iman ile gitmiş ise, o derece ehl-i kuburdan ziyade (fazlasıyla) görür. En uzak gösteren dürbünlerle bakarcasına, kabrinde derecesine göre Cennet bağlarını sinema gibi görüp temaşa ederler (seyrederler).

İşte böyle gayet nurlu ve toprak altında iken göklerin üstündeki Cennet'i görecek ve seyredecek bir gözü, bu gözündeki perde altında şükür ile sabır ile bulabilirsin. İşte o perdeyi senin gözünden kaldıracak, o gözle seni baktıracak göz hekimi, Kur'ân-ı Hakîm'dir.”

Hatta insana fazla elem vererek ölümüne sebep olan bazı hastalıklar vardır ki insana şehitlik mertebesini kazandırabilir. Bediüzzaman, “Evet, hastalıkların bir kısmı

vardır ki; eğer ölümle neticelense, manevî şehit hükmünde şahadet gibi bir velayet derecesine sebebiyet verir.” diyerek bu konunun önemine işaret eder.

Dua bir ibadettir. Bediüzzaman, “Hastalıklar da duanın vaktidir.” der. Bundan dolayı dua, illa ki hastalığın iyileşmesi için yapılmaz. Hasta olunduğu için yapılır. Her anın, her hâlin bir duası vardır. Nasıl ki akşam olunca akşam namazı kılınır ve dua edilir. Hastalık zamanı da duanın zamanıdır.

* * *

Allah Teâlâ, kâinatı nurundan yaratmıştır. Hayatı da O yaratmıştır. O, Hüsn-ü Mutlak’tır, yani Mutlak Güzel’dir. Bütün güzelliklerin başı ve kaynağıdır. O’nun yaptığı hiçbir şeyin kötülüğünden söz edilemez. Bediüzzaman bu düşünceyi, şu veciz ifadelerle açıklar:

“Cemil-i Zülcelal’in bütün isimleri güzeldirler. Güzelin âyinesi güzeldir. O âyinenin başına, O güzelden ne gelse, güzel olduğu gibi; hayatın başına dahi ne gelse, hakikat noktasında güzeldir. Çünkü güzel olan O Esmâül Hüсна’nın (En Güzel İsimlerin Sahibinin) güzel nakışlarını gösterir.”

Hastalıklar Allah’ın yarattıklarının güzelliklerini gösterdiği gibi aynı zamanda sağlık nimetinin lezzetini de

hissettirir. Yaşanılan her ânın değerinin daha iyi anlaşılmasını sağlar. Belki de insanın önüne çıkabilecek birçok kötülüklerden korur onu. Bu pencereden bakıldığında görülür ki bazen sıhhat, ömrü acılaştırırken hastalıklar ömrü lezzetli hâle getirmektedir.

Bediüzzaman burada hastalara teselli verir. Ona göre; musibetlerin, şerhlerin aslı yokluktur. Sonsuza kadar devam etmezler. Mutlaka bir nihayetleri vardır. Yani sonları karanlıktır. İnsana sıkıntı vermeleri de bundandır. Vücut ise hâlis hayırdır, nurdur. Hakikat bu olduğundandır ki insana musallat olan hastalık; hayatı saflaştırmak, yüceltmek, Allah'ın ayrı ayrı isimlerinin güzelliklerini göstermek için vücuda misafir olarak gönderilmiştir.

Risale-i Nurlarda hastalıklara, "Allah'tan gelen her şey güzeldir." anlayışıyla bakılır. Risale-i Nurlar'ın hastalıklara bakışı, insana manevî sevinçler yaşatan bir bakıştır. Bundan dolayı bu eserler, nice okuyanlara şifa kaynağı olmuş, manevî sevinçler yaşatmıştır.

ÖLÜME BAKIŞI

“Meut (ölüm) idam değil, hiçlik değil, yok oluş değil, sönmek değil, ebedi bir ayrılık değil. Ebedi saadete, asıl vatana bir yolculuktur.” (Bediüzzaman)

Evladını Kaybedenlere Nasihati

Barla dostlarından Hafız Halit’in sekiz yaşındaki oğlu vefat eder. Bediüzzaman, defin sonrası taziyeye gider. Hafız Halit sessizce gözyaşı dökmektedir. Bediüzzaman hazretleri, ağlamaktan göz torbaları şişmiş olan Hafız Halit’i teselli ederken ölüm hakkındaki düşüncelerini de özetler:

“Vefat eden çocuk, bir Hâlık-ı Rahîm’in mahlûku, memlûkü, abdi (kulu) ve bütün heyetiyle onun masnu

(sanatla yapılmış) ve ona ait olarak ebeveyninin bir arkadaşısı idi ki muvakkaten (geçici olarak) ebeveyninin nezaretine verilmiş. Peder ve valideyi ona hizmetkâr etmiş. Ebeveyninin o hizmetlerine mukabil, muaccel (peşin) bir ücret olarak, lezzetli bir şefkat vermiş.

Şimdi, binden dokuz yüz doksan dokuz hisse sahibi olan o Hâlık-ı Rahîm, mukteza-yı rahmet (rahmeti gereği) ve hikmet olarak o çocuğu senin elinden alsa, hizmetine hâtıme (son) verse, surî (küçük) bir hisse ile hakikî bin hisse sahibine karşı şekvâyı (şikâyeti) andıracak bir tarzda meyuşâne (ümitsizce) hüznün ve feryad etmek ehl-i imana yakışmaz, belki ehl-i gaflet (Allah'ı tanımayan kimseler) ve dalâlete yakışıyor.”

“Madem dünya bir misafirhanedir; vefat eden çocuk nereye gitmişse, siz de, biz de oraya gideceğiz. Ve hem bu vefat ona mahsus değil, umumî bir caddedir. Hem madem mufarakat (ayrılık) dahi ebedî değil; ileride hem berzahta, hem Cennet'te görüşülecektir. O verdi, o aldı, deyip sabırla şükretmeli.”

Bu sözler üzerine, Hafız Halit'in yüzündeki keder dağılır. Orada bulunanlar, kendi başlarına da gelmesi muhtemel olan ölümle ilgili anlatılanları pür dikkat dinlerler.

Bediüzzaman buluğa ermemiş çocukların Kur'ân'da da belirtildiği üzere '*...ebediliğe ermiş çocuklar.*' (Vakıa, 17) olduğunu belirtir. Onlar Cennet çocuklarıdır. Cennet'te o çocukların anne ve babalarına yeniden verileceği müjdesini verir.

Bediüzzaman'a göre; Allah insanların mutluluklarını yarıda bırakmaz. O, mutlaka dünyada yarım kalan bu muhabbeti ahirette devam ettirecektir. Hatta o masum çocukları anne ve babalarına şefaatçi kılacaktır. Çünkü o anne ve baba büyük ızdırap yaşamışlardır. Allah (c.c) çekilen her sıkıntı ve ızdırabın mükâfatını verir. Önemli olan Allah'a tevekkül edip sabretmek ve isyan etmemektir. Bu imtihanın gereğidir. İmtihanı başaranlar mutlu olurlar. İmtihanın sıkıntılarını en çok çekenler de en fazla ödüle layık olanlardır.

Evladını kaybetmenin acısıyla yanıp tutuşan insan, evladının kendisine geçici bir süre emanet olarak verildiğinin idrakinde olursa ve de emanet sahibinin onu kendisinden daha çok sevdiğini bilirse acıları hafifler, hatta mutluluğa döner. Bundan dolayı, ölüm üzülecek bir durum değildir. Önemli olan evladın gerçek sahibini yani Hâlık-ı Rahîm'ini tanımaktır.

Ölüm Nimettir

“Ölüm, saadet-i ebediyeye (ebedi mutluluğa) mukaddemedir (başlangıçtır); bu itibarla nimet sayılabilir. Çünkü nimetin mukaddemesi (başlangıcı) de nimettir. Ölüm, muzır hayvanlarla dolu bir hapisten geniş bir sahraya çıkmak gibidir.”

Üstad, İşaretü'l İcaz isimli eserinde, ölümü şu veciz ifadelerle tanımlar:

“Mevt (ölüm) idam değil, hiçlik değil, yok oluş değil, sönmek değil, ebedi bir ayrılık değil... Hâkim-i Rahîm tarafından bir terhistir, bir mekân değiştirmedir. Ebedi saadete, asıl vatana bir yolculuktur.”

İmanlı bir insan, ölüm karşısında çaresiz bir keder yaşamaz. Çünkü her amelinin muhafaza edildiğini bilir. Eğer hizmetini ve vazifesini layıkıyla eda edip bitirdiğine kanaat

getiriyorsa o kişinin ölüm karşısındaki mutluluğuna diyecek yoktur. Çünkü o hizmetinin ücretini almaya gitmektedir: “Yani, ticaret ve memuriyet için, mühim vazifelerle bu dâr-ı imtihan (imtihan yeri) olan dünyaya gönderilen insanlar, ticaretlerini yapıp, vazifelerini bitirip ve hizmetlerini itmam ettikten sonra, yine onları gönderen Hâlık-ı Zülcelâl’lerine dönecekler ve Mevlâ-yı Kerîm’lerine kavuşacaklar.”

O hâlde imansız bir insan için ölüm; kendisini ve bütün sevdiklerini idam edecek bir darağacıdır. Said Nursî Hazretleri İmanlı bir insanla imansız bir insanın ölümü algılamasını şöyle açıklar:

“Şu karyede, yani Barla’da, iki adam bulunur. Birisinin yüzde doksan dokuz ahababı İstanbul’a gitmişler, güzelce yaşıyorlar. Yalnız bir tek burada kalmış. O dahi oraya gidecek. Bunun için şu adam İstanbul’a müştaktır (âşıktır).Orayı düşünür, ahababa kavuşmak ister. Ne vakit ona denilse, “Oraya git”, sevinip gülerek gider. İkinci adam ise, yüzde doksan dokuz dostları buradan gitmişler. Bir kısmı mahvolmuşlar. Bir kısmı ne görür, ne de görünür yerlere sokulmuşlar. Perişan olup gitmişler zanneder.

Ey nefis! Başta Habibullah, bütün ahababın, kabrin öbür tarafındadırlar. Burada kalan bir iki tane ise, onlar da

gidiyorlar. Ölümden ürküp, kabirden korkup başını çevirme. Kabre bak, dinle, ne talep eder? Erkekçesine ölümün yüzüne gül, bak, ne ister. Sakin gafil olup ikinci adama benzeme.”

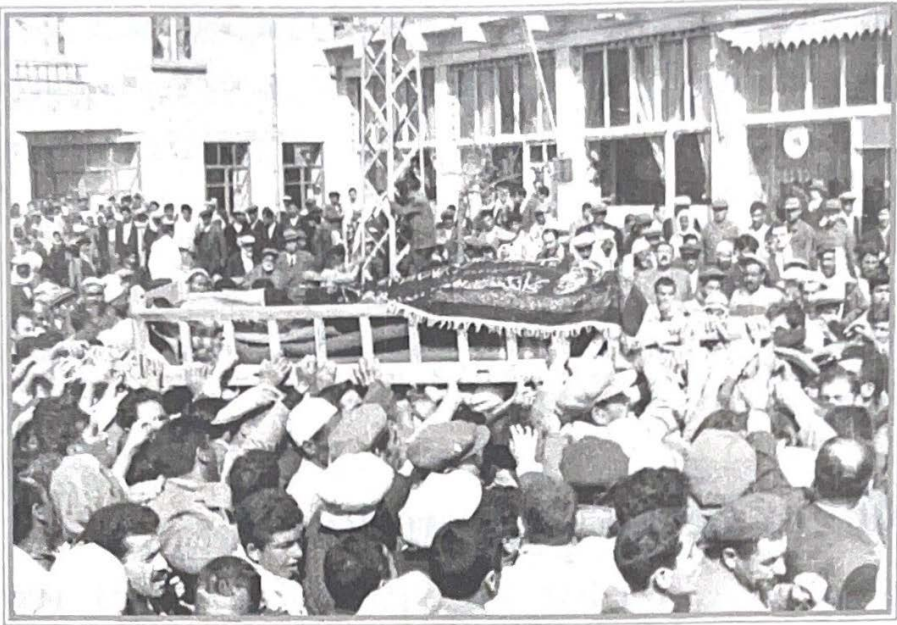
İman sahibi insan ölümü bütün sevdiklerine bir kavuşma vesilesi ve kabir kapısını mutluluk saraylarına açılan bir kapı olarak görür. İnsan, imanının derecesine göre de ölüm düşüncesinin verdiği korkudan arınır.

Onun içindir ki ölümün hakikatini gören Bediüzzaman ölüm karşısında ürpermez. Daha ölüm gelmeden Mevlana Hazretleri gibi ölümü bir düğün gecesi heyecanı ile bekler.

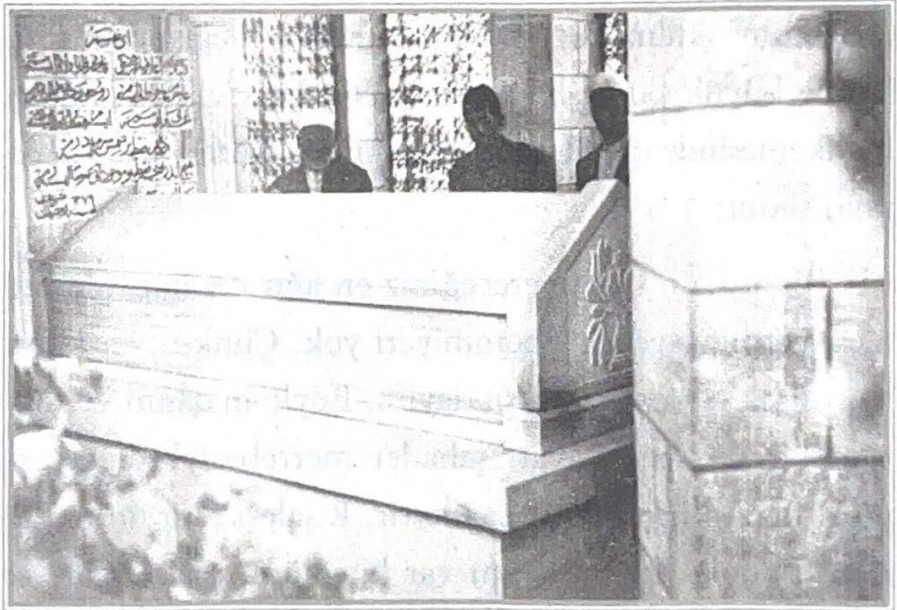
Ölüm Terhis Tezkeresidir

Bediüzzaman Hazretlerinin, birçok defa idama mahkûm edilmesine rağmen tavrını değiştirmemesi, ölüme büyük bir teslimiyetle baktığının delilidir. Afyon mahkemesinde idamla yargılandığında, ölüm karşısındaki tavrı şudur:

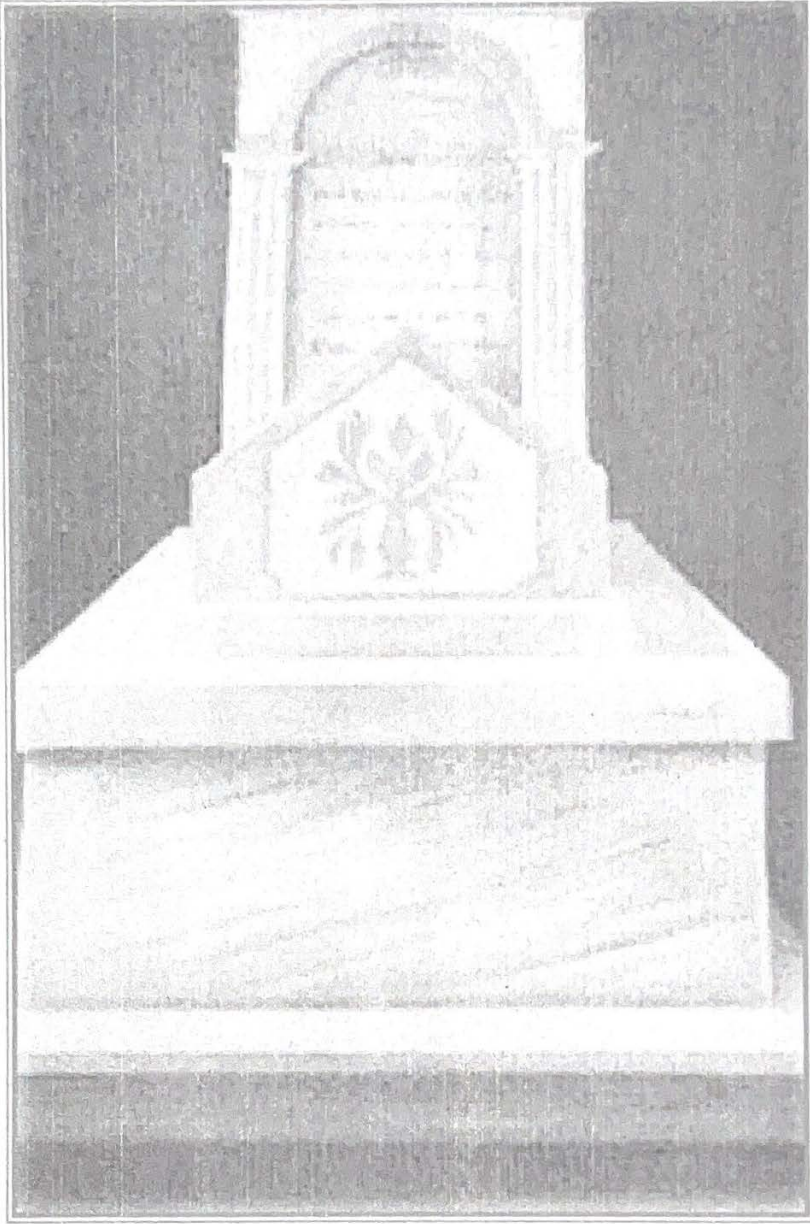
“Ben, sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza da beş para vermem ve hiç ehemmiyeti yok. Çünkü ben kabir kapısında, yetmişbeş yaşındayım. Böyle mazlum ve masum bir iki sene hayatı şahadet mertebesiyle değiştirmek, benim için büyük saadettir. Risale-i Nur’un binler hüccetleriyle kat’î imanım var ki; ölüm, bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer zâhirî (görünürde) idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedî bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur.”

Cenazesinden

Urfa Halilürrahman'daki kabrinin kırılmadan önceki hali

Halilürrahman Dergahı'ndaki mezarının yıkılmadan önceki hali